

EEN ZEEMANSVROUW

DOOR W. SCHIPPERS

W. H. Kopperol
cya

EEN ZEEMANSVROUW

EEN ZEEMANSVROUW

DOOR

W. SCHIPPERS

NIJKERK — G. F. CALLENBACH
1913

HOOFDSTUK I.

Een mooie, stille zomeravond.

Blijft in de stad de warmte nog tusschen de huizen en de straten hangen, hier aan het strand der breede Schelde voert het zachte zeewindje verfrissching aan. De zon, die den ganschen dag het witte zand der duinen blakerde, zinkt thans langzaam ter kimme, en haar gouden gloed verguldt de golfjes, die tegen het strand opdartelen.

Er zijn niet veel wandelaars aan het strand, doch aan den voet der duinen wandelen toch een paar jonge menschen en genieten van den heerlijken avond, maar nog meer van elkanders nabijheid.

Zij is een mooi meisje, met zachte trekken en iets ernstigs in 't helderblauwe oog, dat ze zoo vol liefde en vertrouwen opslaat tot den jongen man, die haar vergezelt.

Hij is slank en krachtig gebouwd: een zeeman. Zijn gebronsd gelaat, zijn heldere, scherpziende oogen, gewoon over de onmetelijke zeeën te turen, zijn wiegende gang, zijn robuste houding teekenen hem duidelijk.

En een ronde zeeman *is* Hendrik Brouwer, een echte zoon der Zeeuwsche kusten, een varensgezel met een gullen lach en een onverschrokken hart.

Vijf en twintig jaar is hij oud, maar reeds een groot deel der wereld heeft hij gezien. Van zijn jongensjaren af zwalkt Brouwer op de zilte baren en menige storm is bulderend over hem heengegaan eer hij was wat hij nu is.

Thans is hij stuurman op de „Marianne”, een fraaie bark, die nu te Amsterdam in het dok ligt, teruggekeerd van een reis naar de Molukken.

Zijn ouders heeft Brouwer reeds in zijn vroegste kindsheid verloren, maar een zuster zijner moeder, die zich over het hulpelooze knaapje erbarmde, nam de plaats van deze in.

Trouw heeft de weduwe, die van een klein jaargeld moest leven, voor den wilden knaap gezorgd en hem laten leeren wat zij kon, omdat zij zoo gaarne gezien had, dat haar pleegzoon de voetstappen had gedrukt van haar overleden echtgenoot, die een bekwaam boekhouder geweest was. 't Had niet mogen zijn, want in het hart van den knaap leefde het onweerstaanbaar verlangen naar de zee. Hier aan het Vlissingsche strand bracht hij zijn vroolijke jongensjaren door, en toen zijn pleegmoeder hem niet meer tegenhouden kon, was het van Vlissingen uit, dat hij met het vaartuig, waarop hij als scheepsjongen zijn zeemans-loopbaan begon, de groote reis naar Oost-Indië aanvaardde.

Eenzaam was de goede tante Bertha achterge-

bleven en had, vooral in het eerst, haar woeligen pleegzoon erg gemist, doch het leven had haar geleerd, wat scheiden beteekent en een tevreden berusten in wat zij niet veranderen kon.

Wat tante Bertha had kunnen doen voor Hendrik Brouwer, deed zij: God bidden voor zijn behouden terugkeer, en hem, als hij kwam, een vriendelijk tehuis bereiden op den vaderlandschen grond.

Hendrik hield van Vlissingen en van zijn goede, oude tante en met vreugde in het hart keerde hij na elke reis tot hen weêr, doch er was een andere, een nog sterkere band gelegd, die stuurman Brouwer aan Vlissingen bond.

Twee jaar geleden, toen hij van een lange reis teruggekeerd, nog onverwachts, 's avonds bij zijn oude tante kwam binnen stappen, had hij daar 't mooie naaistertje ontmoet en 't vriendelijk kamertje had hem nog blijder en feestelijker toegeschenen dan anders.

Ze was de dochter van een dorpschoolmeester, die echter eenige jaren geleden gestorven was, en vrouw en eenige dochter had achtergelaten in kommervolle omstandigheden.

Moeder en dochter waren toen naar Vlissingen getrokken en daar gelukte het Johanna voor zich en haar ziekelijke moeder als naaister het dagelijksch brood te verdienen en reeds geruimen tijd placht het meisje één dag in de week bij tante Bertha te komen.

De bejaarde juffrouw was van het jonge meisje, dat zoo trouw voor haar zwakke moeder zorgde,

gaan houden en als tante Bertha voor zichzelf geen naaiwerk had, werden er kleertjes voor arme kinderen uit de buurt gemaakt.

Reeds lang voor Johanna Hendrik Brouwer had gezien, kende ze hem door de verhalen van tante Bertha, die nooit moede werd te vertellen van haar jongen, die eigenlijk de eenige afwisseling in haar rustig, eentonig leventje bracht.

„Kijk, da's nou Johanna Ruling, die elke week 't oude mensch een dagje komt opvroolijken en die me zeker niet zoo gauw in den steek zal laten, als jij 't gedaan hebt . . .” had tante Bertha lachend gezegd dien avond, toen de stuurman moedertje's hoofd tusschen beide handen had gegrepen om haar een paar stevige zoenen op de rimpelige wangen te geven en toen 't naaistertje had aangezien met iets guitigs in zijn oogen, alsof hij dacht: „Dat zou 'k op jou lieve wangetjes ook wel eens willen probeeren.”

„Je hebt geen kwaden ruil gedaan, tante . . . Beter zoo'n aardig naaistertje in huis, dan zoo'n onrust als ik, die er telkens toch weer van door gaat.”

't Was een avond van vreugde geweest. Hoe gezellig had de stuurman zitten vertellen en het belangstellend luisteren van 't naaistertje had den zeeman nog welsprekender gemaakt.

Tante Bertha had wel gemerkt, hoe vaak haar jongen die blauwe kijkers van 't meisje zocht en, had ze niet zoo veel van haar gehouden, 't zou het oude mensch pijn hebben gedaan, Hendriks aandacht niet voor zich alleen te hebben.

Hij had het naaistertje thuisgebracht; 't was ook al zoo laat geworden

Nu zijn ze een paar.

Twee jaren zijn, sinds dien avond van de eerste kennismaking, voorbijgegaan; op veel zeeën heeft de stuurman gezworven, maar de blauwe oogen van Johanna Ruling volgden hem overal en als Oud-Hollands kust weer opdoemde voor zijn oog dan klopte zijn hart van ongekend verlangen.

Rondborstig en eerlijk heeft hij een jaar geleden Johanna gevraagd of zij eens zijn vrouw wilde worden en toen haar moeder zwaarigheid had om zijn gevaarlijk en wisselvallig beroep, en er hem op wees aan wat angst en kommer de vrouw van een zeeman blootstaat, had stuurman Brouwer luchthartig en vroolijk gezegd, dat niet alleen de zee offers vraagt, maar bijna elk beroep, het een meer het ander minder. En dan — Johanna behoefde immers niet *alleen* op hem te wachten, als hij naar zee was. De oude juffrouw zou bij de jonge menschen komen inwonen, alles zou zijn ouden gang gaan, maar Johanna zou niet meer voor de menschen behoeven te naaien; ze zou voortaan stuurmansvrouw zijn.

„'k Ben een ziekelijke, oude vrouw, Brouwer; en 'k zou je wel eens tot last kunnen worden,” had toen Johanna's moeder nog tegengeworpen.

„Och wat, één kop meer of minder aan boord doet er niet toe. All right! Aangenomen? Kom, moeder, waar Hannie van houdt, houd ik ook van; ik meen, wat ik zeg.”

Dat was zoo. In dien trouwhartigen, rondborstigen Zeeuw kon de bezorgde moeder zich niet vergissen en daarom verzette zij zich niet langer tegen de verbintenis van haar dochter met den zeeman; ze had wel gezien, hoe haar kind met haar gansche hart hem aanhing.

Nu wandelen ze samen langs het strand en niets als licht, geluk en zonnenschijn ziet Hendrik Brouwer in het verschiet, want van alles zoekt hij den helderen kant en hij denkt overal het beste van.

Johanna is eenigszins zwaarmoedig en steeds bezorgd over die haar lief zijn, en geen wonder.

Nog maar even de kinderschoenen ontwassen had zij naast moeder aan haar vaders sterfbed gestaan en zijn stamelende stem hooren fluisteren: „Hannie, zorg voor moeder”

Hoevele bange uren had ze daarna aan moeders ziekbed doorgebracht en hoe menigwerf had ze God gesmeekt, haar dierbare moeder het leven te sparen, wanneer de koorts zich verhief, die de zwakke krachten der zieke sloopte.

En nu, terwijl haar hart van het geluk harer liefde is vervuld, nu denkt ze al weer aan de smart van het scheiden.

„Kom, jongen,” zegt ze, „de meeuwen gaan dieper de duinen in, de avond valt, ze doen als de menschen, die naar huis gaan, als de nacht komt; alleen de zeeman, die daar ginder zwalkt, kan niet naar huis, en die op hem wachten kunnen alleen aan hem denken en voor hem bidden.”

Hendrik drukt Hannie vroolijk lachend tegen zich aan.

„Zeg, blauwoog, wat zou jij graag een landkrab van me maken en me met een pen achter m'n oor op de kruk van een kantoor of een winkel zien zitten Nee, meisje, ik houd veel meer van 't schommelend scheepsdek, en meer van die lekkere frissche wind, die me om de ooren waait op de zee, dan van de dompige kantoorlucht Nee, ik ben graag aan den wal, tegenwoordig vooral, nie-waar? Maar — geloof me, op 't land zou ik toch maar een onbeholpen stumper zijn, en op zee kan ik een knap stukje brood verdienen, voor ons beiden en voor je oude moeder er bij Kom nou, dom kind, al die muizennesten uit je hoofd; kom laat ze me maar eens weggussen Dat helpt, hè, beter dan al dat geredeneer.”

Hij kijkt haar lachend in de oogen, waaruit de bekommernis wel geweken schijnt. Op de maat van een zacht gefloten zeemansdeuntje wiegt hij haar in zijn armen.

„Ja, Hannie, afscheid nemen doet pijn, en als je nu eens met een timmerman trouwde, of met een schoolmeester of met zoo'n kantoormeubel, dan had je daar nooit verdriet van, maar dan zou je ook nooit dat groote plezier kennen van 't weerzien. Zeg, je moest 't weten, wat een gevoel dat is, als je, na een lange reis, eindelijk, eindelijk die streep van de kust weer in de gaten krijgt, dan weet je niet of je huilen of lachen moet Zie je, daar heb je een jaartje verlangen graag voor over. Je zult eens zien,

hoe heerlijk dat is, als we eens getrouwd zijn en jij me in ons eigen huisje binnen ziet komen na een lange reis.”

„Ja, maar, als je nou eens”

„Nog meer muizennesten? 't Is je weer om dat probate middeltje te doen, dat ze zoo maar dadelijk wegblaast, hè?”

Ze weert hem lachend af en zijn luchthartige overmoed verbant al haar zorgen.

„En wanneer trouwen we dan?” vraagt ze.

„Nog één reisje, en — 't is een meevaller: de „Marianne” gaat maar even naar de Oost-Zee. Volgende week zeilen we uit en 'k zal de dagen tellen; als ik weer aan den wal ben, trouwen we. Goed?”

Johanna glimlacht. Overal zoekt Hendrik lichtpunten en van alle dingen zoekt hij den zonnigen kant.

Zoo keuvelend en koutend wandelen ze nog een poosje langs het strand en de zeeman wil nog wel langer toeven, doch z'n blauwoog zegt reeds voor den zooveelsten keer, dat het hoog tijd wordt naar huis te gaan; moeder zou immers niet weten waar ze bleef?

De zon is weggezonden in den vloed, doch de westerkim baadt zich in goudgloed en het avondrood kleurt nog de toppen der duinen met rooden glans. Hoe geheimzinnig kabbelt de Schelde aan hun voet en hoe koozend speelt 't zoele zomerwindje om hen heen, terwijl in de verte de machtige Noordzee met zwaarmoedig bruisen haar eindelooze liederen zingt.

Zal ze eens bij het brullen van den stormwind voor haar Hendrik een lijklied zingen?

Reeds gluren de sterrekens aan den donkerenden hemel en weer dringt Johanna er op aan om toch wat spoed te maken. „Laten we,” zegt ze, „nog even je tante goeden nacht wenschen, eer je mij thuis brengt; de goede ziel, die door jou toedoen haar naaister nog verliezen zal”

„En die er een allerliefst dochterken bij wint,” voegt de stuurman er lachend aan toe.

Slechts even toeven ze bij Hendrik's pleegmoeder, dan weer stappen ze voort, vlugger dan zoeven, en na een korte wandeling staan ze voor de woning van Johanna's moeder.

„Hier zullen we dan voortaan, als God het wil, samen leven, hè, Hendrik,” fluistert Johanna en in haar ernstige stem is wel eenige bezorgdheid, maar een nog diepere blijdschap en vertrouwen. „Dan zal ik op je wachten als je naar zee bent, en als ik dan bang word, omdat de storm over de Schelde loeit, zal ik voor je bidden”

Hij zwijgt, glimlacht eens, en drukt haar dichter tegen zich aan.

„Zul je ook goed voor m'n moeder zijn, Henk? En . . . en . . . en als je nou zoo vèr weg bent, zal je dan altijd aan me blijven denken, altijd?”

Hij grijpt 't fijne meisjeskopje tusschen zijn groote, sterke handen. Hij ziet haar aan. Zijn diepe blik zegt haar meer dan duizend woorden.

„Dank je, hoor!” fluistert ze.

HOOFDSTUK II.

Twee dagen later betrad stuurman Brouwer weer het dek van de „Marianne” voor zijn laatste reis als vrijgezel. Als hij terugkeerde zou in allen eenvoud het huwelijk plaats vinden.

Hartelijk heeft hij afscheid genomen van haar, die reeds nú gevoelt, hoe pijnlijk het telkens terugkeerend scheiden is, maar Brouwer heeft haar bij zijn vertrek nog lachend toegeroepen, dat het slechts voor korten tijd was, want een reisje naar de Oostzee was immers de moeite niet waard voor een man, die met hetzelfde schip reeds bijna alle tropische kusten had bezeild. Toch wist de stuurman zeer goed, dat, als de herfstwinden — die op de Oostzee reeds vroeg waaien — den zeeman niet gunstig zijn, het vaartuig soms lang moet dobberen eer het zijn bestemming bereikt. Evenwel, nog spoediger dan hij gehoopt had, was Brouwer weer terug in Vlissingen en nu stond niets zijn geluk meer in den weg.

In allen eenvoud werd de bruiloft gevierd en het huwelijk voltrokken, en zelden verliet een schooner paar het kerkgebouw dan de slanke zeeman en zijn blonde vrouw.

't Was een moeilijk punt geweest in den kleinen familiekring, eer het beslist was, dat het jonge paar bij Johanna's moeder zou inwonen.

Tante Bertha, wier kleine woning haar eigendom was, had voorgesteld één kamer daarvan voor Johanna's moeder af te zonderen en het overige beschikbaar te stellen voor den stuurman en zijn jonge vrouw, dan kon ze voor zichzelf ook nog een kamertje behouden. Dan vormde men — zoo had de goedhartige oude juffrouw gezegd — dan vormde men één gezin.

Na veel over en weer praten had de stuurman echter lachend het pleit beslecht, door te vragen, of hij óók eens een woordje in het midden brengen mocht. „Kijk eens,” had hij toen gezegd, „tante Bertha is aan haar huisje gehecht en moeder Ruling aan het hare evenzeer; bovendien is tante ruimte gewoon, en als we nu allen bij haar aan boord komen dan wordt het ten slotte zoo nauw als in het volkslogies van een vischlogger; daarom, laten we bij ons eerste plan blijven en bij moeder Ruling het anker uitwerpen.”

In het eerst had tante Bertha geprutteld en gezegd, dat Hendrik net praatte, alsof hij het woord voerde tegen een troep matrozen, doch ten slotte nam zij genoeg met de stellige belofte, dat men haar dikwijls zou komen bezoeken.

Zoo nam dan het jonge paar zijn intrek bij Johanna's moeder en de vroolijke zeeman bracht opgewekt en blij leven in de stille woning.

En stil was het er, in die destijds zoo afgelegen

buurt, zóó stil dat men bij eenigszins krachtigen wind de Schelde kon hooren bruisen; als de stormwind rondspookte op het breede watervlak en de woeste golven het strand beukten, dan leek het, alsof het huis vlak aan den oever stond.

„Geen mooier plekje zal er voor me zijn in gansch de wijde wereld, als dit plekje grond, waar jij op me wacht,” had Hendrik Brouwer tot zijn vrouw gezegd op den laatsten avond, dien hij aan wal doorbracht, toen zijn verlof weer ten einde was, en zijn plicht hem opnieuw aan boord van de „Marianne” riep.

’t Was een mooie avond, zooals de late herfst ze in Nederland maar hoogst zelden schenkt. Te zamen zaten ze op de bank achter het huis in den kleinen tuin, waar Johanna’s bloemen bloeiden. *Haar* bloemen, die ze reeds in haar vroegste meisjesjaren zoo liefhad en verzorgde; de meeste er van had ze medegebracht uit den tuin van het schoolhuis in het dorp.

„Het is toch vreemd,” sprak de stuurman, „dat ik dit buurtje nou zoo aantrekkelijk en zoo mooi vind. Duizendmaal heb ik hier als jongen in deze buurt gespeeld en ook later, als ik aan wal was, placht ik hier nogal eens langs te komen en nooit toch is er mijn oog op gevallen als tegenwoordig. Ik denk,” vervolgde hij schertsend, „ik denk, dat het komt, omdat ik toen het naaistertje van tante Bertha nog niet kende, die overal waar ze is, het juist maakt of de zon begint te schijnen, en me met andere oogen doet kijken dan vroeger.”

„Ik zal je zoo missen, Henk, als je morgen weer

weggaat," zegt Johanna met een zucht, die haar ondanks zichzelf ontglipt.

„Och, kom," lacht de zeeman, „de tijd gaat immers snel, en zoo dikwijls ik kan, zal ik je een brief schrijven. Je hebt immers je moeder en vergeet tante Bertha niet, die zal je ook nogal eens in beslag nemen, en dan die duizenderlei kleinigheden waarmee een vrouw haar tijd zoek brengt, neen, zucht nou maar niet, Hannie, eer je er om denkt sta ik weer voor je."

Johanna moet onwillekeurig lachen om zijn zonderlinge troostgronden, maar ernstiger worden haar oogen en — 't is met schuchterheid, dat ze opmerkt: Zeg, jij bent maar zoo'n luchthart, jij bent zoo zorgeloos en je vertrouwt er zoo vast op, dat je weer behouden terugkomt en.... en, zeg, Henk....," ze buigt haar hoofd naar hem over en kijkt hem bezorgd aan. „Zeg, Henk, jij bouwt veel te veel op je eigen kracht en je goed geluk. God alleen kan je bewaren, mij ook, maar dan moeten we om zijn bijstand bidden, jij ook, Henk, en.... ik weet het niet, maar ik vrees dat er aan boord van een schip niet veel gebeden wordt, is het wel?"

Een oogenblik zwijgt de stuurman, en op zijn vroolijk gelaat komt een ernstiger trek.

Neen," zegt hij ten slotte, „over het algemeen behooren de zeelui niet tot dat slag van menschen, die men godsdienstig noemen kan. Je treft wel eens iemand aan, die, als hij aan wal is trouw ter kerk gaat en aan boord in zijn vrijen tijd ook wel in den Bijbel leest, maar voor het meerendeel bekommert

het scheepsvolk zich daar niet veel om. En toch, ik heb er meer dan één des nachts op wacht, als hij zich onbespied waande de handen zien vouwen en met de lippen zien prevelen en ééns, bij noodweer, in de golf van Biscaye, toen ons schip een zwaren dobber had, hoorde ik een matroos tot God om uitkomst smeeken, een man van wien ik niet gedacht had, dat hij eenig godsdienstig gevoel bezat."

„Maar jij?" vraagt ze, „jij, zul jij 't niet vergeten, dat niemand zonder Gods bescherming veilig is?"

„Ik zal 't niet vergeten; zoo'n preekje van jou helpt, geloof me maar . . . kom, we gaan naar binnen, 't wordt koud voor je."

't Was waar, de avondwind werd kil, maar was dat enkel de reden, waarom Brouwer naar binnen wilde, of beviel hem de wending, die hun gesprek nam, niet?

Johanna wist het wel, dat alles, wat naar ernst zweemde, haar man niet bijzonder welkom was. Lachen wilde hij en vroolijk zijn, en die om hem heen waren wilde hij ook laten lachen. Vriendelijk en vroolijk tegen iedereen, kerngezond en voorspoedig in alles wat hij ondernam, door zijn matrozen om zijn ronde goedhartigheid bemind, door zijn meerderen geacht en gewaardeerd om zijn moed en zeemanschap ondanks zijn jeugd, scheen het leven hem alles te schenken, wat zijn hart begeerde.

Die avond vloog voor Johanna maar al te snel voorbij en als de stuurman op zoo'n stelligen toon sprak van zijn terugkeer in Vlissingen, dan voelde zij een heimelijken angst in haar ziel, dat eenmaal ramp

en tegenspoed ook *zijn* zonnig levenspad zou verdonkeren.

De eerste dagen na zijn vertrek scheen alles haar even somber en kleurloos toe, en de gedachte aan schipbreuk en doodsgevaar verliet Johanna geen oogenblik, doch haar geloovig hart deed haar troost zoeken in het gebed, en zij leerde, dat ze als vrouw van een zeeman zich moest schikken in die immers telkens weerkeerende scheidenssmart.

HOOFDSTUK III.

Eenige jaren zijn sinds voorbijgegaan en de vriendelijke woning van stuurman Brouwer is een bewoner rijker geworden.

Groot is de vreugde van den zeeman, als hij, van een moeilijke reis thuis gekomen, den kleinen wereldburger in zijn wiegje ziet liggen.

Wat maakt Johanna zich vroolijk als ze haar jongske in zijn armen legt en ziet hoe onbeholpen de kloeke zeeman het kind vasthoudt. Wat is het nu recht gezellig in de woonkamer van het ouderwetsche huis, en in het hart van stuurman Brouwer welt een gevoel van dankbaarheid op, dat hem tot een ernst stemt die Johanna niet van hem gewoon is.

„God is met ons, vrouw,” zoo spreekt hij met ontroerde stem. „God is met ons, om jouwentwil, dat geloof ik vast.

Ik heb met gansch mijn ziel naar jou en naar huis verlangd, terwijl wij weken lang met storm en tegenwind kampten.

In de lange nachten, als de felle wind het schuim der woelige golven me over den kop joeg, en koude

sneeuw- en regenvlagen den donkeren nacht nog zwarter maakten, zie je, dan dacht ik aan jou en die gedachte gaf mij moed en kracht, en voor mijn geest stond dan dit kamertje zoo warm en zoo licht.

Na zulk een zware reis is 't dubbel heerlijk als de veilige haven weer bezeild is; als je dan den vasten grond weer onder de voeten voelt en je weet dat er *thuis* een paar op je wachten, en dan 't vooruitzicht zooveel dagen bij ze te kunnen blijven . . . dan ben je den koning te rijk. Wat een lief kereltje is hij al, hè? 't Zal een goede zeeman worden."

Over Johanna's gelaat glijdt een schaduw.

Brouwer ziet 't niet; hij kijkt met welgevallen om zich heen en het is hem, alsof alle hem zoo goed bekende voorwerpen in het vertrek een welkom fluisteren nu hij weer thuis is.

En toch, het is maar een eenvoudige woonkamer, al is aan alles te zien, dat hier een zorgzame huisvrouw regeert.

In dien hoek dicht bij het raam staat de leunstoel van den stuurman, daar pleegt hij te zitten als hij thuis is en tegenover hem, aan de andere zijde van de tafel, daar is de vaste plaats van de oude vrouw Ruling. Johanna zit naast den stuurman vlak bij de wieg van haar kind.

Herinneringen uit alle hemelstreken sieren het kamertje en teekenen het eenvoudige zeemanshuis.

Aan de zoldering hangt in zijn koperen kooi een prachtige roodgroene papegaai, die soms onverwacht eenige zonderlinge opmerkingen ten beste geeft. Daar,

op die mahoniehouten kast, staat een opgezette paradijsvogel, waarnaast eenige zeldzaam schoone zeeschelpen prijken, en onder glazen stolpen op een kleine kast staan stukken koraal en zeldzaam tropische planten.

Aan de meeste van die dingen zijn kleine geschiedenissen verbonden, betreffende de plaats en de omstandigheden, onder welke Brouwer ze in zijn bezit kreeg. Johanna kent ze alle, want alles wat haar man betreft, boezemt haar belang in, en deze van zijn kant kan zich maar niet begrijpen, dat zijn wijfje van zooveel dingen af weet, waarvan hij dacht, dat een vrouw toch geen verstand had.

„Nog nooit is me het groote verschil met dit rustige, veilige stukje wereld en het leven aan boord zoo opgevallen als nu. 't Komt bepaald door de lastige reis die we gehad hebben.”

„En nou,” vraagt Johanna, „blijf je toch zeker bij ons overwinteren, nietwaar? Het is al November.”

Dan betreft het vroolijke gelaat van den stuurman en hij antwoordt ontwijkend, dat hij dat niet zeker weet. Er was sprake geweest van een groote reis, waarvoor het schip dan spoedig in gereedheid zou worden gebracht, doch het kon ook zijn, dat men eerst overwinterde, en dan vroeg in het voorjaar zou uitzeylen; niemand aan boord wist er echter het rechte van, dus was hij, zooals men dat noemde, met onbepaald verlof thuis.

„Je moet niet aanstonds zoo bedrukt kijken, wijfje,” zoo vervolgt de zeeman, „wij willen er het beste van hopen, want erg zou het mij ook niet

aanstaan, in dit seizoen nog uit te varen, dat snap je."

Johanna overwint een opkomend angstig gevoel, want zij wil de vreugde van den eersten avond, dat haar Hendrik thuis was, niet bederven door reeds nu te tobben over zijn aanstaand vertrek, en om haar sombere gedachten geen voedsel te geven, begint ze al de belangrijkheden van *haar* dagelijksch leventje te vertellen, ook, dat het huisje aan de andere zijde van het hofje, dat zoo lang onbewoond geweest was, nieuwe bewoners had gekregen.

„'t Zijn twee menschen, moeder en zoon, denk ik. Hij moet een zeeloods zijn; 't is zoo'n groote, forsche vent, maar 't was toch aardig om te zien, hoe zorgzaam die zeebonk voor dat oude vrouwtje was’

„Hé," viel Brouwer haar in de rede, „zou dat soms die? Zeg, heeft hij niet zoo'n rood-blonden baard en zoo'n dikken krulkop?"

„Ja, ken j'em?"

„Hij is een goede dertiger, en zijn moeder heeft zoo'n beetje een krommen rug en ze draagt een gouden oorijzer”

„Ja, precies!"

„Nou, dan ken ik hem heel goed, ze zijn afkomstig van de Friesche kust Zeker, 't kan niemand anders zijn dan Sjoerd Wiebema, een beste kerel, maar wat stug, zoals de meeste Friezen.”

„Geen beter loods bevoer ooit de Schelde, een zeeman van het echte ras is die Wiebema, een kerel van ijzer, een die vaststaat in het noodweer, en als een schip bij storm vastraakt, daarginds op die gevaarlijke banken,

dan is *hij* de man op wien aller oog gevestigd is, en als *hij* in de reddingboot springt dan volgen er wel meer dappere kerels, want in den strijd met de branding redde hij al menig schipbreukeling, die reeds alle hoop had opgegeven."

„Morgen ga ik hem eens opzoeken," vervolgde Brouwer, „wij kennen elkander wel, en je kunt niet gelooven, welk een genoegen het mij doet, dat wij zulk een ferm buurman gekregen hebben, want ik heb me wel eens wat bezorgd gemaakt, dat jullie hier, zoo twee vrouwen alleen, in het toch eenigszins afgelegen huis woont, als ik op zee ben . . ."

Het was niet vroeg meer toen men eindelijk ter ruste ging, want Johanna had nog zooveel te vragen en stuurman Brouwer nog zooveel te vertellen, dat niemand acht op den tijd sloeg, tot de kleine man in de wieg zich in het gesprek mengde en moeder Ruling er een einde aan maakte, door te zeggen, dat het kind niet slapen kon als het niet stil werd om hem heen.

Voor dit argument moest de stuurman zwichten en spoedig daalde nu de rust in de stille woning en in de gelukkige menschenharten, die daar binnen klopten; maar buiten joeg de koude Noordenwind de wolken langs haar baan en daar ginder, achter den Westdijk, daar gromde en bruiste de zee en zong haar liederen vol geheimenis.

Frisch en krachtig waait den volgenden morgen een stevige Noorderbries en drijft de laatste witte wolkjes voor zich uit.

In het tuintje achter des stuurmans huis, bloeien thans geen bloemen meer, slechts wat dorre ranken en bladeren, wit van den rijm, bedekken de smalle paadjes; maar het is daar uit den wind en de eerste stralen van de morgenzon spelen nu reeds tegen den grijzen muur van den achtergevel. Een laag verweerd houten hekje scheidt het erf van Brouwer van dat van den loods Wiebema en over het hekje heen zijn beide mannen reeds in druk gesprek gewikkeld.

Beiden echte zonen der zee. De stuurman slank en rijzig, vlug en beweeglijk; de loods met zijn forschen bouw, zijn zware ledematen en rustigen, kalmen blik. De eerste vertoont het kenteeken van den ronden Zeeuw, die zegt, wat hij denkt, en meent, wat hij zegt. De ander dat van den stoeren, stuggen Fries, in spreken en handelen altijd kalm en bedachtzaam. Voor den vreemdeling koel en terughoudend, niet gewoon veel te praten, gelijkt hij bij eerste kennismaking een norsche zeebeer, doch in dat reuzenlichaam klopt een hart zoo vol edele menschenmin, dat hij meer dan ééns eigen leven op het spel zette om dat van anderen te redden.

Wiebema was al op zijn erf toen Brouwer buiten kwam.

„Goeden morgen, buurman Wiebema!” had de stuurman geroepen, „goeden morgen, ken je mij nog?”

Een oogenblik keek de loods hem onderzoekend aan. „Welzeker ken ik je,” klonk het toen kalmpjes. „Je bent immers de tweede stuurman van de „Marianne”,

een schoener, die te Amsterdam thuis hoort, is het niet zoo? . . . En gister pas binnengekomen?"

„Juist, zoo is het."

„Welkom thuis dan, stuurman!" vervolgt Wiebema en drukt met forschen druk de hand, die Brouwer hem gulhartig toesteekt. Spoedig zijn beide mannen in druk gesprek. Wiebema is niet gemakkelijk aan 't praten te brengen, doch eenmaal op gang is hij een gezellig man. Ze verstaan elkander zoo goed, en terwijl de rook van hun pijpen zich kringelend vermengt, vertelt de stuurman openhartig al zijn lief en leed aan boord van de „Marianne" ondervonden gedurende zijn laatste reis.

Hij vertelt van vreemde havens en moeilijk te bereiken eilanden, die ze op hun laatsten tocht hebben bezocht, hij spreekt van stormen en windstilten, en de loods luistert en geeft slechts nu en dan door een korte opmerking blijk van veel kennis der dingen, waarover Brouwer spreekt.

„Je hebt reeds een aardig stukje van de wereld gezien," zegt Sjoerd Wiebema, „ik ben nog niet veel verder geweest dan Schotland en Noorwegen, ik heb namelijk als jongen eenige reisjes op een kleine bark meegemaakt, want het was altijd mijn hartelust op zee te varen, doch met de groote vaart duurde het niet lang. Mijn vader was visscher en mijn eenige broer — die enkele jaren ouder was dan ik — voer bij hem op de schuit. Nu had de oude man wel liever gehad, dat ik bij hem aan boord was gekomen, doch de groote vaart was mijn lust en mijn leven, en vader

gaf ten slotte aan mijn verlangen toe. Zooals ik je reeds gezegd heb," vervolgde de loods, „mijn varen op de bark duurde maar kort, een droevig ongeluk, dat onze kleine familie trof, maakte er plotseling een einde aan.

Mijn broer werd bij een hevige stormvlaag, te midden van een zware onweersbui, door de overslaande fok getroffen en stortte over boord. Noch mijn vader, noch een der anderen kon ook maar de geringste poging doen, hem te redden; hij moest jammerlijk verdrinken, zelfs zijn lijk is nimmer gevonden.

Toen kon mijn vader me niet langer missen, ik moest de plaats van mijn ongelukkigen broer innemen en zoo werd ik, evenals al de Wiebema's sinds onheuglijke tijden geweest zijn, een visscher op de Zuiderzee en op de Friesche Wadden. 't Viel me erg af, maar geruimen tijd ging alles goed, wij verdienden met visschen redelijk ons brood, en waarschijnlijk zou ik nog wel visscher zijn geweest, indien ons geen nieuwe rampen hadden getroffen.

Wat was echter het geval? Op een dag, laat in de maand October keerden wij tegen den avond huiswaarts. Den ganschen dag was het weer prachtig geweest, doch na den middag werd het nevelig en de mist dikte al meer en meer aan.

Geen halve schuit lengte kon men van zich afzien, en slechts met de grootste omzichtigheid moesten we verder varen, doch — het onheil bereikte ons toch. Binnen het uur zouden we onze bestemming hebben bereikt; 't mocht niet zijn.

Ik stond op dat oogenblik aan het roer en vader

was voorop, toen wij plotseling kort in onze nabijheid de zeilen van een vaartuig hoorden klapperen. „Sjoerd!” schreeuwde mijn vader, „het roer om naar stuurboord!” maar, het was al te laat.

Krakend drong de scherpe boeg van een groot kofschip in onze oude schuit en sneed haar bijna doormidden.

De schok was zóó hevig, dat ik bijna over den helmstok van het roer heenvloog, doch ik hield het op de been.

„Vader!” schreeuwde ik, „vader, ben je daar nog?”

„Ja, Goddank... Sjoerd, hierheen; laat het roer los en kom hierheen, jongen!... Sjoerd dan, kom hierheen, naar den mast, want we zinken en die schelmen laten ons aan ons lot over...”

Het was zooals mijn-vader zeide; toen ik het roer losliet, zwaaide de schuit om, en na wat roepen en schreeuwen in een vreemde taal, verdween het kofschip, dat ons overvaren had, in den mist.

Ons vaartuig zonk, doch gelukkig stond er op die plek niet zoo bijzonder veel water en wij klommen in den mast, om ons hachje te redden.

Een paar bange uren hebben wij daar doorgebracht, dat verzeke ik je, stuurman Brouwer.

Visschers uit onze eigen plaats redden ons uit onze hachelijke positie.

Dienzelfden nacht nog stak de wind op en gedurende drie dagen woedde een hevige storm op onze kust; van de schuit noch van de netten kwam iets noemenswaard terecht.

Toch was dat niet het ergste, maar mijn arme vader kon het verlies van zijn schuitje niet te boven komen, en eer Kerstmis in 't land was, lag vader in 't graf...

„Wat moest ik doen?” vervolgde de loods.

„Bij een anderen visscher als knecht te gaan varen, wilde ik niet, en ook de Friesche wadden, die ons alles ontnomen hadden, keerde ik maar 't liefst den rug toe.

Nou had mijn moeder een broer, die loods was hier in Vlissingen, en door bemiddeling van mijn oom kreeg ik een plaatsje als roeier bij het loodswezen, en, zoo zie je, nou ben ik al een jaar of vijftien hier, dus van de wereld heb ik niet veel gezien.

„Maar de Schelde heb je leeren kennen, zooals er niet veel zijn, maat,” zegt Brouwer, „en voor een loods als Sjoerd Wiebema moet ieder rechtgeaard zeeman respect hebben, dat zeg ik.”

Wiebema haalt de breede schouders op en praat er gauw overheen; lof maakt hem verlegen.

„Ik zal aardig wat aan dit lapje grond op te knappen hebben, eer 't er uit ziet als bij jou, buurman. Kijk die boel er uit zien. Mijn moeder maalt me maar aan 't hoofd, dat ik moet zorgen hier in 't voorjaar ook bloemen te planten. Ze is jaloersch op jullie tuintje, vat je? En nou wil ze mij aan 't tuinieren zetten. Daar zal wel veel van terecht komen”...

De stuurman lacht luidkeels bij de gedachte, dien zeerob in den grond te zien wroeten....

„Je hebt goed lachen, jij.... Als 'k nou ook zoo'n

knap wijfje had als jij, maar mem ¹⁾ wordt te oud, en ik, ik haal bij Westerstorm liever een driemaster binnen dan dat 'k hier dien boel omwroet. Enfin, 't oude mensch houdt er van, en 'n mensch zijn lust, 'n mensch zijn leven. 'k Zal er wel aan moeten gelooven Daar komt jou tuinman aan."

Johanna komt naar buiten. Haar heldere, vroolijke stem klinkt den beiden mannen als muziek in de ooren.

„Zeg, vrouw," lacht de stuurman, „onze buurman is van plan hier in zijn tuin zoo'n soort bloemkweekerij op te richten. Je mag je best wel doen, anders steekt jou parkaanleg schraaltjes bij den zijnen af."

Wiebema weet zoo gauw geen antwoord te vinden. Tegenover vrouwen overvalt hem altijd een zichtbare onhandigheid.

„Makkelijk praten, jij," helpt Johanna haar buurman, „weet jij zelf wel het onderscheid tusschen een viooltje en een klaproos?"

„Nou, nou," herneemt Brouwer, „daar heb je eigenlijk wel gelijk in, van die heele bloemenzaak heb ik maar een beetje verstand. Toch, als wij, zeelui, zolang buitengaats hebben gezworven en niets dan lucht en water hebben gezien, dan is het toch een genot weer eens bloemen en groen onder de oogen te krijgen. Maar dat de loods tuinman wordt, kijk nou, daar moet ik toch om lachen Je neemt me niet kwalijk buurman. Alles goed gemeend"

„Ja, ja, zeker," zegt Wiebema. Zoo'n beetje spot

¹⁾ Friesche naam voor moeder.

kan hij waarlijk wel verdragen, maar het bijzijn van vrouwen maakt hem wat links en dan dit jonge, vroolijke stuurmansvrouwje met haar lachende oogen en haar heldere stem Ze is zoo'n juffertje; niets geen zeemansvrouw. 't Is, of hij voor haar dan al bijzonder ontzag heeft. Hij heeft dat al vaker gemerkt, als ze eens om een of andere boodschap even bij zijn moeder inwipte.

Hij klopt zijn pijp maar eens uit, en met een korten groet aan zijn zuidwester neemt hij afscheid. „'t Wordt tijd, menschen, 'k moet naar de haven.”

„Net een leeuw, met dien krulkop,” zegt Brouwer, als de loods zijn huisje is binnengestapt.

„Bijster vriendelijk kijkt hij niet,” antwoordt Johanna glimlachend, „'t lijkt me een stugge baas en toch geloof ik, dat 't een goedig soort leeuw is. Zijn moeder is ook 'n best mensch.”

„Die Wiebema? Een hart van goud; daar kun je van op aan. Een kerel van stavast, een op wien je vertrouwen kunt”

En in het hart van den stuurman is een blijde vol-doening, dat juist Sjoerd Wiebema zijn buurman geworden is, een gevoel van gerustheid, dat de zijnen iemand hebben op wien ze vertrouwen, op wiens hulp ze rekenen kunnen, als de „Marianne” weer op de verre zeeën zwalkt.

HOOFDSTUK IV.

Veertien dagen waren voorbijgevlogen voor stuurman Brouwer en zijn vrouw als een droom van geluk, en langzamerhand voelden beiden hun vrees voor een al te spoedig afscheid verdwijnen. Doch, op een morgen kwam de postbode bij hem aankloppen en bracht een brief.

Johanna ontroerde; ach, reeds vaker had ze dergelijke brieven ontvangen, en altijd was zulk een brief een oproep van Hendriks kantoor in Amsterdam, om naar zijn schip te komen en zijn plaats weer in te nemen op de „Marianne.”

Zou het weer zoo zijn? Angstig keek ze haar man aan, die den brief inmiddels had geopend. Het voorhoofd van den stuurman fronste zich, en zijn gebroensd gelaat werd al donkerder.

Verdrietig smeed hij den brief op tafel en bromde: „Ik dacht het wel, over vijf dagen moet ik aan boord zijn. De „Marianne” moet lading innemen met bestemming naar Melbourne, naar Melbourne notabene, en van daar met gunstige gelegenheid nog verder.

„Ik ken dat,” morde hij, „doch wat is er aan te

doen? Mijn plicht roept mij aan boord en ik moet gaan.”

„Toe, toe nou, trek het je niet zoo aan, wijfje,” zegt Brouwer, want hij ziet, hoe Johanna's oogen zich met tranen vullen, „trek het je niet aan, we hebben immers nog vijf dagen voor ons, en wat geeft het, al te tobben over iets, dat immers onvermijdelijk is Toe nou, toon je nou eens een ferme zeemansvrouw.”

„Ik had zoo gehoopt, Hendrik, dat je tot na nieuwjaar bij ons zoudt zijn gebleven en nou weer zoo spoedig weg, en dan voor zulk een groote, lange reis, o, vind jij het dan ook niet hard, niet vreeselijk hard, Hendrik?”

Met een blik vol liefde ziet de stuurman op zijn mooie, blonde vrouw neer en haar verdriet doet hem pijn, doch hij buigt zich naar de wieg en zijn kind op den arm nemend zegt hij met een warmen klank in zijn stem: „Zie nou eens, moedertje, dit kleine stuurmannetje zal je den tijd helpen verdrijven, totdat ik weerkeer, en nu niet getreurd, maar als een moedig zeemansvrouwetje de dingen nemen zooals ze zijn; kom, kom”

De enkele dagen, die hun nog restten, gingen snel voorbij. Van tante Bertha had Brouwer hartelijk afscheid genomen, zooals een goed zoon afscheid neemt van zijn oude moeder, en het had hem onwillekeurig verontrust, dat ze er zoo vermoeid en verouderd uitzag. „Als je met Gods hulp weer terugkomt, mijn jongen,” zoo had ze gezegd, „dan zal tante Bertha er wel niet meer zijn.” „Kom, kom,”

had hij geantwoord, „dat heb je wel meer gezegd,” en schertsend, zooals zijn gewoonte was, had hij er nog bijgevoegd: „Let eens op, tante, mijn kleine jongen zal bij u nog komen spelen en je zult evenveel last van den bengel hebben, als je eertijds van zijn vader hebt gehad.”

Hij lachte zijn vroolijken gullen lach, drukte de oude vrouw nog eenmaal hartelijk de hand en vertrok.

Zoolang zij kon keek tante Bertha onder haar gordijntje door zijn slanke gestalte na, zooals hij met veerkrachtigen tred zich door de stille straat verwijderde. Hoe dikwijls had zij hem zoo niet nagestaard als hij van haar wegtrok naar zee, doch thans was het voor het laatst, tante Bertha zou hem op aarde nimmer wederzien, dat voelde ze wel.

Ook Wiebema en diens moeder had hij vaarwel gezegd, en de handdruk van den loods had hem de vingers doen tintelen, want in den korten tijd, dat Brouwer aan wal geweest was, waren beide mannen goede vrienden geworden.

Nu stond hij gereed om zijn huis te verlaten.

't Was een donkere, koude morgen, buiten viel een fijne motregen, en binnen in de huiskamer brandde de lamp nog. Brouwer stond bij de wieg van zijn kind en zijn vrouw naast hem, terwijl moeder Ruling als in gedachten verzonken bij de tafel zat, en het hoofd met de zilverwitte haren door de magere hand ondersteunde. Ze was ziek en huiverde van koorts, maar ze wilde volstrekt bij het afscheid van haar schoonzoon tegenwoordig zijn. Ze was

van hem gaan houden, als was hij haar eigen zoon.

Ze was zoo bevreesd geweest, toen haar Johanna, haar eenig kind, ging trouwen met dien vroolijken, levenslustigen zeeman, dat zij, met haar ziekelijk gestel, dien jongen man in den weg zou zijn, en daardoor een schaduw werpen op het zonnig geluk van haar kind.

Zij had tot haar God gebeden, haar maar spoedig weg te nemen van deze wereld, indien dat het geval mocht zijn, doch niets van wat ze gevreesd had, gebeurde; integendeel. Hoe meer Brouwer zijn schoonmoeder leerde kennen, des te meer achting en genegenheid gevoelde hij voor de hoogst ontwikkelde vrouw, en daar veinzen den stuurman onmogelijk was, zoo las de scherpzinnige oude vrouw in zijn hart als in een open boek en haar vrees was ras verdwenen. Daarom zat zij thans reeds gekleed in haar stoel en streed tegen haar zwakte, om haar schoonzoon haar zegenbede mede te geven op reis.

Druk bezig om zelf alles voor zijn vertrek in orde te brengen had Johanna moedig haar tranen teruggedrongen, doch thans, nu niets meer viel te verrichten en zijn handkoffertje op een stoel naast hem stond, nu verborg ze haar gelaat aan zijn borst.

„Henk!” snikt ze, „Henk, blijf hier, ga toch niet weg Ik voel me zoo bang. 't Is, of ik je nooit meer zal terugzien. Nee, nee, ik kan 't niet van me afzetten, Henk, doe het, blijf hier!”

De stuurman tracht zich los te maken uit haar omhelzing, maar ze klemt zich vaster.

„Maar, Hannie, wat is dát nou, wat dwaas?”

„Blijf je?” Er klinkt een juichkreet heen door haar smart. „Blijf je?.... Zoek een betrekking aan den wal, ja? Zooveel zeelui immers....”

„Dwaas kind,.... en 'k ben aangemonsterd.”

't Valt op haar met vernietigende zekerheid. Aangemonsterd hij *moet* vertrekken.

„Henk! Henk!.... Laat ik je aanzien; Henk, ik ben zoo bang. Waarom toch, nooit was 't afscheid zoo moeilijk. Henk, zeg dan toch wat!”

Zwijgend en met liefdevollen blik op haar neerziende, hoort Brouwer de bittere klacht van zijn vrouw aan. Dan zegt hij — en al ontkomt hij niet aan de bange beklemming, die Johanna's angst hem geeft, hij tracht zijn stem toch een opgeruimder klank te geven: „Als ik niet verstandiger was, zou jij een landrot van me maken, maar stuurman Brouwer blijft de zee trouw, vrouwtje.... Kom, wat is dat nou voor een dwaasheid, je allerlei schrikbeelden voor den geest te halen? 'k Ben immers altijd teruggekomen. En dan — zijn stem klinkt ernstig — jij bent immers zooveel vromer dan ik, moet *ik* je dan nog zeggen, dat mijn lot en mijn leven in Gods Hand is?”

„Dag moeder!.... dag vrouw....”

„God behoede je, Hendrik,” zegt de zwakke stem van moeder Ruling. Haar bevende handen drukten de zijne.

„Henk, Henk!.... Je hebt gelijk, God behoede je, Henk....”

Nog één kus, een handdruk. Hendrik Brouwer

stapt met snellen tred door den fijnen motregen heen, bij zichzelf mompelend:

„Zóó zwaar maakte ze 't me nog nooit. Waarom zou ze in deze reis zooveel onheil zien? Och kom, 't zal wat lang duren, eer ik weer thuis kom, dat is alles.... Ze zeggen wel eens, dat bange voorgevoelens.... Dwaasheid, bijgeloof is dat! Als straks de zeewind door het touwwerk van de „Marianne” fluit, waaien al die muizennesten me wel uit den kop.”

Hij fluit een vroolijk matrozendeuntje.

Maar 't komt niet ten einde....

HOOFDSTUK V.

't Is winter geworden.

In de lange nachten, als de storm spookt op de Schelde, als de wilde vlagen loeien door den schoorsteen en de vensters rammelen, als het bruisen van de zee Johanna in de ooren klinkt als een toornig bulderen, dan ligt ze te waken en te peinzen.

Bange droomen weven zich door haar gedachten heen. Dan ziet ze de „Marianne” kampen met wind en golven, dan hoort ze een vreemd kraken, en een angstige stem, die ze kent

Tot ze weer opschrikt.

Dan vouwen haar handen zich en uit haar ziel klimt een innig smeekgebed ten hoogen om bijstand voor den man, dien ze zoo lief heeft, den vader van haar kind. Dan daalt wel langzaam de rust en het vertrouwen weer neer in haar hart.

En toch, dat bange, dat immer drukt en niet wijken wil

De dagen gaan, maar dat bange blijft.

Is haar geloof dan zoo zwak? Is haar vertrouwen dan zoo klein, dat zij haar lot en dat van die haar

lief zijn, niet geheel en al durft overgeven in de hand van Hem, die alles weet en schikt naar *Zijn* welbehagen?

Tante Bertha is heengegaan.

„Je moet niet schreien, Hannie, want ik ben bijna tachtig jaar, de goede God heeft me lang genoeg in het leven gespaard,” had ze gezegd, kort voor haar dood, toen Johanna weer eens, als naar gewoonte, even was weggewipt om de oude vrouw te bezoeken.

„Ik heb den Heer liefgehad van mijn jeugd af en al is de smart me niet gespaard gebleven, mijn Hemelsche Vader gaf toch veel zonneshijn op mijn levensweg. Mijn brave man is nu reeds lang dood, mijn wilde pleegzoon heeft een lief vrouwtje en een goed tehuis gevonden, dus ook hij kan tante Bertha nu wel missen, neen, neen, mijn Hannie, je mag niet schreien als de oude vrouw de eeuwige ruste ingaat, de ruste, die is weggelegd voor hén, die in hun God hebben geloofd en die hun Heiland hebben liefgehad”

Kort daarna was tante Bertha, bijna zonder strijd, van het leven overgegaan in den dood.

De nalatenschap der oude vrouw bedroeg niet veel en bestond hoofdzakelijk uit het kleine huisje, dat haar eigendom was geweest, en het eenvoudige huisraad, waarmede het was gemeubileerd.

Alles, wat eens aan tante Bertha had behoord, werd thans het eigendom van stuurman Brouwer, doch de gansche zorg daarvoor rustte vooreerst op

de schouders van Johanna. Thans bleek welk een krachtdadige hulp ze had aan de moeder van den loods.

Johanna's eigen moeder, zwak van lichaam en sinds vele jaren altijd hulpbehoevend, kon haar nergens mede tot bijstand zijn, doch de oude Friesche vrouw, afkomstig van het stoere zeemansras der Noorderkusten, rijp aan levenservaring en gestaald door een harden strijd om het bestaan, had een helderen blik en een liefdevol hart.

Reeds gedurende de ziekte van tante Bertha had vrouw Wiebema zich vaak belast met de zorg voor den kleinen Hans en het toezicht op de oude juffrouw Ruling.

Dit was het begin van de innige vriendschapsbetrekking geweest, die tusschen de beide vrouwen ontstaan was.

Tot deze eenvoudige weduwe gevoelde Johanna zich krachtig aangetrokken en spoedig had ze voor vrouw Wiebema geen geheimen meer.

Voor alles wist deze raad, en spoediger dan Johanna had durven hopen of verwachten waren alle moeilijkheden uit den weg geruimd. Doch één ding maakte toch een punt van ernstige overweging uit, namelijk, op welke wijze Johanna de geërfde bezitting het best rentegevend maken, en tegelijkertijd in den geest van Hendrik handelen zou.

Dagenlang reeds wachtte Johanna een brief.

Vrouw Wiebema, wier huisje aan de overzijde van

het binnenhofje, juist tegenover dat van den stuurman lag, had vaak gezien hoe verlangend het jonge vrouwtje in de deuropening verscheen als de postbode op de komst was, en hoe teleurgesteld ze de deur maar sloot als hij voorbij was gegaan, zonder haar wat te brengen.

Eindelijk, op een zonnigen morgen was hij regelrecht op haar toegestapt, en met bevende hand had ze den vurig verlangden brief gegrepen.

Vrouw Wiebema had geglimlacht, iets van Johanna's vreugde scheen ook haar te verblijden en de vage onrust over het lot van den stuurman te verdrijven.

„Nou is ze tevreden. Gelukkig maar!” had ze gepreveld. . . . „Ja, ja, ik weet, wat dat zeggen wil, wachten en in onrust zijn . . . Of ik het weet!”

„Een brief van Hendrik, een brief van mijn man! Moeder!” . . . Als een juichtoon klinkt Johanna's stem. De brief in de hoog opgestoken hand komt ze 't kamertje binnensnellen.

De oude juffrouw richt zich op, haar bleek gelaat glanst van blijdschap; die brief is ook zoolang weggebleven, maar 't leven heeft haar zooveel teleurstellingen gebaard, dat een vreemde onzekerheid haar vreugde beklemmt. „Wees toch kalm, kind, je weet nog niet eens welke tijding er in staat.”

„Jawel, alles goed! . . .”

't Couvert is er al afgescheurd, de eerste regels heeft ze al gelezen.

„Alles wél aan boord, ik ben gezond en frisch,” —

dat heeft ze al met één oogopslag gezien, en wat kan er dan verder volgen, dat slechte tijding wezen zal?

Hendrik Brouwer schrijft zooals hij spreekt, en het is Johanna, nu zij zijn brief leest, alsof hij zelf voor haar staat en zij ieder oogenblik zijn helderen, hartelijken lach zal hooren klinken.

„Wat hebben we al een boos weer achter den rug, vrouwlief; je hadt eens moeten zien, hoe soms een van de kerels een kwak schuim in zijn gezicht kreeg alsof de barbier hem had ingezeept, doch bij een der hevigste stormvlagen verspeelden we bijna een scheepsjongen, die door een golf, welke over het dek joeg, werd opgetild en medegevoerd.

Een der matrozen echter, die zich stevig had vastgesjord, zag hem komen en wist hem in het uiterste oogenblik bij de lurven te krijgen en vast te houden, terwijl de waterhoos over hem heen bulderde. Toen de storm weer wat bedaard was, kreeg de jongen een extra uitbrander en de matroos een extra oorlam en daarmee was de zaak afgelopen.

Boos weer hebben we gehad, maar de wind was ons gunstig en, vluchtend voor den storm, hield de „Marianne” prachtig haar koers, zoodat we drie dagen eerder dan we gedacht hadden, de haven binnenliepen, van waar ik je dezen brief toezend.

Een eigenaardige gedachte is het voor me, dat,

als je mijn brief leest, het best mogelijk is, dat bij jullie de sneeuwvlokken om ons huisje dwarrelen, terwijl ik, zoo ras de „Marianne” maar zeilen wil, de verzengende zon der tropen tegemoet vaar.

Maar — eer de bloemen in ons tuintje zullen zijn uitgebloeid, hoop ik weer bij je te zijn, mijn Hannie. Dan zal intusschen ons Hanske al een aardig kereltje geworden zijn, en ik denk, dat je hem dan al wel „vader” hebt leeren zeggen, net als ik de papegaai destijds „mooi Hannie” leerde napraten. Ik zal voor jullie allen iets medebrengen uit den vreemde, want het zou wel eens kunnen zijn dat het mijn laatste groote reis was. Je schrikt? Nu luister maar eens. De kapitein heeft mij namelijk in vertrouwen verteld, dat onze reeders een schip hebben aangekocht, dat bestemd zal worden voor de vaart op de Oostzee, en als ik wilde, zou ik daarop als eerste stuurman geplaatst kunnen worden.

Denk eens aan, vrouwlief, hoogere gage, korte reizen, in de strengste wintermaanden niet varen, dus — veel thuis; wat zeg je daarvan? Is stuurman Brouwer niet een gelukskind? Doch als mijn grootste geluk beschouw ik toch mijn Hannie en Hanske. Kom, ik moet reeds eindigen, want ik heb geen tijd meer; van avond gaan we nog onderzeil; de wind is gunstig en de „Marianne” schommelt op de zachte deining en rukt aan den ankerketting, als hunkert ze naar 't ruime sop.

Vaarwel, mijn dierbre Hannie, groet allen van

mij, hoor, ook Sjoerd Wiebema, den loods, en — al kan ik zelf niet bij je zijn, mijn gedachten vliegen over zee en land en toeven bij jou in 't oude Vlissingen.

Wees steeds vroolijk en welgemoed, want, eer je er erg in hebt, is de tijd verstreken en sta ik weer voor je in ons huisje, dat voor mij aan den wal het liefste plekje is op de heele wereld.

Nog eens: Vaarwel, het ga jullie allen goed! Tot wederziens, mijn Hannie!"

Met een glimlach op de lippen en een traan in 't oog heeft Johanna haar brief gelezen en zwijgend reikt ze hem haar moeder toe.

Helder schijnt het winterzonnetje door de bevroren ruiten, en ook — het zonnetje schijnt weer in Johanna's hart.

Hoe heeft ze gebeefd en gevreesd als de storm raasde. En Hendrik? Hij beschouwt zoo'n storm bijna als een grap. Zei hij 't niet vaak, dat een goed zee-man op een goed schip in volle zee den storm niet vreest? Waarom moet *zij* zich dan ook altijd zoo beangst maken?

Het is, alsof iets van den bruisenden levensmoed, die Hendrik Brouwer kenmerkt, door zijn brief tot haar is overgekomen, en in de vreugde haars harten neemt ze haar spartelend jongske uit zijn wieg en laat hem dansen op haar arm; ze zoent hem, dat 't klapt.

„Van je vader, hoor! Allemaal kusjes van je goeden,

besten vader, hoor!... En als hij nou weer thuis komt, dan mag je meê, en dan mag je paardje rijden op zijn knie, en dan..."

„Mooi Hannie! mooi Hannie"! krijscht de papegaaï in zijn koperen kooi, en steekt den geel gekuifden kop naar voren.

„Kopje krauw! kopje krauw!" laat hij er brauwend op volgen.

Lachend strijkt Johanna hem over den gebogen kop.

„Arme Lorre, we hebben jou heelemaal vergeten; je krijgt wat, hoor!"

Lorre kleppert met zijn groene vlerken, herhaalt nog eens zijn: „Mooi Hannie! Mooi Hannie!" en springt dan naar den bodem van zijn kooi, om 't klontje suiker op te snoepen.

„Je moogt God danken, mijn kind," spreekt moeder eindelijk, als ze dien opgewekten brief gelezen heeft, „je moogt God danken, dat Hij tot dusver je man behoed heeft, en Hem bidden, dat Hendrik nog gespaard mag blijven voor al de gevaren van de zee, die hij in zijn zorgeloozen overmoed voor niets telt."

„Och ja, moeder," zegt Johanna, ernstiger weer, terwijl 't haar is, of die oude, vage onrust zich weer over haar lichte vreugde tracht heen te schuiven, „Henk vat 't leven veel luchthartiger op dan wij, hij denkt maar overal 't beste van en tot nu toe liep hem alles zoo mee in de wereld, maar ik vrees ook wel eens, dat het nog verkeeren kan. Ik weet het wel, hij vertrouwt slechts op zijn eigen kracht en hij gaat zoo geheel op in de dingen van zijn beroep, dat hij veel

te weinig denkt aan de dingen, die niet van deze aarde zijn; ja, moeder 'k weet het wel. Maar ik bid veel voor hem, elken dag, en u ook: daarom, laten we maar hopen en wachten

'k Zal ook probeeren, die verdrietige, sombere gedachten, die me zoo dikwijls kwellen, van me af te werpen Laten we nu maar blij zijn met zijn brief, en dankbaar, hè?

Hij houdt zoo veel van ons, je kunt het hooren door al die luchthartigheid van den brief heen, is het niet? En als hij nou eens op dat schip kwam, waarvan hij schreef, dan was hij altijd 's winters thuis en wat houdt hij van ons huisje, hè? Hoor eens, moeder, *nou* weet ik, mijn besluit staat vast, *hier* moeten we hem afwachten en het huisje van tante Bertha zullen we zoolang verhuren, totdat Hendrik thuis komt en zelf zeggen kan of we er in gaan wonen of niet.

Kom, Hanskeman, jij naar je wieg, dan loop ik nog even naar vrouw Wiebema. Ze moet het ook weten, en de loods moet de groeten hebben van Henk."

„Ga even zitten, mijn kind," zegt moeder Wiebema als Johanna bij haar aanklopt, „zeker een brief met goede tijding ontvangen van je zeeman, is het niet?"

„Hoe weet u dat zoo?"

„O," is het antwoord, „dat is nogal zoo moeilijk niet te raden; ik wist immers, hoezeer je er naar uitkeekt, en telkens als de post voorbij ging zonder je iets te brengen, zag ik hier door dit ruitje een droevig teleur-

gesteld jong vrouwtje de voordeur zachtjes dicht duwen; en nou kom je met een lach op het gezicht mij nieuws vertellen; wat kan dat dan anders zijn als goede tijding van stuurman Brouwer? Nou?"

„Je hebt gelijk, vrouw Wiebema, 't is zoo, hoor!”

Hartelijk neemt de oude vrouw deel in de vreugde om die goede tijding, en als Johanna haar alles verteld heeft zegt ze met een eenigszins weemoedigen klank in haar stem: „Je bent nog zoo jong, mijn kind, en je zult het wachten nog moeten leeren, maar een zeemansvrouw leert dat wel

Wat heb *ik* al niet gewacht op hen, die ik lief had, in de twee en zeventig jaren, die ik op de wereld ben. Gewacht, met onrust in het hart, van mijn vroegste kindsheid af, want mijn gansche familie, het waren allen visschers en zeelui.

Als kind wachtte ik, als het stormde op de Wadden, met angst op vader en de broers en later, toen ik trouwde met een visscher uit het dorp, beefde ik voor hem als er gevaar was.

Ja, ja, mijn kind, wachten heeft de oude vrouw wel geleerd, maar — ook leeren bidden Goddank, en leeren berusten in *Zijn* wil.

Allen, die ik eens zoo lief had, zijn heengegaan; slechts mijn Sjoerd is mij overgebleven, en als hij bij boos weer op de Schelde of buitengaats ronddobbert op den loodskotter, dan kan mijn oude hart nog wel eens kloppen van bange onrust, maar dat gaat spoedig voorbij, want ik draag dan mijn zoon op in de bescherming van Hem die wind en golven beheerscht,

en soms is het mij dan, als hoorde ik een stemme fluisteren: „Vrees niet, geloof alleenlijk.””

De winterzon schijnt door de ruiten en speelt vriendelijk door het eenvoudige vertrek. Is het door dat schijnsel, of heeft het een andere oorzaak? Nog nimmer zag Johanna een gelaat, waarop de vrede der ziel zoo duidelijk stond uitgedrukt, als dat van deze eenvoudige, oude visschersvrouw.

„Geve God, dat *ik* ook zoo mag leeren wachten, vrouw Wiebema,” zegt ze zacht.

Als ze heen gaat loopt ze in haar haast bijna den loods, die binnentreedt, tegen 't lijf.

„De groeten, hoor, van mijn man. Alles is goed!”

„Zoo hm! Zoo nou, dat doet me plezier, zeker!” In zijn stem is die warme klank van 't meegevoelen, die Johanna zoo weldadig aandoet. Ze hoort het, die enkele woorden zeggen haar meer dan vele en lange vriendschapsbetuigingen.

HOOFDSTUK VI.

„'t Is een schande! Lorreboel verkoopen ze je voor je goede geld Kijk nou. Pff!”

Moeizaam richtte de loods zich uit zijn gebogen houding op en veegde met zijn grooten, rooden zakdoek zich 't zweet van 't voorhoofd.

„Pff! . . . Is me dat een werk.” Pruttelend smeed hij den gebroken steel van zijn spade tegen den grond „En dat lorreding nou al stuk!”

„'k Zal er den scheepmaker een steel van een voorhamer in laten zetten, die zal beter houden, en — klaar zál de tuin.

Kijk me dat tuintje dáár eens, dat staat me al vol witte en gele bloemen in 't gras Hoe ze heeten, weet ik niet, maar 't staát toch wel, en dat zoo vroeg nog in de lente. Mem zal er plezier van hebben als 't hier ook zoo'n bloemkweekerij is geworden Zoo'n lording nou.”

„Je moet den grond diep ompsitten en al het verorde onkruid er onder werken,” heeft juffrouw Brouwer me gezegd en ze heeft me uitgelachen toen ik begon Nou ja, laat ze maar. Ze heeft ook niet al te veel te lachen tegenwoordig

Kom, 'k zal eerst den scheepmaker maar eens moeten opzoeken Juffrouw zal zeker wel zeggen, dat 't niet aan 't gereedschap, maar aan den tuinman ligt"

In den schemeravond nog zwoegt hij door. 't Leek zoo gemakkelijk, maar 't was toch nog een heele lap. Maar 't zál klaar komen.

Moeder heeft al geroepen; de koffie was klaar, en 't werd al zoo donker.

„Eerst moet het klaar, al zal 'k er een lantaarn bij aansteken,” heeft hij koppig geantwoord.

Moeder heeft niet meer aangedrongen. Ze weet het, wat hij zich voorneemt, laat hij niet varen.

En met paardekracht weer drijft hij de spade in den harden grond. De steel kan er nu tegen.

Even wachten Wie zingt daar? Ah, 't is de stuurmansvrouw, die haar jongen in slaap zingt. Even luisteren, dat klinkt mooi. 't Is een oud zeemansdeuntje.

De zeeman klieft de baren. Vaarwel!
 Om huiswaarts weer te varen. Vaarwel!
 De tijd aan 't vreemde strand verstreken
 Nu ontweken,
 Staart zijn oog naar 't Vaderland

Peinzend blijft hij staan, geleund op zijn spade, en een sombere trek vertoont zich op zijn gelaat, als 't liedje ten einde is.

„Ze zingt, en ze denkt aan haar stuurman,” mompelt hij, „en ze hoopt elken dag weer tijding te krijgen Arm wijf. 't Staat me niks aan, dat die brieven maar

uitblijven. De „Marianne” is nog nergens gerapporteerd. 't Is gek”

Dan werkt hij weer door.

Hanske schijnt te slapen. Johanna komt nog een luchtje scheppen.

„Je schiet goed op, buurman,” glimlacht ze flauwtjes.

„Hm ja, is me dat ook een werk.” Hij strekt zijn strammen rug, en zijn spade nijdig in den grond plantend, zegt hij: „Wat zou je stuurman lachen, juffrouw Brouwer, als hij me nu eens kon zien zwoegen”

„Of-t-ie! Ik wou, dat 'k hem maar weer hoorde lachen”

„Hm ja” Hij wil maar weer vlug doorspitten; wat klinkt haar stem vreemd.

„Zeg eens, buurman, jij hebt er verstand van, vind je 't niet vreemd, dat mijn man in die drie of bijna vier maanden, die verlopen zijn, sinds hij me tijding zond, geen enkelen keer gelegenheid heeft gevonden mij eens te schrijven?”

„Hm ja Wat zal 'k je zeggen. Je weet dat zoo niet, hè!”

Maar Wiebema ziet wel de spanning in de oogen van de jonge vrouw. Hij moet toch wat anders zeggen. Hij ontwijkt haar blik, begint met zijn knipmes de aarde van zijn spade te schrappen. „Ja hm! Kijk'es, daar zijn zooveel van die omstandigheden, juffrouw. Je weet dat zoo niet. Je bent altijd op zee, zie je! En dan, zie je, 't gebeurt dikwijls, dat een schip een of andere haven zal aandoen, maar door storm of

tegenwind daarin verhinderd wordt. Zie je, en is het dan een haven, waar geladen of gelost *móét* worden, dan blijft men er voor kruisen, totdat de gelegenheid gunstig is om binnen te loopen; zie je, maar 't kan ook zijn, dat de kapitein enkel water of anderen voorraad wil innemen, en in zoo'n geval blijft een schip, zonder noodzaak, geen dagen lang soms, voor 'n haven dobberen, maar vervolgt zijn weg; zie je, de gezagvoerder zet liever zijn volk op rantsoen, dan dat hij zijn reis vertraagt en zijn schip in gevaar brengt. Ja, je weet dat zoo niet, hè."

„O! . . . Ja, dat kan dan wel! . . . Zou 't nog lang kunnen duren?"

„Ja . . . hm! . . . Kan je niet altijd zeggen, hè . . ."

Johanna vraagt niet meer. Ze schijnt wel wat gerustgesteld. 't Is den loods een opluchting. Zwijgend werkt hij door, maar zijn gedachten zwerven ver weg.

Eindelijk, als hij zijn huisje binnenstapt, broemt hij met een blik op 't raam van de stuurmanswoning, waar 't vriendelijk lamplicht reeds door de gordijnen schijnt: „Hm . . . Een zeeman van de groote vaart mdest niet trouwen, 't geeft maar ellende voor allebei . . . Arm wijf, dat ze is . . ."

In zijn hoekje bij het raam gaat hij zijn pijp zitten rooken, zoo heftig, dat 't kleine kamertje al gauw vol damp staat, die in dikke slieren om 't gelige lamplicht kronkelt . . .

„Zeg, Sjoerd, moet er een halfpondje door van avond? Wat scheelt er aan, is er wat?"

Vrouw Wiebema kent hem. Als hij zoo geweldig zit te dampen is er bijna altijd iets, dat zijn denken niet gemakkelijk tot klaarheid kan brengen.

„Hm” Hij schudt den forschen kop en trekt en damp.

„Nou, mag 'k niet weten?”

„Hm „Nou dan, 't *is* ook zoo! Ze *móesten* niet trouwen.”

„Wie?”

„Wel, die lui van de groote vaart. 't Geeft maar ellende, anders niks.”

„Wat? Wie bedoel je? De stuurman?”

„Hm . . . ! Wie anders? Hoe korten tijd is het, dat hij maar bij zijn vrouw en zijn kind kan zijn en hoe-lang zit zoo'n arm wijf dan weer te wachten met een angstig hart tot hij terug komt voor een poosje *Als* hij terug komt!”

„Denk je dan?” De oude vrouw vouwt onwillekeurig de handen. „God behoeve hem, Sjoerd wat zou er van die arme, jonge vrouw worden, als haar man eens niet terug kwam. Ze houdt zooveel van hem.”

De loods haalt de breede schouders op. Hij zwijgt en rookt.

Dan opeens: „Nog een veertien dagen zullen we wachten, en als ze dan nog geen berichten van hem heeft, ga 'k inlichtingen inwinnen omtrent de „Marianne”. Hij moet al eenige weken geleden plaats en gepasseerd zijn, van waar men 't schip had kunnen rapporteeren 't *Is* gek.”

„Nou, maar is dat dan zoo heel erg, ik dacht”

„Hm ’t Allerergste behoef je nog wel niet altijd te denken, een schip kan soms zoo ver uit den koers slaan en later toch weer terecht komen, maar ’t Is gek.”

’t Blijft een poosje stil in ’t kamertje, zóó stil, dat men behalve het tikken van de Friesche hangklok slechts het spinnen van de kat hoort, die op het kleedje voor de kast ligt.

Dan begint moeder Wiebema weer. Sjoerd is niet veel thuis, morgenochtend vroeg reeds wacht hem de loodskotter al weer, om hem buitengaats te brengen; als hij bij haar is, praat ze graag.

„Sjoerd, je praatte daar van trouwen, vind je ’t nou zoo vreemd en verkeerd dat een zeeman verlangt naar een eigen huis? Ik heb nog maar één wensch in mijn leven, dat jij ook een gezin had vóór ik sterf. Als ’k er eens niet meer ben, wat dan?”

Ongeduldig schokt hij met de schouders. „Kom me daarmee nou niet aan boord, moeder. Moet ik ’t nog beter hebben dan nou? Wat drommel, waarom zou ik trouwen? We wonen hier gezellig, je hebt een rustigen ouden dag, wat moeten we nog meer?”

Moeder houdt aan. „Och, Sjoerd, wat mij betreft, kan ik mijn God niet dankbaar genoeg zijn, maar ’t geldt jou. ’t Zal zoo zielig eenzaam voor je zijn, jongen, als je eens thuiskomt in een huisje, waar niemand je wacht.”

Sjoerds gezicht verdonkert. Dát is de sombere dreiging van zijn leven: Moeder dood! Hij schudt

het hoofd, als om dat drukkende af te werpen.

„Kom, moeder Wat is dat nou voor een praat? Je bent immers nog gezond en frisch en van een ouden stam. Je kunt nog menig jaartje mee. Of is er soms iets, ben je niet goed?”

Moeder glimlacht om zijn plotselingen bezorgden blik. „Nee, nee dát is het niet. Maar jij? Jij bent een vrouwenhater geloof ik.”

Sjoerd zwijgt en rookt.

Na den eenvoudigen avondmaaltijd, als de loods nog eens even, uit zeemansnatuur, het weer is gaan waarnemen en hij met een tevreden „We hebben weer mooi weer morgen, moeder, de wind loopt wat ruimer en de lucht klaart naar 't Westen heelemaal op” zich weer in zijn armstoel laat zakken, schuift moeder hem den Bijbel toe, het versleten, door ouderdom zwart geworden familieboek.

Hoe dierbaar is moeder Wiebema die oude Bijbel; het is het eenige boek, dat de oude vrouw ooit leest, en toen ze, als klein kind nog, woonde in de visschersstulp aan de Friesche kust bij haar ouders, was die Bijbel al even zwart van ouderdom als nu.

In gansch haar lang leven van moeite en strijd, van harden arbeid en vaak van ontbering was het oude boek haar ten steun.

Van hoe menige bange nachtwake was haar Bijbel getuige geweest, van nachtwake waarin de wilde golven der „Wadden”, door den stormwind voortgezweept, het leven bedreigden van hen, die zij lief had met al de kracht van een warm, sterk menschenhart.

De wreede dood had reeds zoo dikwijls haar levenspad gekruist, maar bij alles wat haar ontviel, zocht en vond zij troost in 't oude boek.

Thans rest haar nog slechts die zoon, haar eenige, en ze heeft hem trachten op te voeden in hetzelfde vaste, onwankelbare vertrouwen in Gods woord, dat haar zelve bezielde.

Of het haar gelukt is? Wie zal het zeggen? Sjoerd Wiebema is geen man van veel woorden, maar toch, al kan hij soms ruw zijn, niemand heeft hem ooit Gods naam hooren misbruiken en aan boord van den loodskotter, daar weet men bij ondervinding, hoezeer Wiebema den spotter en vloeker veracht.

Nooit wijst hij den Bijbel terug als moeder dien, evenals nu, naar hem toeschuift, en het is vaste gewoonte in het stille, vredige huisje van moeder Wiebema, dat de loods, als hij thuis is, voor men ter ruste gaat een hoofdstuk voorleest uit het oude boek. Rustig en kalm klinkt zijn diepe, zware basstem door 't kamertje.

Buiten glipt een zachte tred over de klinkersteen, houdt stil voor de deur. Die daar binnen merken 't niet.

Een jonge vrouw wacht en luistert. Ze hoort die klankvolle mannenstem daarbinnen en toeft, eer ze aanklopt.

't Is Johanna. De woorden van den loods hebben straks haar onrust slechts voor een oogenblik gestild. Nu wil ze, nog voor ze zich ter ruste begeeft, hem

even vragen, waarheen ze zich zou kunnen wenden om, zoo 't mogelijk was, inlichtingen aangaande de „Marianne” te bekomen.

Haar jongen ligt reeds in zijn rustigen, gezonden slaap, moeder in haar onrustigen, koortsachtigen sluimer. Het is Johanna te bang geworden in 't stille kamertje. Ze móet nog eens even praten over haar man en zijn lot.

Nu hoort ze Wiebema's stem. Hij leest uit den Bijbel, dat verstaat ze dadelijk. Zal ze maar weer terug gaan? 't Wordt bedtijd voor de menschen.

Even wachten nog, even luisteren. Die stem klinkt helder en duidelijk:

„En het schip was nu midden in de zee,
„zijnde in nood van de baren, want de wind
„was hun tegen. Maar ter vierde wake des
„nachts kwam Jezus af tot hen, wandelende
„op de zee.

„En de discipelen ziende Hem op de zee
„wandelen werden ontroerd, zeggende: Het is
„een spooksel! En zij schreeuwden van vreeze.

„Maar terstond sprak hen Jezus aan, zeggende:
„Zijt goedsmoeds, ik ben het, vreest niet.”

En in het hart van de luisterende vrouw klinkt het na, als een wonderlijke muziek: „Ik ben het, vreest niet...” De onrust, die haar verteerde, schijnt wel te wijken. Zoo had eenmaal des Heilands stem geklonken daar op dat Galileesche meer, en die stem had de vrees doen zwijgen in de harten van hen, die de stemme hoorden. Dat Goddelijk woord schenkt

ook thans de ziel der arme zeemansvrouw een wonderen troost.

Haar blik gaat naar boven, waar de sterren pinkelen aan den klaren hemel, en terwijl ze onhoorbaar heengaat, fluistert ze: „O mijn Heiland, wees ook bij hém aan boord!”

HOOFDSTUK VII.

De lente ging voorbij, de zomer verdween, de ruwe herfststormen gierden al weer over de Schelde, maar de „Marianne” keerde niet huiswaarts en de postbode ging het stuurmanshuisje immer voorbij.

Reeds meer dan eens had de loods inlichtingen ingewonnen, maar steeds bleek het, dat de Marianne niet de havens had aangedaan, welke op haar weg lagen, en die zij bij een goede reis reeds lang moest zijn gepasseerd.

Op zijn manier trachtte Wiebema de arme vrouw moed in te spreken, maar 't gelukte hem niet best, want de ronde zeeman verstond het zóó slecht, iets te beweren, dat hij zelf niet geloofde, zoodat Johanna reeds goed bemerkte, hoe de loods zijn ware gevoelens of vermoedens poogde te verbergen.

— „Eer de bloemen in ons tuintje zullen zijn uitgebloeid, hoop ik weer bij je te zijn, mijn Hannie!”

Zoo had stuurman Brouwer geschreven in den brief, die zijn jonge vrouw zoo gelukkig maakte, maar de Novemberstorm joeg reeds de dorre bladeren voor zich uit, de nachtvorst verkleumde het laatste spoor

van groen in haar tuintje, nog steeds keerde Hendrik niet terug, en van de „Marianne” geen spoor. Toen besloot Johanna naar Amsterdam te reizen en persoonlijk inlichtingen te gaan vragen bij de reeders van het schip. Moeder Wiebema zou dan wel een dag op Hanske passen en voor Johanna's moeder zorgen. Zoo, omtrent hetgeen ze achterliet gerust, reisde de jonge vrouw met een stille hoop in het hart naar de groote stad en vond daar, na geruimen tijd zoekens, eindelijk het deftige heerenhuis, waarin het kantoor, waarvoor Hendrik Brouwer was uitgevaren, gevestigd was. Er was juist een heer, die een tamelijk langdurig onderhoud met de patroons had; het jonge klerkje, dat Johanna had ontvangen, bracht haar in een kleine wachtkamer, en nauw had ze zich op een der met bruin leder bekleede banken neergezet, of een bejaard, armoedig gekleed vrouwtje werd binnengelaten.

Voorzichtig, wat schuw in die vreemde omgeving, zocht ze een plaatsje, op den hoek der bank, na Johanna schuchter te hebben gegroet; dan de rimpelige handen onder den verkleurden omslagdoek verbergende, bleef ze zwijgend voor zich uit zitten staren.

Hoezeer ook zelf onder den druk van haar bezoek, geslingerd tusschen hoop en vrees om wat ze straks zou vernemen, trof Johanna toch de trek van kommer en verdriet op het gelaat der arme vrouw zóó, dat ze vroeg: „Kom je ver, moedertje?”

„Ach juffer, neen In de Egelantiersdwarstraat, dat is niet zoo ver, juffer.”

Die vriendelijke stem der jonge vrouw, de blik uit die heldere oogen, noopten het oude menschje tot een spoedige vertrouwelijheid. 't Was het vrouwtje, alsof *die* vriendelijke juffer het verdriet, dat moedertje's leven deed verkwijnen, wel heel goed begrijpen zou.

En, eerst langzaam en wat onsamenhangend, dan zekerder en al openhartiger, vertelde ze Johanna haar levensgeschiedenis.

Ze was de weduwe van een loodgieter, die tien jaar geleden door een noodlottigen val uit een dakgoot het leven verloor; met drie kinderen was ze achtergebleven. Haar jongen was destijds ruim elf jaar oud en haar beide meisjes zestien en achttien.

In het eerst ging het nogal, de meisjes dienden bij rijkelui en toen Jan, haar jongen, van school kwam, nam een slager hem als loopjongen in dienst, en spoedig verdiende hij ook al een kleinigheid.

„We hadden het goed met mekaar, juffer, maar het duurde niet lang.

Mijn jongste dochter kwam uit haar dienst ziek thuis. Ze was nooit erg sterk geweest, maar door haar altijd opgeruimd humeur viel dat niet zoo in het oog, ziet u. Drie maanden lang kwijnende ze weg, als sneeuw voor de zon; toen stierf ze aan de tering. Juffer, juffer, als ik dáár nog aan denk

Niet lang daarna trouwde mijn oudste dochter met een kruier en dat was bijna nog grooter ongeluk dan het sterven van mijn andere meisje.

Ik heb gedaan wat ik kon om dat ellendige huwelijk tegen te gaan, maar, hoe gaat het, juffer? 't gaf

immers niks; hij was een knappe vent van persoon en had veel meer macht over haar dan d'r arme, zwakke moeder, ziet u.

Hij dronk wel een borrel, nou ja, dat zou wel overgaan als ze maar eenmaal getrouwd waren, dacht mijn dochter, maar — het ging niet over, 't werd al erger en nou heeft ze met haar wurmen van kinderen een hondenleven. Ja, juffer, en 't was zoo'n knappe, flinke meid." Even zweeg de vrouw en hoewel het in de wachtkamer niet koud was trokken toch de magere vingers den ouden omslagdoek vaster om de gebogen schouders.

In het hart van Johanna leefde een innig medelijden op met de arme moeder, op wier levenspad zoovele doornen groeiden, en met warme belangstelling vroeg ze:

„Je sprak daar straks van je zoon, is die slager geworden; hij was immers bij een slager in dienst?"

„O, nee juffer, die móest en die zou naar zee, ik *kon* hem niet houden en nu vaart hij al negen jaar

In 't eerst paste hij slecht op en van zijn gage kwam niet veel terecht, maar," voegde ze er als vergoelijkend bij, „dat was ook wel een weinig mijn schuld, ziet u, omdat ik hem altijd in alles zijn zin gaf. Ik hield zooveel van hem, als van 't licht in mijn oogen, juffer. Hij was ook mijn eenig joggie en wat doet dan een mensch, hè?"

Ik had toen nogal goede werkhuizen en kon met héel zuinig leven nog wel eens een dubbeltje wegleggen, ziet u. En toen is 't eens gebeurd, op een

morgen, dat hij al vroeg aan boord moest zijn en al zijn geld weer verbrast had, dat ik hem wegbracht naar 't schip, dat hier aan de De Ruyterkade lag. Ik wist, dat hij zonder een cent op zak aan boord ging en ik wou hem toen maar — och, wat doet een mensch, hè? — ongemerkt mijn beursje in zijn hand stoppen, maar hij wilde het niet aannemen.

„'t Is al erg genoeg, moeder,” bromde hij, „dat ik mijn eigen geld verbrast heb in plaats van het jou te geven, maar — ik mag verzuipen als een hond, als ik laag genoeg ben, om er jou arme centjes nog bij op te maken.”

„Ja, juffer, dat waren zijn eigen woorden, hoor. Ik zal ze nooit vergeten, en — toen hij dat gezegd had stond er opeens een man achter ons.

„Verzuipen? Ja, dat was je waard als je je moeders centen ook nog opmaakte, maar 't doet me plezier, dat ik hoorde, wat je zei,” sprak die man. 't Was een zeeman, een hooge, maar ik kon hem niet.

Hij zei ook: „Zorg jij er in 't vervolg voor, Smit, als je een kerel bent, dat je je ouwe moeder wat meebrengt, een flinke beursvol, als je terugkomt van de reis, dat maakt je hart warm als je ver weg bent en je denkt aan haar . . . Dat doe je toch wel 'es als je de hondewacht hebt?”

„Jawel, stuurman,” zei mijn Jan met zijn hand aan zijn pet en een kleur van geweld op zijn gezicht.

„Nou dan,” zei toen de stuurman weer, „aan boord ben je een goed matroos, zorg dan, kerel, dat je aan wal ook een goed zoon voor je ouwe moeder bent.”

Toen ging hij de loopplank op, en Jan had, toen hij mij de hand drukte, zoo waar als ik hier zit, juffer, tranen in zijn oogen . . .

„„De stuurman heeft gelijk, moeder,““ zei hij nog, „„ik ben een lammeling voor je geweest, maar het zal anders worden, zoo waar als ik leef.““

„En het *is* ook anders geworden, juffer . . . ,” en terwijl ze sprak helderde het doffe oog van het vrouwtje op, „het *is* anders geworden; voortaan brengt mijn jongen zooveel van zijn gage thuis, als hij maar kan, en ik zou heelemaal niet meer behoeven te werken, als die ellendige dronken vent, waar mijn dochter mee getrouwd is, maar beter wilde oppassen, maar die verdient het zout in de pap niet en ik *kan* mijn dochter en d'r kinderen toch geen honger zien lijen, als ik zelf nog eten in huis heb, niewaar, juffer? Maar wat er *nou* van worden môt, juffer, dat weet de goede God alleen, want het schip, waar mijn Jan op vaart, had al lang thuis kunnen zijn en menschen, die het weten kunnen, en die ik er naar gevraagd heb, haalden de schouders op en gaven mij den raad, eens op het kantoor van de reeders te gaan hooren, of ze daar niks wisten, en daarom zit ik nou hier te wachten, ziet u. Als ik nou maar eens *wat* wist, niewaar, juffer?“

Johanna ontroerde, zij begreep, dat de zoon van die arme vrouw een der schepelingen van de „Marianne” moest zijn, en haastig vroeg ze: „Hoe is de naam van het schip en hoe heet de stuurman waarvan je daar hebt gesproken?“

„Het schip, juffer, heet de „Marianne” en die goede stuurman — mijn jongen houdt zooveel van hem, hé — is van Vlissingen en heet Brouwer. ’k Zou zijn *naam* niet weten? God zegene hem, juffer, want hij bracht mijn jongen op het goede pad.”

„O ja, was die het? Dat is mijn . . .”

Er klonk een schelletje en ’t klerkje verscheen.

„U kunt binnenkomen, juffrouw.”

Met kloppend hart betrad ze het kantoor, een deftig, maar klein vertrek, dat door een glazen deur in verbinding stond met de daarachter liggende veel grootere zaal, waar de klerken, over de lessenaars gebogen, rustig zaten te werken.

Aan een groote schrijftafel van donker eikenhout zaten twee heeren, een jonge man met kalme, koude gelaatstreken en een oude heer met grijzen baard en gouden bril. Beide heeren beantwoordden met een hoofdknik Johanna’s eerbiedigen groet en de oudste vroeg op korten, zakelijken toon naar het doel van haar komst.

Johanna zeide, dat ze de echtgenoot was van Hendrik Brouwer, tweede stuurman van de „Marianne”, en dat ze door onrust verteerd, om het wegblijven van elke tijding, besloten had de heeren zelf eens te komen vragen, of *zij* haar iets konden mededeelen.

„Het doet mij leed, juffrouw, dat ik uw onrust niet kan wegnemen,” zeide de oudste der beide heeren, doch wij zelven verkeeren in de grootste zorg en onzekerheid aangaande het lot van de „Marianne”.

Wij weten slechts, dat het schip Melbourne bereikt

en daar een gedeelte van de lading gelost heeft; zijn verdere bestemming was van Melbourne naar Nieuw-Guinea en van daar door den Stillen Oceaan naar Oost-Indië en dan huiswaarts.

Door onze nasporingen zijn wij te weten gekomen, dat de „Marianne” Nieuw Guinea *niet* heeft bereikt, tenminste, ieder verder spoor ontbreekt.”

Johanna was doodsbleek geworden en haar lippen begonnen te beven, doch met alle kracht die in haar was bedwong ze de ontroering, die haar de keel dicht-snoerde, haar hart bonzen deed.

De beide heeren gevoelden klaarblijkelijk medelijden met de jonge vrouw, en op het koude, trotsche gelaat van den jongste verscheen een milder trek, terwijl de oude heer haar trachtte te bemoedigen door te zeggen: „Stel u nog niet het ergste voor, juffrouw, er is nog geen reden om aan het behoud van de „Marianne” te wanhopen; er bestaan immers zooveel mogelijkheden, die een schip naar vreemde wateren kunnen drijven, waar gelegenheid, om eenig teeken van leven naar 't vaderland te zenden, totaal ontbreekt, dat u de hoop op een wederzien van uw man vooreerst nog volstrekt niet behoeft prijs te geven.

We zullen u gaarne ter wille zijn en, als u dit begeert, een voorschot op de gage van den stuurman der „Marianne” uitbetalen. Wilt u wachten, tot u er behoefte aan heeft, wij zijn ten allen tijde bereid u daarmede te helpen.

Overigens geef ik u de verzekering, dat, indien wij iets van het lot der „Marianne” te weten komen, wij

er u zoo spoedig mogelijk mede zullen in kennis stellen, meer kunnen wij natuurlijk niet doen.

„Wilt u mij even uw adres opgeven?“

Johanna begreep, dat het onderhoud was afgelopen en een oogenblik later stond ze weer in den guren, kouden winterdag op straat; met angstige oogen staarde ze voor zich heen, zonder iets te zien.

„O, mijn God, wat nu?“

Haar smartelijke blik zocht het grauwe zwerk, als om den Hemelschen Vader steun te vragen.

En even toefde ze nog. Daar binnen het groote gebouw was er immers nog eene, die hetzelfde leed droeg als zij

Daar kwam ze de hooge steenen stoep afstrompelen, 't oude, zwaarbeproofde moedertje; ze scheen nog meer gebogen, nog kleiner en magerder te zijn dan straks. Bevende onder den ouden, grijzen omslagdoek slofte ze langzaam heen; niets zag ze, niets wist ze, dan haar eigen leed.

Johanna legde haar de hand op den arm. Schuw keek het moedertje de jonge vrouw aan; dan, als ze haar herkende, sprak ze met schorre stem: „Ze wisten daarbinnen niks van de „Marianne“ af; die zal wel naar den kelder gegaan zijn en mijn Jan is misschien al door de haaien opgevreten“

Rauwe wanhoop sprak uit haar stem, een wanhoop, die Johanna door de ziel sneed, en op dat oogenblik gevoelde zij het als een machtigen troost, het te weten en te vertrouwen, dat zij een Vader in de hemelen bezat, die haar kende, haar en haar leed, die haar

liefhad Kende die oude stakker dien Trooster niet?

„Misschien, misschien is er nog wel hoop, moedertje, voor jou en voor mij, en Één is er bij Wien uitkomst is en troost voor ons verdriet. De Heer daarboven weet het beter dan wij, wat voor ons noodig is, al lijkt het ons zoo zwaar en zoo vreeselijk, en ook voor jou Jan en mijn”

De oude vrouw zag op met een vreemde, bewonderende uitdrukking in de matte, ingezonken oogen.

„Maar juffer, ben je”

Johanna drukte haar een gulden in de hand, en wilde weggaan.

„Nee juffer, nee, dat hoef niet.”

„Ja toe nou, toe nou maar.”

„Maar, juffer, ben je? Wie ben je dan?”

„De vrouw van stuurman Brouwer, hoor Ik heb ook verdriet, net zooveel als jij, maar we moeten bidden en berusten in Gods wil, nietwaar? Dag, oude tobber, dag hoor!”

„Dag juffer”

Johanna was verdwenen om den hoek van de straat; de oude veegde met haar omslagdoek de weldoende tranen weg, die langs haar rimpelige wangen vloeien.

„Bidden?” mompelde ze, „bidden? Goeie juffer, bidden is zoo moeilijk, als je zoo'n groot verdriet heb”

HOOFDSTUK VIII.

Hanske kon den vadersnaam al stamelen, maar vader keerde niet weer en bij iederen dag, die ging, minderde de hoop in Johanna's hart.

't Was ál somberder en ál eenzamer geworden in 't stuurmanshuis. Johanna's moeder was heengegaan; toen de lentezon het gras op den doodenakker groenen deed, was de arme lijderes naar haar laatste rustplaats gedragen.

De toekomst dreigde, ál donkerder.

Het huisje van tante Bertha, trouw bewaard voor Hendriks thuiskomst, was slecht bewoond, verwaarloosde en bracht bijna geen huur op. De ziekte en 't overlijden van juffrouw Ruling hadden het grootste deel van Johanna's spaarpenningen verslonden; reeds was ze genoodzaakt geweest een gedeelte van de stuurmansgage op te vragen en wat zou de toekomst voor haar opleveren als haar man eens werkelijk verdronken was?

Haar jong leven was bijna altijd vol zorgen geweest, maar 't werd nu ál zwaarder te dragen; alleen de gestadige zorg voor haar kind gaf haar levensmoed, als 't leed haar dreigde te overweldigen.

Oprecht en kinderlijk had de jonge vrouw haar Heiland lief en dagelijks steeg haar gebed tot God om redding en behoud van Hendrik, om steun en kracht in haar smart, als het Hem mocht behagen haar den man, dien ze zoo lief had, te ontnemen, doch Johanna bezat niet dat rotsvaste geloofsvertrouwen, zooals de oude moeder Wiebema.

Die sterke, eenvoudige vrouw, wat hechtte Johanna zich aan haar; *zij* was haar troost in hare verlatenheid, haar toevlucht in uren van diepe mismoedigheid en ellende.

De loods was zwijgzaam als altijd; de enkele malen, dat zij hem, bij haar herhaalde bezoeken aan vrouw Wiebema, thuis trof, en hem nog weer eens vroeg naar wat *hij* dacht van Hendriks lot, had hem 't leed der jonge vrouw tot in de ziel pijn gedaan. Hij was te oprecht haar met valsche hoop te vleien; hij rookte geweldig, haalde zijn schouders eens op, en zweeg.

Op een mooien, zonnigen morgen in 't vroege voorjaar stonden de beide vrouwen over het scheidingshekje tusschen de tuintjes met elkander te praten. Vrouw Wiebema leunde, de breikous in de hand, gemakkelijk over de paaltjes heen, Johanna hield haar dartelend jongske in de armen. De vogels kwinkeleerden in de boomen, een koeltje fluisterde, en bracht de heimnisvolle lentegeuren meê, die 't hart zoo wonder verwikken. Alles sprak van nieuw leven en nieuwe hoop.

Toen kwam Sjoerd om den hoek.

De donkere uitdrukking van zijn oogen scheen nog

somberder te worden, toen hij Johanna zag en Hans hoorde kraaien van pret. Langzaam, aarzelend naderde hij, wilde al met een kort „Goedendag samen” voorbijstappen, maar bleef weifelend staan, gromde wat in zijn baard.

De vrouwen bemerkten dadelijk zijn vreemde houding. Hij verstond geen veinzen, en Johanna, gevoelig, ook voor 't allerminste, dat maar met het lot van haar man in betrekking kon staan, greep zijn arm: „Is er nieuws, is er slecht\$ nieuws . . . is hij dood, zeg het dan! Is 't schip vergaan? O, zeg het dan toch, zég het maar . . .!”

De loods veegde met zijn rooden zakdoek zijn breed voorhoofd af; het was hem zoo'n zware taak nu maar zoo dadelijk als onheilsbode op te treden, en de smart der arme vrouw sneed hem door de ziel.

„Wees nou kalm, juffrouw, wees nou kalm Laten we maar naar binnen gaan, dat is beter, kom maar.”

De oude vrouw greep het jongetje, dat door moeders heftigheid verschrikt zich om haar hals klemde, en ging haastig Johanna's huisje binnen.

De jonge vrouw zonk in een stoel neer. „Zeg het dan toch, gauw dan . . . o gauw dan toch!”

„Ja, ja kalm nou even. Zie je” hakkelde de loods, zoekend naar de juiste woorden, „zie je, ik liep over de haven, toen ik van den kotter kwam, en toen hoorde ik”

„Dat hij dood was? O! neen toch, neen nieuwjaar?”

„Nee, nee” Langzaam kreeg de loods zijn ietwat

stugge zekerheid terug. „Nee, dat nou nog wel niet, zie je, maar ik hoorde, dat een paar zeelui den naam van de „Marianne” noemden.”

„En toen, wat hoorde je toen?”

„Nou, ik kende ze en ik vroeg, of ze de „Marianne” van Amsterdam bedoelden en of ze er iets van wisten. Toen vertelde mij een van die matrozen, dat hij zoo pas van een reis naar Australië was teruggekeerd. Zij waren door tegenwind geheel uit den koers geraakt en een hevige storm had hen ten slotte tot zeer kort in de nabijheid van een door koraalriffen omgeven eilandengroep gejaagd, een plaats die heel ver van de gewone route der schepen verwijderd lag. Het was hun geluk geweest, dat de wind was gaan liggen, anders zou hun lot beslist zijn geweest, want op die riffen staat bij ruw weer een branding waarin schip noch sloep het harden kan, zie je.

Op één van die voor de schepen zoo gevaarlijke plaatsen was het dan geweest — zoo vertelde mij die matroos — dat ze het geheel verbrijzelde wrak van een groot schip hadden zien vastzitten. Storm en vloed hadden het vaartuig hoog op het rif geschoven, maar de branding, die er stond en die het wrak met zijn schuim bedekte, maakte het onmogelijk den naam er van te bespeuren, indien er op het overblijfsel ten minste nog een naam te vinden was.

Ze waren, om het gevaar, zie je, maar gauw uit den koers gezeild, maar eer die gemeene koraalriffen geheel uit het gezicht waren, had de „uitkijk” een zwart ding zien drijven, de helft van een groote sloep. Ze

hadden er op aangehouden en gezien, dat er met witte letters de naam „Marianne” op stond.

Zie je, dat vertelde die matroos me, en . . . ja, wat zal 'k je nog zeggen? Zie je, het is . . . het is beroerd! . . .”

Hij zweeg. Johanna had zijn verhaal niet meer onderbroken, maar de angst op haar bleek gelaat, de wanhoop in haar oogen spraken een taal, die den sterken zeeman deden ontroeren.

„Mooi Hannie! mooi Hannie!” schreeuwde de papegaai in zijn kooi en boog den gekuifden kop door de tralies. Toen brak Johanna in snikken uit en in haar hartstochtelijke smart greep ze, alsof ze van hem nog redding voor haar Hendrik kon afsmeeken, den loods bij den arm.

„Ja toch, niewaar, hij kán toch nog wel gered zijn, niewaar? . . . Hij kan toch nog wel op een stuk hout of op den mast zijn blijven drijven, niewaar . . . Ja, dat kan wel, niewaar, 't gebeurt zoo dikwijls. Is het niet? Zeg dan wat” . . .

„Och ja, zie je, wat kan kun je zoo niet zeggen, hè. 't Kan wel misschien, maar . . . maar . . .” het was den ruwen zeebonk onmogelijk de zoo zwaar beproefde vrouw met mogelijkheden, waaraan hij zelf niet geloofde, valschen troost te geven.

„Maar, zie je . . . als de branding op die vervloekte riffen een sterk schip verbrijzelt en een boot door midden slaat, zie je, dan . . . je kunt 't niet altijd zeggen, maar dan slaat ze ook het lichaam van den zwemmer of van een, die op een stuk wrakhout drijft, wis

te pletter, of ze versmoort hem in het schuim.”

Johanna viel in haar stoel terug en 't uitgillend van smart smakte ze het hoofd op de armen op tafel neer . . . Ze vloog weer op, greep haar jongen, drukte hem hartstochtelijk aan haar borst en kreet: „Hanske, nou is hij dood, nou is hij dood, je goede, beste vader . . . Hanske, nou heb je geen vader meer . . . o, mijn God!”

Moeder Wiebema drukte haar zachtkens in den stoel terug, ontnam haar het schreiende knaapje, dat in onbegrepen angst zijn moeder kusjes gaf en haar wangen streefde.

Het werd Sjoerd te bang. Hij stapte naar buiten in den jubelenden lentedag, want een paar groote tranen rolden langs zijn gebaarde wangen.

Hij mompelde een verwensching om zijn eigen laffe gevoeligheid. Hij had toch wel meer ellende gezien . . . Maar *dit* nou?

En peinzend bleef hij staan. „Dat ook juist *ik* haar nou die tijding moest komen brengen, ik, die daarvoor nou heelemaal niet geschikt ben. Wat keek dat arme schepsel me aan, toen ze me vroeg of er nou niks geen hoop meer was; . . . neen, *dat* vergeet ik nooit. 'k Had misschien nog wel kunnen zeggen, dat er wellicht nog meer sloepen aan boord waren dan die eene, dat er wel meer schepen zijn, die den naam „Marianne” voeren, en nog wat van die kletspraatjes, maar dat stuitte me tegen de borst, ik kón 't niet anders. En nou? . . . Wat moet het arme wijf nou beginnen?”

't Was moeder Wiebema eindelijk gelukt die wilde, uitzinnige smart van Johanna te doen bedaren.

De oude vrouw *kende* die namelooze zielepijn, die 't hart der jonge vrouw verscheurde, ook zij wist, wat het beteekende, als de wreede dood het liefste eischt.

Diep trof haar het leed van Johanna, want zij had haar liefgekregeen, als een eigen dochter.

Lang duurde 't, eer Johanna kalm genoeg was, om naar de liefderijke troostwoorden van vrouw Wiebema te luisteren.

„Zoek troost, mijn kind,” zoo sprak de oude vrouw, „zoek troost in het gebed, werp je bekommernissen op Hem, die weeuw en wees nog nooit verlaten heeft. Thans denk je, dat er geen doorkomen is aan je leed, maar de wijze Vader in den Hemel heeft het zóó beschikt, dat de tijd de wonden heelt.

Nu denk je, dat het altijd donker zal zijn op je levenspad, maar ook voor jou zal Gods lieve zon weer opgaan en Zijne genade kan het weer licht doen worden op je weg, geloof me

En dan, je moet sterk zijn voor je kind, dat immers niemand op de wereld heeft dan jou. Wat kan schreien en jammeren baten? Daarmee krijg je immers niet terug waar je om treurt”

„Ach, moeder Wiebema,” snikte Johanna, „ik hield zooveel van hem Ik vreesde 't al zoo lang, u weet het wel, maar toch ik kon, ik kón 't niet gelooven, en nou o, ik kan 't niet dragen, ik kán 't niet.”

„Mooi Hannie! mooi Hannie!” brouwde de papegaai.

HOOFDSTUK IX.

Wonderlijk is het hoe sterk het hart van den mensch zich vastklemt aan de hoop.

Johanna betreurde Hendrik Brouwer als een doode en toch voedde zij diep in de ziel de gedachte, dat het ondanks alles, toch nog wel zou kunnen zijn, dat er van al de kloeke mannen, die met de Marianne schipbreuk leden, zich enkelen hadden kunnen redden. Dan weer verstierf die hoop, en in wakend doorgebrachte nachten verontrustten angstige schrikbeelden haar geest. De slag *was* immers gevallen! Waarom twijfelde zij dan nog?

Dan zag haar verhitte verbeelding den vroolijken stuurman van voorheen met den doodsangst in de oogen worstelen in de branding. Zij hoorde zijn noodkreet, ze zag zijn armen grijpen voor 't laatst, ze zag zijn lichaam te pletter slaan tegen de riffen. . . . ze zag zijn misvormd lijk wegdrijven op de onstuimige golven. . . .

Maar — haar hoop stierf nooit *geheel*. Reeds den tweeden dag nadat Wiebema haar het verhaal van den matroos verteld had, ontving Johanna bericht

van de reederij der „Marianne”, dat het schip was vergaan, en dat het geen twijfel leed, of alle opvarenden hadden hun graf in de golven gevonden; tevens zond men haar het volle bedrag van hetgeen stuurman Brouwer bij zijn terugkeer zou hebben ontvangen.

Met welke gevoelens de arme jonge vrouw dit laatste geld van haar echtgenoot ontving, laat zich beter denken dan beschrijven, doch ondanks alle droefheid stond de onverbiddelijke noodzakelijkheid haar voor den geest dat ze, nu haar Hendrik haar was ontvallen, zelve het brood moest verdienen voor zich en voor haar jongen.

Toen ze na haar vaders dood met haar ziekelijke moeder achter bleef, was het, dat ze als naaister voor hen beiden het levensonderhoud verdiende; dit zou ze thans met Gods hulp weer trachten te doen, nu voor den tweeden keer de mannelijke beschermer haar was ontnomen.

Dit besluit wekte haar geestkracht weer op, en, van nature moedig en arbeidzaam, gaf zij, na overleg met vrouw Wiebema, die haar in alles met raad en daad terzijde stond, uitvoering aan haar plan, door in de stad bij bekenden uit vroeger tijd haar verlangen kenbaar te maken.

Spoedig had zij werk in overvloed aan huis, want in Vlissingen waren velen met het lot der jonge weduwe begaan.

Haar arbeid gaf afleiding aan haar droefheid. Een dag in de week ging ze uit naaien bij vrouw Wiebema, want deze had plotseling dringende behoefte gekregen

aan een naaister, al was het meer om de arme Johanna een voordeeltje te bezorgen, dan wel om de spulletjes in orde te houden, iets wat de oude, krasse Friezin best nog zelf afkon. Deze dag was voor Johanna en haar jongske altijd een bijzonder genoeglijke.

Terwijl de kleine knaap speelde op den vloer, of alle mogelijke, hoewel meestal vruchteloze pogingen deed, om de dikke kat te pakken te krijgen, vertelde Johanna de oude vrouw haar lief en leed, zooals een dochter 't haar moeder doet, en altijd weer moest Johanna zich verwonderen over het diepe inzicht, dat deze eenvoudige visschersvrouw, die veel minder ontwikkeld was dan zij, de schoolmeestersdochter, in vele zaken van het leven had.

Soms kwam 's avonds ook de loods thuis en 't was aan 't gelaat van den zeeman te zien, hoe veel genoeg en 't hem deed, Johanna en haar kind bij zijn moeder aan te treffen.

Hanske was zijn vrind; als 't kleine kereltje met dol plezier tegen den reus trachtte op te klimmen, als hij de mollige armpjes den zeeman om den hals klemde, of hem aan de rosse haren trok, 't was den stuggen, eenzelvigen Fries een vreemd en wonderlijk groot genot.

„Zéér doen, als hij me aan mijn haren trekt, juffrouw? 't Mocht wat. Trek maar op, Hanskemaat; dat koperdraad zit zoo vast als het bindgaren van een kabeltouw.”

Dan stoeide hij met den knaap, liet hem op zijn knie dansen, totdat de kleine wildzang stil werd, het

donkergelokte kopje tegen de borst van den loods zonk, en de slaap de heldere bruine kijkertjes sloot.

Rustig en gezellig was het in de eenvoudige woonkamer, die avonden, als Hanske sluimerde in Wiebema's arm, als de loods kalm zijn pijpje rookte, de oude vrouw zat te breien en Johanna's ijverige vingers de naald hanteerden.

Hoe dikwijls bracht dan de jonge vrouw het gesprek op de schipbreuk van de „Marianne,” en altijd weer moest de loods vertellen van zeelieden, die, na als verloren te zijn beschouwd, plotseling na jaar en dag weer huiswaarts keerden.

Och, de loods begreep het wel, wat er omging in haar hart; nog altijd kon ze zich niet vereenigen met het denkbeeld, dat haar Hendrik werkelijk dood was, en in haar binnenste leefde nog altijd een flauwe hoop.

„k Zal je eens wat vertellen, Sjoerd,” zei moeder Wiebema eens op een avond, toen hij lang en zwijgend naar Johanna had zitten staren, die wat stiller en meer in zichzelf gekeerd was dan gewoonlijk, „we raken ons buurvrouwtje kwijt.”

’t Deed den loods onaangenamer aan dan hij liet blijken.

„Hoezoo?” vroeg hij oogenschijnlijk rustig.

„Ze gaat in ’t huisje van tante Bertha wonen.”

„O, zoo!”

Sjoerds eenvoudig, bescheiden karakter had hem altijd op een afstand van hoogachting voor de stuurmansvrouw gehouden, die in ontwikkeling zijn meerdere en als onderwijzersdochter in zijn oog altijd nog „de juffrouw” was.

Maar toch, al had hij zich er nooit rekenschap van gegeven, waarom hij juist Donderdags — de dag waarop Johanna bij zijn moeder naaide — zoo gaarne aan wal was, en hoe het kwam, dat bij dienst aan boord van den kotter of van een schip die avonden het werk niet zoo vlotte als anders, *dit* wist hij wel: als de bezoeken van de jonge vrouw en haar leuk kereltje zouden uitblijven, hij dat als een groot gemis voelen zou.

Moeders mededeeling trof hem als gold het een persoonlijk verlies.

Lang zweeg hij, maar zijn forsche arm trok Hans vaster tegen zich aan, en zijn goedige, blauwe oogen keken de jonge vrouw in 't bezorgde gelaat.

Eindelijk zeide hij: „En waarom doet u dat nou?”

„Ja, buurman, 't is me voordeeliger. Het huisje van tante Bertha brengt bijna geen huur op. 't Staat leeg, 't wordt verwaarloosd, of de huurders betalen slecht. Daarom ben ik maar besloten er zelf te gaan wonen. 't Ontlast me van de huur van mijn huisje hier, maar 't spijt me wel erg.”

„Erbarmelijk tuig toch, om een weduwe het leven zuur te maken, door haar te onthouden, wat haar toekomst,” bromde Sjoerd. Geweldige rookwolken uit zijn pijp kronkelden zich om de lamp.

„'k Zie er wel erg tegen op, mijn lief huisje hier te verlaten. En ik heb hier zooveel vriendschap genoten. Hendrik was er indertijd zoo blij om, dat we zulke goede burenen gekregen hadden.... Maar, ik moet wel. En wat me ook erg spijt is, dat ik hier

niet vaak meer zal kunnen komen; 'k woon dan te ver af om Hanske altijd door weer en wind meê te nemen”

„Hm!” Sjoerd rookte.

Een poosje bleef het stil in de kamer.

Dan zeide de loods eensklaps, en er was een blijde verheuging in zijn stem, alsof hij een mooie vondst deed: „Wil *ik* je eens een goeden raad geven, juffrouw?”

De beide vrouwen keken hem aan. Moeder met verwondering in haar oogen, alsof ze zeggen wilde: „Jij? Ben jij zoo vindingrijk?” Johanna in afwachting.

„Je moest dat huisje in de stad verkoopen. 't Wordt natuurlijk niet voldoende meer onderhouden, 't wordt wrak en verveloos; je krijgt er geen fatsoenlijk volk meer in en 't zal altijd tobben blijven, zie je”

„Maar, Sjoerd,” viel moeder Wiebema hem in de rede, „de juffrouw gaat er immers zelf in wonen. 't Spijt me ook erg, maar 'k geloof toch, dat het 't verstandigste is Jij praat alsof je zelf huisbaas geweest bent, en we hebben nooit een steen in eigendom gehad.”

„'t Kan zijn,” hervatte de loods met iets koppigs zijn meening verdedigend, „maar denk nou eens aan al het dure onderhoud, dat je toch ook hebt, als je er zelf in woont en aan de hooge belasting van zoo'n eigendom. De huur van onze huisjes hier is niet hoog, waarom moet de juffrouw dan voor die enkele centen voordeel bij ons vandaan trekken? *Ik* zou zeggen: 'k Verkoop 't oude wrak, dan ben 'k van een grooten

last af.... Hanske zou er ook niet blij om zijn.”

„Je lijkt wel een advocaat van avond, Sjoerd,” glimlachte moeder Wiebema.

„Ja,” zeide Johanna, „je hebt wel gelijk, Wiebema, ik moest er toch nog eens goed over nadenken vóór ik verhuisde.”

De klok sloeg negen.

„Mag ik Hanske z'n doek hebben, buurvrouw? 'k Mag hem er wel goed inrollen, 't is koud buiten. Kom, klein slaapkopje, word eens wakker....”

Een glans van genoegens gleed over 't gebronsde gelaat van den loods, toen hij hoorde, dat de verhuizing van de jonge weduwe toch nog geen onherroepelijk besluit was.

Met een ongewone levendigheid stond hij op, toen Johanna het kind van hem wilde overnemen. „Wacht 'es, laat mij dien kleinen man maar eens even aan wal brengen, juffrouw; 't is glad op 't straatje,” en handig sloeg hij 't kind de dikke wollen zeemanstrui, die over den stoel hing, om, en drukte 't liefkoozend tegen zich aan.

„Ikke bij buurman blijven, moeke,” babbelde 't ventje en sliep weer in.

„Doe u zelf dien doek nou maar om, juffrouw, 't is vinnig koud,” zei Sjoerd ijverig.... „Ja, ik zal Hans even thuis brengen, zeker. Als je de deur open-gemaakt hebt, kun je 'm overnemen. Pas op, hoor, 't is gemeen glad....”

„Je zit vol goede raadgevingen, Sjoerd,” lachte moeder Wiebema. Hij schuifelde behoedzaam op zijn

pantoffels over 't besneeuwde straatje, Johanna volgde.

„Voorzichtig maar, buurvrouw,” waarschuwde 't bezorgde oude menschje; „en jij, Sjoerd, pas toch op, laat in 's hemels naam het kind niet vallen.”

„Wees maar niet bang,” bromde hij terug, „als ik val, dan val ik onder . . .”

Aan den klaren hemel staat de maan te stralen, vol en glanzend tusschen 't fijnere sterrengeschitter, en werpt een zilveren gloed op de sneeuw, die flikkert als wit metaal.

Sjoerd kijkt, als hij terugkomt, uit gewoonte naar de lucht, maar zijn gedachten zwerven weg.

Wat is het hem licht en vroolijk in 't hart. Hoe komt dat? Is 't omdat de stuurmansvrouw nog eens over haar besluit zal nadenken? Is het dáárom? Wat gaat *hem* dat ten slotte aan, of die vrouw met haar kind gaat verhuizen of niet?

„Ik hou veel van dien *kleinen jongen*, dat is 't,” mompelt hij, maar als hij nog eens omziet naar 't vriendelijk licht dat door de gordijn voor 't raam van 't stuurmanshuisje schijnt, en zijn blik valt op de kale rozestruiken van Johanna's tuintje, waarop de sneeuw glinstert als bezaaid met flikkerende diamantjes, dan denkt hij toch weer aan die mooie, jonge vrouw . . .

En 't wordt hem nog lichter in 't hart.

HOOFDSTUK X.

Enkele jaren snelden voorbij en Johanna's laatste hoop, dat haar man nog eens weerkeeren zou, was sinds lang verdwenen. De tijd, die alle wonden heelt, had ook bij haar zijn invloed doen gelden en al zou ze nimmer haar man vergeten, toch had ze zich met vrome berusting geschikt in haar lot, slechts voor haar jongske in stillen eenvoud daarheen te leven. Het kind, dat eens het hart van stuurman Brouwer van vadervreugde deed kloppen, was thans opgegroeid tot een flinken, vluggen knaap, en zijn luidruchtige pret bracht vaak een lach op het veelal ernstige gelaat van zijn moeder.

Vroolijk was de jongen als een vogel in de lucht en alles aan hem deed Johanna aan zijn levenslustigen vader denken; niet alleen zijn donker uiterlijk, maar ook die blijde uitgelaten kinderlach, zooals die haar telkens in de ooren klonk, bracht haar zoo levendig haar verloren echtgenoot voor den geest.

't Was Hans' grootste vreugde nog altijd als hij den loods weer thuis zag; dan klom hij over 't scheidingshekje tusschen de tuintjes heen en rustte

niet voor hij met dolle pret tegen de reuzengestalte van zijn vriendelijken en altijd gewilligen buurman mocht opklauteren. De kleine vijfjarige bengel wist wel, dat Wiebema veel van hem hield.

In de buurt mompelde men reeds lang, dat de loods en zijn mooie, jonge buurvrouw nog wel eens een paar zouden worden, doch toen kort geleden Sjoerd Wiebema in een herberg in de buurt een glas bier dronk, en een der bezoekers wat spottend dit punt aanroerde en zeide, dat zoo'n knap, jong wijf toch meer had aan een levenden loods dan aan een dooden stuurman, had de stugge Fries gezwegen, maar den spotter zóó dreigend aangezien, dat deze 't maar 't veiligst vond, zoo spoedig mogelijk over zijn eigen spotternij heen te babbelen.

Het had den loods geweldig geërgerd, dat men deze dingen tot onderwerp van oude-wijvenpraatjes maakte, al was er toch eigenlijk geen reden om er zich boos over te maken. Er gebeurden immers wel wonderlijker dingen, dan dat een man in de volle kracht van zijn leven een jonge weduwe ten huwelijk vroeg.

Reeds dikwijls genoeg was deze vraag immers bij den loods zelf opgekomen, maar altijd weer drong hij dat denkbeeld met kracht terug.

Wat moest dat worden, *zij* zoo op en top een juffrouw, ondanks haar armoedige omstandigheden, en *hij* een ruwe zeebonk, die wel den weg wist tusschen de banken en ondiepten van Schelde en Noordzee, maar al bitter weinig weg zou weten door al de moeilijkheden van een huwelijksleven en dan nog

wel met zoo'n vrouw, eigenlijk buiten zijn stand.

Hij moest voorzichtig zijn. 't Kon wel eens wezen, dat ze hem en zijn moeder ging vermijden, als ze merkte welke plannen hij met zich omdroeg. Dáár wilde hij zich zeker niet aan wagen. De stille omgang met de jonge vrouw en haar jongen was hem een vreugde van zijn leven geworden.

Dat ze een aanzoek zou afslaan was immers wel zeker. Haar vroolijken, braven man zou ze immers nooit vergeten, daarvoor had zij *te* veel van hem gehouden. En wat was *hij*, stugge, onhandige kerel in vergelijking met den luchthartigen, vroolijken stuurman?

Hij moest voorzichtig zijn, welzeker.

En zoo bewaarde Sjoerd Wiebema zijn geheim. Zelfs zijn goede moeder nam hij niet in zijn vertrouwen, hoewel de oude vrouw, ook zonder dat wel wist, wat er in het hart van haar zoon omging.

't Is vroege Herfst.

Reeds veertien dagen is Wiebema op zee en nog steeds toeft hij terug te keeren.

't Gebeurt wel vaker. 't Kan zijn, dat een schip voor een groote reis onder zeil gaand, een loods meeneemt, veiligheidshalve tot in het Engelsche kanaal, en hem daar in een haven afzet, waar hij dan door den loodskotter wordt afgehaald, of op een binnenvallend schip wachten blijft, dat weer zijn diensten tusschen de banken aan den ingang van de Westerschelde noodig heeft.

Maar 't duurt nu toch wel héél lang eer hij huiswaarts keert.

Moeder Wiebema is niet al te best in orde. Wat haar eigenlijk scheelt, kan ze moeilijk zeggen, maar haar oogen staan zoo ingezonken en haar altijd nog zoo kloeke gestalte schijnt zoo gebogen. Dan komen vreemde afmattingen haar telkens weer besluipen, die haar al krachteloozer maken.

„'k Wou maar, dat Sjoerd thuiskwam.”

„Ja, hij blijft wel lang uit,” antwoordt Johanna, die nog eens even is komen aanloopen, nu Hans slaapt, en er is bezorgdheid in haar oogen om die goede, oude vrouw, waaraan ze zich al meer en meer hechtte. Ze vertrouwt die ongesteldheid niet. Als oude, krachtige menschen gaan tobben is dat vaak een slecht teeken.

„Maar weet je wat 'k doen moest? 'k Moest Hans maar hier halen en vannacht bij u blijven, moeder Wiebema. Je bent zoo alleen en je kunt nooit weten Je hebt misschien wat noodig of zoo”

De oude vrouw hoort wel dat bange in Johanna's stem, maar met een flauwen glimlach en iets van den ouden moed in haar verhelderende oogen zegt ze: Neen, neen, mijn kind . . . ga jij maar gerust slapen, hoor!”

„Ik ben een zeemansvrouw en de eenzaamheid gewoon en ik ben niet alleen, mijn kind, mijn Heiland is me altijd nabij, dát weet ik Weet je, geef me den Bijbel nog even aan en zoek dan den negentigsten psalm even voor me op. Wil je?”

„Zou ik u niet liever naar bed helpen, u bent zoo bleek en uw oogen staan zoo moe Dat was, ge-

loof ik, toch beter. En 'k moest toch maar bij u”

„Ga jij nou maar gerust slapen, hoor. 't Is morgen weer vroeg dag voor je Zie zoo, leg den Bijbel hier maar voor me neer. Ja, schuif de lamp nog wat dichterbij. Nou mijn bril nog Ja, hoor, zoo is 't heel goed Ga jij nu maar gerust naar bed.”

Johanna gaat heen, toch niet gerust.

Buiten is de nacht gekomen met zijn duistere geheimenissen.

Flauw schijnt de eerste zonnestraal den volgenden morgen door de drie kleine ruitjes boven de achterdeur van Johanna's woning, als de jonge vrouw door het gedreun van een voorbijrijdende kar gewekt wordt.

Nu spoedig uit de veeren, en na eerst een blik op haar kleinen Hans geworpen te hebben, die nog slaapt als een roos, treedt ze naar buiten en opent de vensters.

De morgenwind, die krachtig om haar heen blaast, verdrijft de laatste wolken en vriendelijk rijst de herfstzon boven de roode nevelige kim in het Oosten. 't Is nog stil in 't vroege morgenuur en 't behoeft Johanna niet te verwonderen, dat de vensters van de oude vrouw Wiebema nog gesloten zijn. Ze is wel altijd vroeg bij de hand; maar nu slaapt ze zeker wat langer. Ze is laat naar bed gegaan, gisteravond. Johanna is wel nieuwsgierig, hoe het met de oude vrouw wezen zal, maar ze wil haar nog maar niet storen. Straks. Ze gaat nu maar eerst vlug aan haar huiselijke bezigheden; 't is Zaterdag, en ze heeft nog naaiwerk, dat voor den avond moet worden thuisbezorgd;

daarom wil ze zooveel mogelijk voortmaken, voor haar kleine woelwater wakker wordt en haar in den weg loopt.

Eer ze er erg in heeft is een uur verstreken en ze schrikt als het ware van het slaan der klok, welk geluid, als naar gewoonte, door den papegaai in zijn kooi wordt nagebootst.

Of moeder Wiebema al wakker is?

Hans slaapt nog. Vlug even gaan vragen, of ze een goeden nacht gehad heeft.

Wat is dat? De vensters nog gesloten?

Een plotselinge onrust maakt zich van haar meester. Haar hand beeft als ze haastig 't tuinhekje opent.

Ze staat in een oogenblik voor de deur van moeder Wiebema en luistert of ze binnen ook geluid hoort, dat haar de zekerheid verschaft, de oude vrouw wakker te zullen vinden; doch ook niet het geringste gestommel verstoort de stilte.

Zou ze nog slapen, of zou . . . misschien . . . ?

Dan dreunt er plotseling een zware voetstap achter het huis en 't volgend oogenblik verschijnt Sjoerd om den hoek.

Hij is zoo juist met een Engelsch schip, dat hij binnenloodste, thuis gekomen, en zoo als hij dien nacht aan het stuurrad stond, met den zuidwester op, de hooge zeelaarzen aan spoedde hij zich naar huis.

Zijn hart verlangde ook.

Een zonnige glimlach speelt over zijn gebaard gezicht als hij Johanna ziet staan, doch, als ze zich omwendt en hij den eenigszins angstigen blik in haar

oogen bespeurt, bemerkt hij ook, dat de vensters van zijn moeders huisje nog gesloten zijn. Da's vreemd.

De schrik bonst hem in de borst.

„Is er wat met moeder?” vraagt hij schor.

„Gisteravond nog niet. 'k Ben nog laat bij haar geweest. Ze klaagde wel over vermoeidheid, maar ze wilde toch volstrekt niet, dat ik bij haar bleef. Och, misschien slaapt ze wat lang . . .”

De loods grijpt de knop van de deur en een huivering vaart Johanna door de leden als ze ziet dat deze zonder moeite opengaat, want het wordt haar daardoor duidelijk, dat de oude vrouw gisteravond de deur niet achter haar gesloten heeft, toen ze de woning verliet.

Johanna ziet den loods verbleeken onder zijn gebruide huid en aarzelend blijft ze op den drempel staan, als hij haastig naar binnen gaat.

„Moeder!” hoort ze hem roepen, „moeder!” En dan, met een smartkreet, die Johanna van schrik als doet verstijven: „Ze is dood! Ze is dood! . . . Moeder, ben je dood? . . . Moeder! . . .”

Johanna wankelt het kamertje in.

Door de geopende deur dringt het volle licht van de rijzende morgenzon vriendelijk en mild naar binnen, en door dien glans helder beschenen zit moeder Wiebema, als in rustigen slaap, op haar ouden leunstoel bij de tafel en voor haar ligt de oude Bijbel, opgeslagen bij den negentigsten psalm, juist zooals Johanna dien voor haar had neergelegd. Het grijze hoofd is op de borst gezonken en de gerimpelde

handen liggen als tot een gebed gevouwen in haar schoot, en zoozeer gelijkt de rustige, kalme houding op die eener slapende, dat Johanna op het eerste gezicht niet kan gelooven, dat de ontzaglijke dood de oude vrouw heeft aangeraakt.

Maar de loods twijfelt niet. Zijn scherpe blik heeft dadelijk onder de half gesloten oogleden zijner moeder de door den dood gebroken oogen gezien; zijn trillende hand vol levenswarmte heeft aan de handen der oude vrouw de doodskoude gevoeld Hij weet het, vernietigend zeker, dat zijn moeder hem ontnomen is.

Johanna stamelt met bevende lippen, dat zijn moeder misschien nog bewusteloos is, dat er een dokter moet komen

Sjoerd schudt het hoofd en in zijn bitter leed gromt hij dof:

„Neen, neen, juffrouw. Voor mijn arme, arme oude moeder helpt geen dokter Ze is dood, zie je 't niet. Ze is dood, en ze is heel alleen gestorven, zonder hulp of lafenis in haar doodsstrijd En ik was er niet, 't is hard 't is zoo bitter hard!”

Tranen springen in Johanna's oogen. Ze begrijpt zijn smart. Dan is 't als hoort ze de vertrouwelijke stem der oude vrouw weer, zooals die gisterenavond tot haar sprak. Ze moet 't hem zeggen:

„Ze was niet alleen, je moeder, al was er dan ook geen sterfelijk mensch bij haar, die haar laatste zuchten hoorde”

„Wiebema,” vervolgt ze zacht, zich met inspanning

van al haar krachten herstellende, terwijl ze den loods, die op een stoel is neergezonken en 't hoofd op de tafel heeft neergebonds, de hand op den schouder legt, „Wiebema, weet je, wat je goede moeder zei, toen ik gisteravond bij haar wou blijven? „Ga maar gerust slapen, mijn kind, ga jij maar gerust slapen; mijn Heiland is altijd bij me” Ik heb haar den Bijbel nog moeten aangeven en den negentigsten psalm moeten opzoeken Ja, buurman, ze is wel alleen gestorven, maar geve God, dat *ons* stervensuur zóó zij, als 't hare was.”

Sjoerd ziet op; die zachte milde stem van de jonge vrouw, die hand vertrouwelijk op zijn schouder, ze geven hem een oogenblik een wonderen troost.

Zij had zijn moeder ook lief, hij weet het, en hij voelt het nu meer dan ooit.

Hij knielt neer bij het lijk en het hoofd op de koude handen der oude vrouw gebogen, barst de sterke man in tranen uit, terwijl de snikken, diep opwellend uit zijn borst, zijn forsche lichaam doen schokken.

Hoeveel leed en scheidenssmart Johanna in haar jong leven ook reeds ondervond, toch maakt een ongekende ontroering, een innig medelijden zich van haar meester bij het zien van de geweldige smart van dien altijd zoo kalmen en oogenschijnlijk zoo onaandoenlijken man.

Eindelijk richt hij zich op en mompelt, terwijl hij zijn tranen droogt: „Dwaas van me, zoo te huilen als een kind, maar ik kan er niets aan doen; 'k

heb zoo lang met 'r samen geleefd, met m'n goeie, beste moeder, . . . hoe zal ik 't nou kunnen zonder haar?”

Hij kijkt Johanna aan. Haar betraande oogen zeggen hem meer dan duizend woorden, en die blik van innig meelijden en meeleven biedt hem een zachten troost.

Hij vermant zich, voelt, dat hij zich sterk moet houden.

„Zal 'k moeder maar op bed leggen?”

Johanna knikt.

Dan slaat hij voorzichtig, als in diepen eerbied zijn armen om de doode heen en haar uit haar leunstoel tillend, draagt hij zijn moeder als een kind door de kamer en vlijt haar zacht neer op het bed, schuift dan de helderwitte gordijntjes dicht.

Hij valt weer neer in zijn stoel en blijft wezenloos voor zich uit staren.

Als Johanna uit de schemering van het doodsvertrek met de gesloten vensters naar buiten treedt en 't heldere zonlicht van den frisschen herfstmorgen haar tegenjubelt, voelt zij de deernis met den eenzamen man, die daar als gebroken achter blijft, nog feller.

Ze zal een buurvrouw gaan halen, ze zullen doen alles wat noodig is, maar hij zal eenzaam blijven. En zij? Wat kan ze doen? Niets immers, dan meelij hebben.

Haar eigen verdriet om dien plotselingen dood van

vrouw Wiebema schijnt zich wel geheel op te lossen in haar deernis met het leed van den loods.

„Ik heb wel veel verloren,” zoo denkt ze, „maar ik heb, God zij gedankt, mijn Hanske nog. Maar hem, hém is alles ontnomen.”

HOOFDSTUK XI.

„Als je niet maakt, dat je weg komt, jou kwaje bengel, dan zal ik je eens kennis laten maken met m'n bezem, jou aap!"

Hans klauterde verschrikt van 't hekje af, dat zijn tuintje van dat van Wiebema scheidde en rende naar moeder.

„Jou aap!" schold de nijdige vrouwenstem uit het huisje van den loods hem nog na.

„Je moet ook niet meer op 't hekje klimmen, jongen, je weet het, die vrouw wil het niet hebben," suste moeder.

„En eerst mocht het wel"

„Ja, toen moeder Wiebema nog leefde mocht het wel, maar nu niet meer. Die vrouw wordt er zoo kwaad om. Zul je 't nou niet meer doen?"

„Nee" Hans' oogen gluurden bang door de gordijntjes heen naar die booze vrouw, die met haar vuisten in de zijde voor 't loodshuisje stond te kijken, alsof ze de koningin van 't hofje was.

Er waren enkele maanden voorbijgegaan na vrouw Wiebema's dood.

Sjoerds leven was vereenzaamd. 't Liefst maar voelde hij 't dek van zijn loodskotter onder de voeten, dan kon de frissche zeewind de trieste gedachten, die hem kwelden, weer verdrijven.

Hij voelde 't gemis van de oude vrouw eer sterker dan zwakker.

Een tijdlang nog had hij zijn huisje alleen bewoond en eens had hij de stoute schoenen aangetrokken, was naar juffrouw Brouwer gestapt en had haar voorgesteld: „Kijk, zie je, ik dacht zoo, juffrouw, als u nou eens mijn boeltje een beetje in orde hield . . . ik zou er natuurlijk graag goed voor betalen; zou dat niet kunnen zijn?”

Na een korte, pijnlijke stilte was het antwoord gekomen.

„God weet, hoe gaarne ik je helpen zou, buurman Wiebema; maar ik ben een jonge weduwe en jij bent een ongehuwde man; ik weet zeker, dat je daaraan niet gedacht hebt, want je houdt slechts rekening met je eigen eerlijk hart, maar je zoudt eens zien, hoe ras mijn goeden naam in opspraak kwam bij de menschen en er staat immers geschreven: „Hoed u voor den schijn des kwaads.”

Neen, daaraan had de zeeman niet gedacht, het was zelfs niet bij hem opgekomen, dat ook maar iemand er kwaad in zien zou, indien juffrouw Brouwer — de vertrouwde vriendin zijner overleden moeder — zijn huishouding in orde hield, terwijl hij op zee zwalkte. Ze kon immers dadelijk naar haar eigen huis gaan, als hij aan wal was.

En toen voelde hij 't als een nieuw gemis, dat die vriendelijke omgang met de jonge vrouw hem nu ook ontzegd werd door de omstandigheden.

„U hebt gelijk,” had hij somber geantwoord. „Ik ben een domme kerel om geen rekening te houden met de lasterpraatjes van de menschen. Neem 't me niet kwalijk, juffrouw. U hebt gelijk, maar ik bedacht niet, zie je, dat de lui aan wal wel wat anders zijn dan 't varensvolk, dat het over 't algemeen niet zoo nauw neemt.”

Dien avond, toen hij in zijn open deur te peinzen stond, kraste aan de overzijde in 't stuurmanshuisje de papegaai: „Mooi Hannie, mooi Hannie!”

„Mooi Hannie!” mompelde de loods hem na.... „God zegene haar! Ik wilde wel....” Maar hij schudde, als geërgerd door zijn eigen gedachten, den forschen kop. Die dwaasheid moest hij terugdringen, eens vooral.

En toen hij den volgenden morgen naar zee trok en 't stuurmanshuisje passeerde, hoorde hij den groet: „Goede reis!” 't Klonk hem als muziek in de ooren. Dat placht immers zijn moeder hem ook altijd toe te wenschen, wanneer hij vertrok en zulke eenvoudige dingen, waarop hij vroeger zoo weinig acht sloeg, deden hem nu zoo wonderlijk aan. Of.... was 't ook soms omdat die groet van *haar* kwam, zijn mooie, jonge buurvrouw?

Steviger stapte hij door. Daaraan wilde, daaraan mocht hij niet denken. En toch gevoelde hij 't, die gedachte ging met hem mee....

Hij had eindelijk een huishoudster genomen, de eerste de beste maar, die zich aanmeldde. Ze hadden 't hem immers allen aangeraden, juffrouw Brouwer, zijn kameraads, want hij kon toch niet alleen blijven wonen en er moest toch een vrouw zijn, die hem een vriendelijk thuis bereidde als hij aan wal kwam. Ach, 't was een bittere teleurstelling geworden

Zoo gingen eenige maanden voorbij, maanden van kwelling voor Sjoerd Wiebema, tenminste als hij aan wal was; want de vrouw, die zijn huishouden bestierde, bleek een echte Xantippe te zijn.

Reeds den eersten dag toen Johanna, goedhartig als zij was, haar een dienst meende te doen door haar eenige inlichtingen te geven, toonde het nijldige schepsel haar kwaad humeur door te zeggen, dat ze best zelf wist, wat ze doen moest en zich niet kon begrijpen waar een ander zich mee bemoeide.

Beschaamd en vernederd had Johanna zich met enkele woorden verontschuldigd en was naar binnen gegaan, doch het was voor de jonge vrouw een voortdurende bron van ergernis geworden in het vervolg te moeten zien, hoe ellendig Wiebema's boeltje verwaarloosd werd.

Ook kleine Hans maakte op onaangename wijze kennis met de nieuwe buurvrouw.

Buurmans tuintje was voor hem verboden terrein geworden. Zijn klauterpartijen op het scheidingshekje moest hij staken; eens zelfs had de nijldige huishoudster hem een emmer water over 't lijf geworpen, zoodat hij doornat thuis kwam.

Johanna had gezwegen; ze vreesde het booze wijf, maar het gemis van de goede vrouw Wiebema had zij dubbel gevoeld, het medelijden met den loods was zooveel sterker geworden.

Wiebema was thuisgekomen.

Met een somber gelaat stond hij tegen zijn deurpost geleund zijn pijpje te rooken en volgde in gedachten verzonken met zijn oogen de rookwolkjes die opkringelden in de heldere winterlucht. En droeve herinneringen aan verloren geluk dwaalden door zijn hoofd.

Daar rinkelde de deur van 't stuurmanshuisje. Hans kwam naar buiten springen, maar bleef een oogenblik bedremmeld staan kijken toen hij den loods merkte en zijn donker gelaat zag. 't Was, of de vrees voor de huishoudster nu ook al door oom Sjoerd gewekt werd.

Maar Wiebema's gelaat helderde op.

„Ha, Hanskemaat, kom eens gauw bij me, misschien heb ik wel wat voor je.”

De loods grabbelde in zijn zakken en bracht een mooi gekleurden kaatsbal te voorschijn. Maar zelden vergat hij voor den knaap iets mede te brengen, als hij op reis was geweest.

Aarzelend naderde het kind, inplaats van zooals hij gewoon was, zoo gauw mogelijk toe te snellen.

Oogenblikkelijk bemerkte de loods, dat de knaap ergens bang voor was en haastig met zijn lange beenen over het hekje stappend, tilde hij hem op zijn arm.

„Wat is dat nu? Waarom kom je niet, Hans?” Hij keek het kind in de mooie, donkere oogen, die, wat

angstig nog, over den schouder van den loods naar buurmans huisje gluurden, of soms die vrouw hem nu weer weggagen kwam.

„Wat scheelt er aan, kereltje?”

Toen sloeg de knaap zijn armen om den breeden nek van den loods en eerst toen voelde hij zich volkomen veilig.

Hij fluisterde: „Ik mag niet meer in 't tuintje komen.”

„Wat? Voor wie niet?”

„Voor moeder niet.”

„Hè? . . .” Dat deed den zeeman pijn. Waarom zou dat zijn? Zou Johanna nu 't jongske ook al van hem verwijderen. Ze weet toch, hoeveel hij van 't kind houdt.

„En waarom mag je dan niet meer bij mij komen?”

Wiebema luisterde en toen hij 't verhaal van Hans hoorde streden het genoeg, omdat het toch de stuurmansweduwe niet was, die hem dit genot ontnam, en de drift tegen dat nijdige wijf, dat zijn huishoudster was, met elkaar.

Zijn gelaat helderde op, maar tusschen zijn tanden bromde hij een vloek en een dreigende blik naar zijn huishoudster, die juist buiten kwam om hem te zeggen, dat het eten klaar was, toonde zijn ergernis.

„En *ik* zeg je,” bulderde hij, „dat je *wel* mag, zooveel je wilt. *Ik* zeg je: niemand zal je meer kwaad doen.”

Toen ging hij naar binnen, at zwijgend zijn middagmaal, beantwoordde met geen enkel woord 't voorgewend vriendelijk gebabbel van zijn huishoudster.

Deze, hoewel voor geen klein geruchtje vervaard, gevoelde zich niets op haar gemak. Dat de loods

weinig sprak, was zij van hem gewoon, maar dat hij haar in 't geheel geen antwoord gaf leek haar onheilspellend.

Ze had 't straks wel gehoord en gezien, hoe hij dien kwajongen van die fijne juffrouw aan de overzijde vertroetelde. 't Was wat moois. Maar ze zou . . .

Wiebema stond op. En toen, kalm, met nadruk op ieder woord, maar met iets dreigends in zijn oogen zei hij: „Ik wil, dat je dien jongen laat spelen; begrijp je dat?”

Toen draaide hij zich om en stopte langzaam zijn pijp en ging naar de haven.

De vrouw was woedend. Ze had wel tegen hem uit willen varen, omdat hij partij trok voor die kale juffrouw. Ja, ja . . . hij had zeker een oogje op haar en dan zou zij, zijn huishoudster, achter 't net visschen, natuurlijk . . . Ze had die fijne juffrouw wel zwart willen maken bij hem, maar ze had het niet gedurfd. Dat onbeweeglijke gezicht, die staalblauwe, harde oogen van den loods en dat dreigende kalme van hem vertroouwde ze niet. Ze was bang voor hem.

„Zoo'n ijsbeer!” grijnsde ze. „Je hadt kans, dat hij me op straat zette; maar ik zal 't die mooie buurvrouw inpeperen, daar kan je van op aan. 'k Zal zooveel moois van haar vertellen, dat ze voorgoed bij hem uit de gratie is . . . Maar nog niet, eerst een goede gelegenheid afwachten. Zoo'n kale dame! . . .”

HOOFDSTUK XII.

De winter was voorbijgegaan, enkele zonnige, vriendelijke dagen hadden al lente voorspeld.

Voor de arme stuurmansweduwe was 't een harde tijd geweest: Hanske was zwaar ziek geworden, en al scheen de beterschap ingetreden, groote zwakte hield hem nog altijd aan 't bed gebonden en deed zijn moeder tusschen hoop en vrees leven.

O, wat had de arme moeder de oude vrouw Wiebema smartelijk gemist; gemist niet alleen haar daadwerkelijke hulp, maar bovenal haar bemoedigend troostwoord. Alleen bij haar ziek kind had zij die lange, bange winternachten wakend en biddend doorgebracht. En niet alleen de angst voor het leven van haar jongen, ook de zorg voor hun levensonderhoud had haar zwaar gedrukt. Door de ziekte van thans was veel naaiwerk blijven liggen en de toch al schrale verdiensten waren op verre na niet toereikend geweest om in de behoeften te voorzien.

Haar eenige hulp was vrouw Borger, een arme schippersvrouw, die ze op de begrafenis van vrouw Wiebema had leeren kennen, en met wie ze vriendschap gesloten had.

Het leven had óók vrouw Borger rijkelijk haar deel aan zorgen en tegenspoeden gegeven. Haar man was in zijn jeugd een ruwe klant geweest en een der stoutste schippers van de Zeeuwsche stroomen. Reeds twee keer had hij zijn schip verspeeld en nu op zijn ouden dag was hij genoodzaakt met een armoedig tjalkscheepje de vrachtjes te varen, die hij krijgen kon, om zoodoende voor zichzelf, zijn goede vrouw, en een ziekelijke, half zinnelooze dochter, een karig stuk brood te verdienen; doch al zijn tegenspoed had hem zijn goede luim niet kunnen ontnemen en als men den ouden waterrot niet boos maakte — wat hij echter spoedig was — dan konden zijn ruwe grappen het jonge varensvolk soms doen schaterlachen.

Van haar armoede had vrouw Borger Johanna nog wel eens een paar eitjes voor het zwakke jongetje gegeven en op haar manier alles gedaan, wat ze kon om de arme moeder op te beuren en te sterken. Zelf wist ze zoo goed, wat fatsoenlijke armoê was.

Sjoerd Wiebema wist het ook, tenminste hij vermoedde het sterk, dat de vrouw, die hij liefhad, armoede leed en hij had ook getracht te helpen, maar op *zijn* wijze.

Johanna hield, evenals toen Wiebema's moeder nog leefde, het naaiwerk voor den loods in orde tot groot verdriet van diens booze huishoudster. Toen nu Hans ziek werd en diens ziekte een ernstig verloop nam en van langen duur bleek te zijn, begreep de loods, dat het voor de arme weduwe een harden strijd zou worden.

Hij peinsde en tobde er over hoe hij haar kon helpen zonder haar eergevoel te krenken of haar op een of andere manier in opspraak te brengen en ten slotte had hij niet beter weten te doen, dan zooveel mogelijk zijn kleeren te bederven ten einde Johanna werk te verschaffen.

Eens, toen hij naar zee ging, had hij zijn huishoudster opgedragen juffrouw Brouwer meer geld per stuk te betalen dan ze vroeg, want, had hij voorgegeven, het was niet noodig, dat een weduwwrouw voor zulk een karig loon werkte.

De vrouw had wel tegengestribbeld, maar een ruwe uitval van den loods had haar 't zwijgen opgelegd.

Ze moest wel gehoorzamen, doch ze had dat op zoo diep krenkende wijze gedaan, dat Johanna geen enkelen cent meer wilde aannemen dan ze gewoon was te ontvangen.

Toen, triomfantelijk, had ze Wiebema verteld, dat die grootsche juffer er volstrekt niet van gediend was, door hem ondersteund te worden, en dat het trouwens niet noodig was ook. Had hij dan niet gemerkt, had ze er giftig aan toegevoegd, dat het nufje niets te kort kwam? Daar zou die jonge, knappe dokter immers wel voor zorgen, die haar zieken jongen behandelde, en altijd zoo bijzonder vriendelijk en aardig tegen haar was.

Met een vuistslag op de tafel, die den vloer dreunen deed, met een gesmoorden vloek en een stem zoo dreigend, dat de boosaardige lasteraarster verschrikt achteruit week, had hij gebulderd: „Er uit, . . . er uit,

oogenblikkelijk, of ... of ... ik trap je er uit. Gemeen, gemeen wijf!"

Dat was het afscheid van de huishoudster geweest.

Doch met dat al stond Sjoerd Wiebema weer alleen, en een andere huishoudster nemen? Dank je. Dan maar liever alleen voortsukkelen.

Een vreemd gevoel van schaamte de jonge weduwe nu en dan eens te bezoeken, al was het dan ook maar om den lieven jongen eens te zien, hinderde hem 't meest.

En eenzamer nog ging hij zijn weg.

„Oom Sjoerd! oom Sjoerd!” ... klonk op een mooien vroeg-voorjaarsmorgen de zwakke stem van 't knaapje, toen de loods voorbij het raam kwam.

Wiebema stond stil, als door een vreemden schrik ... Was dat Hans? Zou hij nu toch maar niet eens even binnengaan? 't Was toch enkel en alleen om 't jongske. Maar zijn huishoudster had hem immers bij de weduwe onmogelijk gemaakt. Wie weet, wat voor moois ze verteld had, zoo'n klabbei ... Wie weet hoe dat ellendige wijf de arme vrouw had gegriefd.

Zou hij toch maar

Daar ging de deur al open.

„Wil je niet heel even binnenkomen, buurman? ... Hans roept zoo om je. Even maar ...”

Een donkere gloed kleurde het gebronsde gelaat van den loods. Daar stond ze in eens voor hem, bleek van zorg en afgemat van 't nachtwaken, maar in zijn oog schooner dan ooit.

En ook in haar oogen weifelde een oogenblik een vreemde verlegenheid. Hoe dikwijls al had ze op 't punt gestaan den loods toch eens te vragen naar haar jongen te komen zien, die in zijn koortshitte telkens en telkens weer om zijne vriend riep, of in heldere oogenblikken zoo klagend vroeg waarom toch oom Sjoerd niet bij hem wilde komen.

„Ja . . . zie je . . . Zeker, juffrouw . . . zeker.” Hij stapte haar al haastig voorbij, 't huisje binnen. „Zie je, . . . ik zou al veel eerder gekomen zijn, maar . . . weet je, ach, ik dacht, dat . . . En — ik meende . . .” Toen zweeg hij maar, hopeloos verward in zijn eigen woorden en gedachten, en stevende recht op het bed aan, waar het jongetje met schittering van blijdschap in zijn oogen en uitgestoken handjes hem opwachtte.

„Vind je hem niet erg mager geworden, Wiebema?” vroeg Johanna.

Hij hoorde 't niet. Hij had de beide magere kinderhandjes al in zijne groote vuisten gegrepen. „Dag Hans, dag Hanskemaat, dag jongen!”

't Werd de moeder zoo wonderlijk blij te moede. Wat hielden die twee veel van elkaar.

„Waarom ben je nooit gekomen, oom Sjoerd,” fluisterde 't zwakke stemmetje, . . . „ik mocht nooit naar buiten, en de dokter is er ook geweest . . . Maar als ik weer beter ben, dan mag ik weer buiten . . .”

't Klonk Sjoerd als muziek in de ooren, en 't gaf hem zoo'n blijde rustigheid. De aanhankelijkheid van den knaap deed hem zoo geweldig aan.

„Ja, zie je, Hans, ik zou wel eens naar je zijn komen

kijken, maar de dokter zei, dat je heel stil moest blijven liggen. Dan kon je weer gauw beter worden," antwoordde hij, stil-glimlachend, om dat plots gevonden leugentje.

„En, oom Sjoerd, als ik nou weer.... Oom Sjoerd,....”

De blijde oogjes schitterden, de handjes trilden zoo, en het stemmetje beefde.

„Nee, nee, Hans.... Nou ga 'k weg. Nou stil liggen, hoor. Zoo ja, lekker onder de dekens, hè? Stop je maar weg.... Dan kom ik gauw terug.”

„Ja hoor, Hans, buurman komt gauw weer terug,” zeide Johanna, en toen tegen Wiebema: „Hij spant zich te veel in, maar hij is zoo blij, dat je gekomen bent, zag je wel?”

De loods knikte, voelde zich weer onhandig worden. Hij wilde opstaan, maar Hans' dunne, witte vingertjes hielden zijn hand vast, de moede oogen sloten zich, de lippen prevelden: „Oom Sjoerd.... komt gauw terug.... lekker!”

Die beiden aan zijn bed zwegden, maar in hun harten was een vreemde, blijde beweging.

Voorzichtig maakte Wiebema zijn hand los toen 't knaapje sliep, stond behoedzaam op en fluisterde tegen Johanna:

„Mag ik even mijn goed halen, juffrouw?.... Alles is stuk, geloof ik.”

Zou zij weigeren, om die geschiedenis van laatst?

Neen, rustig en vriendelijk klonk het: „Welzeker, buurman, waarom niet.” Toch scheen ze even aan 't

voorgevallene te denken. „Wat heb je 't toch ongelukkig met je huishoudster getroffen, Wiebema”

Hij schudde geërgerd den forschen kop „Och wat, dat is 'n donderbui geweest, die uitgeraasd en gelukkig afgedreven is.”

Glimlachend liet Johanna hem uit.

't Was Sjoerd Wiebema, alsof er een steen van zijn hart was afgewenteld.

Met luchtigen, vroolijken stap ging hij heen, kocht in het dichtbijzijnde winkeltje een zakdoek vol eieren, haastte zich naar huis, waar hij zooveel van zijn plunje bijeenraapte, als hij maar vinden kon; hier een paar knoopen afrukte, daar een gat in de stof scheurde, of een voering lostrok, er een bundel van maakte met een gesnoerd eind touw er om heen, en toen een vroolijk wijsje fluitend met zijn schatten naar de weduwe trok.

„Hier is mijn rommel, en ik heb er maar een paar eieren bijgedaan voor Hans Slaap wel!”

Dien avond boog Johanna zich voor het bedje van haar kind en uit haar hart steeg de innige dank tot Hem, die haar zooveel liet behouden, haar zooveel schonk.

Nu was er weer werk. Had haar brave buurman het geweten in welken nood ze verkeerde? Neen, maar ze wist wel, dat de Hemelsche Vader de harten leidt.

HOOFDSTUK XIII.

De lentezon koestert weer de aarde en doet de heesters groenen en de weinige nog overgebleven bloemen ontluiken in het tuintje van de weduwe Brouwer. Een lentemorgen, zooals deze is, doet alles schoon schijnen, zelfs het welig opschietend onkruid en de brandnetels op Wiebema's erf.

Op zijn gewone plekje bij het hek staat de loods met de onmisbare pijp in den mond, genietend op zijn wijze van de heerlijke lentelucht en van de stilte om hem heen.

Want stil is het op dezen schoonen Zondagmorgen, zulk een echte Sabbatstilte. Alle menschen in de buurt slapen nog en niets stoort den gedachtengang van den eenzamen man.

't Zijn voorzeker geen vroolijke denkbeelden, die aan zijn geest voorbijtrekken, want zijn gelaat staat somber, en de blauwe oogen, die met zulk een kalmen blik het gevaar tegemoet zien, wanneer op zee de stormwind om hem loeit, die oogen staren thans droefgeestig voor zich uit.

Hij denkt aan zijn eenzaam, vreugdeloos leven zooals

het thans is en telkens weer keeren zijn gedachten terug naar den tijd toen zijn oude moeder nog leefde en juffrouw Brouwer des avonds bij haar kwam.

„Kon ik het maar van me zetten,” mompelt hij Dat kan hij niet; altijd is háár beeld, het beeld van de schoone, blonde, jonge weduwe hem nabij.

Dat vergezelt hem naar boord en keert met hem weer naar den wal; het is hem als hoort hij haar stem in het suizen van het koeltje langs de zeilen en het touwwerk van het schip, als hoort hij haar zachten lach in het murmelruischen van de golven tegen zijn boot op stille avonden, als hij te peinzen zit. En als hij vèr van Vlissingen is weggezwakt, dan komt dat wondere heimweeverlangen in zijn hart, dat hij vroeger nooit kende.

Hij kán de gedachten aan Johanna niet verdrijven.

Doch met woord noch blik verraadt hij, wat in hem omgaat wanneer hij haar toevallig ontmoet en voor het oog van de wereld is hij altijd de stugge, onverschillige Fries, die nergens geen oogen voor heeft dan voor de ondiepten en zandbanken van zijn vaarwater, een man wiens koud en kalm gemoed voor geen zachtere gevoelens ontvankelijk schijnt.

Gisteravond laat is hij thuis gekomen en overal heeft hij op zijn weg van de haven naar zijn woning de menschen voor hun huisdeuren zien staan, van den schoonen avond genietend. Mannen rookten hun pijp, babbelden en lachten met vrouw en dochter, broers of zusters, of zaten zwijgend in stille tevredenheid voor zich te staren; vrijende paartjes fluisterden hun geheimen En hij?

Hij had niets dan zijn eenzaamheid.

Zij wisten waarvoor ze zorgden en zwoegden.

Er waren harten, die voor hen klopten, en zij deelden hun vreugde en hun verdriet En hij?

Wie gaf wat om hem?

In bittere stemming was hij thuis gekomen en de vochtige, muffe lucht, die hem tegen kwam, toen hij zijn huisdeur opende, dreef den aan de vrije, frissche lucht gewenden zeeman bijna terug.

Het lampje, dat vroeger zoo'n gezelligen glans tooverde in 't vriendelijk kamertje, dat zulke mooie schijnsels legde op dat prachtige blonde haar van Johanna, spreidde nu een kil en ongezellig licht.

Hij heeft in den Bijbel gelezen, iets wat hij slechts zelden meer deed na moeders dood. Traag en lusteloos heeft hij de mufriekende bladen van het oude boek omgeslagen, maar langzamerhand is hij er toch verdiept in geraakt en hij heeft stillen troost gevonden.

Aan zijn moeder heeft hij gedacht, aan haar vast geloof, dat haar dien stillen vrede des gemoeds gaf; aan haar altijd alleen zijn heeft hij gedacht, aan haar eenzaam sterven, toch verheerlijkt door haar onwankelbaren geloofsvrede.

En hij heeft zich moediger gevoeld. Hij heeft gebeden en langzaam is in hem een besluit tot rijpheid gekomen.

Nu, in den vroegen Zondagmorgen wordt het hem à duidelijker, wat hij te doen heeft. En terugkomen van wat hij eenmaal besloot, deed hij nooit.

Nu zal 't gebeuren.

„D'r móet een eind aan komen, hoe dan ook, zóó dobber ik niet langer door” . . . mompelt hij.

Dan maar weg, vér weg van Vlissingen, en nimmer deze plek weerzien, als de vrouw, die hij heeft liefgekegen met al de kracht van zijn hart, hem afwijst. „D'r moet een eind aan komen, 'k wil 't nou weten . . .”

Ze zal hem afwijzen, hij voelt het wel en hij weet het wel, ze heeft haar stuurman niet vergeten, maar ze is zoo arm, zoo bitter arm, haar strijd om het bestaan wordt zoo zwaar . . . O, als ze maar wilde, wat zou hij goed voor haar zijn.

Zijn oude moeder had zijn spaarduitjes trouw bewaard en hij verdiende een rijk stuk brood. Wat zou zijn leven gelukkig worden bij zoo'n vrouw en zoo'n lieven jongen . . . „Als ze maar wilde!”

De lente geurt en alles knopt en bloesemt. De vogels op de dakgoten en in de boomen kweelen en jubelen hun lentevreugde en lenteweelde uit. „Die kleine schreeuwers zoeken ook al elkanders gezelschap,” mompelt Sjoerd. „Wel ja, God schiep den mensch niet voor de eenzaamheid . . . Vandaag nog moet ik 't weten” . . . En, als zijn bange vermoedens nu eens waarheid werden? „Dan maar 't ruime sop op, als in mijn jongensjaren en nooit, nooit Vlissingen meer zien . . . D'r móet een eind aan komen.”

„Heidaar, vrouwtje! . . . geef eens even een kommetje water aan, koud hoor!”

Sjoerd zit neergehurkt midden op den weg, tusschen de huiswaarts keerende kerkgangers en houdt Hans, die met bleeke lipjes en gesloten oogen tegen hem aanleunt, zorgzaam omvat.

„Z'n voorhoofd en z'n polsen, ja . . . goed nat maken. Laat hem maar eens drinken ook . . .”

Johanna's handen beven, maar ze doet wat Wiebema zegt en als haar jongen bijkomt, de oogen weer opslaat en moe en verwonderd al de menschen aankijkt, die om hem heen staan, slaakt ze een zucht van verlichting . . . „Hans, word je nou weer beter . . . ? Nog eens drinken? Toe maar. Zoo ja, dan word je weer hëelemaal beter. Dat helpt, hè?”

„Uit den weg, menschen!” bromt Sjoerd. Hij tilt het jongske op zijn breeden schouder en baant zich een weg tusschen de nieuwsgierigen door. Johanna volgt. In haar oogen, die onafgebroken naar het al weer blozend wordende gezichtje van haar jongen kijken, straalt een groote blijdschap . . .

„Hè, buurman, wat schrok ik, ik dacht, dat Hansje zoo maar Lig je goed, Hans?”

't Knaapje knikt. Hij geniet van dat tochtje op buurmans schouder, zoo midden tusschen al die menschen door.

„Dat heeft zeker die volte van de kerk gedaan. Daar kon hij nog niet tegen en toen hij zoo ineens weer in de frissche lucht kwam kreeg hij 't te kwaad Hij is ook nog zoo zwak Pas op, Hans, je maakt buurmans jas vuil met je schoenen”

„'t Deert niets, hoor!” lacht de loods met een

vreemden jubel in zijn stem. Hij stapt zoo stevig door in zijn blijdschap, dat Johanna moeite heeft hen bij te houden.

„Gelukkig maar dat je ook in de kerk was, buurman, en dat je zoo dicht achter ons liep Ik dank je wel, hoor. Zóó zijn we gauw thuis Ik had hem eigenlijk niet meê moeten nemen, maar 't was zulk mooi weer en ik verlangde toch weer eens in de kerk te zijn. Ik heb dat nu zoo lang moeten missen.”

„Ik ook, maar 't was mijn eigen schuld. 'k Weet niet, hoe 't komt, maar na moeders dood kom ik er maar zelden.”

„Heerlijke troostwoorden van morgen, nietwaar?”
Sjoerd knikt.

„Ik heb een harden winter achter den rug, buurman, en er zijn dagen en nachten voorbijgegaan, dat ik stellig meende mijn kind te zullen verliezen. Wat heb ik dikwijls morrend en klagend en met niets dan donkerheid om me heen de zondige begeerte gehad, om, als mijn jongen me ontnomen werd, dan ook maar te sterven met hem, want welke waarde zou dan nog het leven voor me gehad hebben? 't Is alles wat ik heb op de wereld, die lieve jongen Ben je nou niet duizelig meer, Hans?”

Sjoerds wenkbrauwen fronsen zich.

„Weet je, wat je moeder zoo vaak zei in vroeger tijd, Wiebema? Ze zou gezegd hebben, dat mijn strijd nog maar zoo klein was in vergelijking met dien van den Heiland, juist zooals de dominee straks 't zoo mooi uitsprak. Ze zou gezegd hebben: „Bid

voor je jongen of de goede God zijn leven nog sparen wil en mag dat niet zoo zijn, moet je hem verliezen, bid den Heer dan om kracht je kruis te dragen, dan zal de Vader, die in de hemelen is, je die kracht ook geven.... Zoo sprak ze ook zoo dikwijls toen ik nog dag en nacht op mijn man wachtte....”

Sjoerd knikt. Hij durft haar niet goed aanzien, weet zelf niet waarom.

„Ja, Wiebema, we hebben veel aan je goede moeder verloren.... Laat Hans nou maar weer loopen, je zult zoo moe worden.”

Sjoerd lacht.... „We zijn dadelijk thuis hoor. Hoe is 't Hanskemaat, ben je in slaap gevallen?”

„Nee....”

't Jongske nestelt zich dicht tegen zijn trouwen vrind aan.... „Ik ga zoo lekker!”

„D'r moet een eind aan komen!” mompelde de loods weer. Hij was in Johanna's huisje aan tafel gaan zitten, zijn hoofd in de handen, en zag hoe de jonge vrouw met moederlijke zorgzaamheid haar jongen, dien ze te bed had gelegd en die al spoedig was ingeslapen, toedekte. Hij zag den glans van geluk op haar gelaat en in haar oogen die rijke liefde voor haar kind.

Toen, fluisterend, om den jongen niet te wekken, met zijn donkere stem diep uit zijn borst, licht trillend van ontroering zei hij: „Je ben gelukkig, juffer Brouwer, omdat je je Hans hebt mogen behouden en.... God

weet, hoe van harte ik je dat gun, maar, zie je . . . ik . . . ? Ik begin zoo langzamerhand aan lager wal te geraken, en daarom ben ik maar besloten de haven binnen te zeilen of anders voorgoed het ruime sop te kiezen.”

Johanna keek hem wat verwonderd aan. Hij deed zoo vreemd, zijn stem had zoo'n ongewoon zachten klank en hij was zoo maar bij haar gaan zitten. Anders was hij altijd veel meer op een afstand tegen haar. En dan, wat bedoelde hij met die scheepstermen? Hij wilde zeker zeggen, dat 't leven van nu hem tegen de borst stuitte, en dat hij weg wilde van Vlissingen.

Een onbestemde vrees kwam bij haar op, dat ook deze oprechte vriend haar zou verlaten, en voor het eerst gevoelde zij, hoe zij hem missen zou.

Eenigszins verschrikt zag ze hem aan, en dan, aarzelend, zei ze: „Ach buurman Wiebema, ik heb natuurlijk niet het minste recht mij in je zaken te mengen, maar doe nou toch geen overijlde dingen, die je soms later zouden berouwen.”

„Je hebt het met je huishoudster erg slecht getroffen, dat heb ik dikwijls genoeg kunnen opmerken, maar je hebt ook de eerste de beste maar genomen; als je het nog eens met een ander probeerde, mogelijk ging het dan wel beter.”

De loods schudde treurig, maar vastberaden het hoofd. „Nee, daar heb ik voor altijd genoeg van . . . Als ik nog denk aan dat vrouwspersoon dan is het me een raadsel, hoe ik haar nog zoo lang heb kunnen verdragen . . . Dat nooit meer.”

„Neen, juffer D'r moet nou maar een eind aan komen. Zie je, 't is misschien wel geen goeie gelegenheid, maar nou ja, je weet wel wie ik ben en dat ik het meen Kort en goed: wil je mijn vrouw worden?”

Het woord, dat den zeeman zooveel moeite had gekost, eer hij er toe komen kon het uit te spreken, 't was nu gezegd en 't scheen of die vreemde beklemdheid nu van hem week.

Johanna staarde hem aan; ze was ontroerd en kon geen woorden vinden.

„Je bent de eerste, juffer Brouwer. Je weet het wel, nog nooit heb ik van een vrouw gehouden, maar toen ik je leerde kennen zoo langzamerhand, zie je toen Wat zal 'k je zeggen. Ik was altijd maar bang, dat je weigeren zou en ik wachtte maar en ik zweeg. En nou neen, neen, hoor, geef me nog maar geen antwoord, denk er maar eens goed over na. Ik wil voor je werken, dat mijn naden kraken, dat weet je wel en je Hans, dat weet je ook wel, de jongen is me lief, alsof ik zijn eigen vader was.”

In Johanna's oogen was een zachte blik gekomen. Ze keek den loods aan en haar wangen bloosden.

Een oogenblik weer raakte hij in de war. „Wat is ze mooi! Zou ze 't *niet* afslaan?” Maar hij drong alle verlangen terug.

„Je weet wel, juffer, van je kommerlijke omstandigheden maak ik geen misbruik, hoor! Voor mij zou 't zoo gelukkig zijn, als je het goed vondt, dat we trouwden, maar, hoor eens, als er *iets* is, dat je tegen

de borst stuit, zeg het dan ronduit, want God beware me er voor, juffer, dat *ik* gelukkig zou worden en *jij* niet Dan ging 'k nog veel liever 't ruime buitenwater op, dan gaf ik mijn baantje er aan en monsterde als matroos voor den een of anderen Oost-Indie-vaarder en dan kwam 'k nooit meer in Vlissingen terug Nou, je moet er dan maar eens goed over denken Dan hoor ik het wel eens van je, als ik weer van boord kom. Goeien dag!"

Snel stond hij op, nog eenmaal zag hij de jonge vrouw half verlegen aan en — stapte naar buiten.

Het was Johanna wonderlijk te moede. Ze zag zijn forsche gestalte langs haar raam gaan, ze hoorde zijn zwaren stap wegsterven in de Zondagmiddagstilte van het buurtje; even rinkelde in de verte nog de klink van zijn eenzaam huis.

't Was zoo plotseling gekomen; ze had het nooit verwacht. Ze keek door de ruiten; neen, hij was niet meer te zien. Het buurtje lag te droomen in de zon

Toen sloeg ze de handen in diepe ontroering voor de oogen, ze zakte neer op een stoel en schreide ze wist niet of het van smart of van vreugde was

De loods zat aan zijn tafel te denken. In zijn hart juichte het nieuwe geluk en de zon, die het buurtje koesterde, scheen hem toe nog nooit zoo vriendelijk te zijn geweest.

„Mooi Hannie!" had de papegaai straks gekrast, toen ze binnen gekomen waren. „Mooi Hannie!" mompelde Sjoerd hem nu in zijn eenzaamheid na.

Zou ze toestemmen? Hij wist het niet. Maar ge-

weigerd had ze toch ook nog niet. En dan die zachte blik van haar oogen!

„Mooi Hannie! . . . God zegene haar!”

De dagen verliepen en alles had Johanna bepeinsd en overwogen.

Voor de tweede maal bood een eerlijk zeeman haar zijn hart en hand, wat moest zij doen?

Wat al angsten en smarten had haar kort huwelijk haar niet opgeleverd, ach, nimmer, nimmer zou ze het vergeten. Hoe schoon en licht scheen haar het leven toe, toen stuurman Hendrik Brouwer haar tot zijn vrouw verkoos. Doch hoe kort duurde het geluk en door welk een nameloos leed werd het gevolgd!

Wel had de tijd de wonde geheeld, wel was kalmte gevolgd op haar wilde smart, maar toch, zij had een afschrik behouden van de zee, die hebzuchtige zee, die zooveel offers eischt.

En weer vroeg een zeeman haar, om haar lot met het zijne te verbinden. Zou zij hem afwijzen? Zou ze hem zeggen, dat ze nimmer weer de vrouw van een zeeman wil zijn? Dat ze haar weg alleen gaan zal ten einde toe. Alleen met haar kind en met de herinnering aan haar kortstondig geluk?

In haar geest zag ze Sjoerd Wiebema het hoofd buigen, met treurigen blik zich afwenden en — zwijgend heengaan om nimmer weer te keeren, want zij kende hem, den onverzettelijken Fries, die nooit terugkwam op het ééns genomen besluit. Of zou ze . . . ?

Ja, zij moest een antwoord geven op zijn vraag . . .

Vrijdag kwam hij van boord. Haar strijd was moeilijk, maar toen hij voor haar stond, netjes opgeknapt, met iets verlegens in zijn houding en een vreemde onrust in zijn trouwe oogen, toen wist ze, wat ze zeggen moest.

„Luister Wiebema,” sprak ze met heldere, vaste stem, „ik heb alles overwogen en overdacht. Stuurman Brouwer heb ik liefgehad, zooals een vrouw een man maar liefhebben kan, en werkelijk hij was het waard, want hij was edel en goed, maar Brouwer is dood, dat moet ik tenminste gelooven. Zijn schip is vergaan en van de opvarenden van de Marianne is er ook niet één weergekeerd, en toch heb ik oogenblikken, dat mij een gevoel bekruipt als zou hij nog kunnen leven en terugkomen. Ik weet wel, dat het dwaasheid is, maar soms kan ik het niet van mij afzetten en na je aanzoek om te trouwen, was het *dit* gevoel, dat mij den strijd het zwaarst maakte.

Maar mijn verstand zei me, dat ik aan zulk een droombeeld geen werkelijke waarde mag hechten. Weet je wat mij óók het hart beklemdde, Wiebema? Als ik je vrouw word, dan zal ik weêr voor den stormwind beven, wanneer hij over de Schelde loeit, en ik ontveins me niet, dat ik als vrouw van een loods als jij, die — dat weet ik — voor geen gevaar terugdeinst, bange uren zal moeten doorbrengen. Doch ik ik acht je hoog, en ik weet, dat je een goede zoon voor je oude moeder bent geweest; daarom geloof ik vast, dat je ook voor mijn jongen een vader zult zijn, nietwaar?

Hij is mijn oogappel, en daar ik als weduwe later

zoo weinig voor zijn toekomst doen kan, heb ik besloten je aanbod te aanvaarden, echter op één voorwaarde, Wiebema.”

Met klimmende ontroering had den loods de woorden van de jonge vrouw aangehoord.

Hoop en vrees spiegelden zich af, op het gebronsde gelaat van den zeeman, doch bij haar laatste woorden scheen het als verlichtte plotseling een zonnestraal zijn ruwe trekken, en als een jubelkreet klonk het uit zijn mond:

„Noem me die voorwaarde . . . ik zal ze voldoen.”

„Het is *dit*, Wiebema. Ik weet bij ondervinding hoe lief den echten zeeman zijn beroep is, en daar ik tot dusver zulke treurige ervaringen van de zee heb opgedaan, baart het me voortdurend angst, dat ook mijn Hanske, als hij groot geworden is, zich tot het zeemansleven zal voelen aangetrokken. Nu wilde ik van jou de belofte hebben, dat je, mocht het later blijken dat de jongen wil gaan varen, je al het mogelijke doet, om te zorgen, dat hij niet denzelfden weg opgaat als zijn ongelukkige vader. Wil je dat?” Er klinkt angst in Johanna's stem, overdreven angst voor de gevaren der zee.

„Ik weet het,” vervolgt ze, „ik weet het wel, dat het een dwaas en zondig vooruitloopen van den tijd is, doch mijn Hans *moet* aan den wal blijven, wil je me dat beloven, Sjoerd?”

„Ja, dat *wil* ik!” . . . klinkt het antwoord van den zeeman. „Al kan ik ook uit ondervinding zeggen, dat het buitengaats lang zoo kwaad niet is als de

menschen aan wal wel denken, toch . . . mijn woord er op, dat ik je wensch zal behartigen tot het uiterste toe, hoor . . .”

„Dan Wiebema, neem ik je aanbod aan, en dan geve God, dat mijn tweede huwelijk niet op zulk een noodlottige wijze ontbonden wordt als mijn eerste.”

HOOFDSTUK XIV.

Een jaar is reeds verlopen na het huwelijk van Johanna met Sjoerd Wiebema.

In hun huisje schijnt het zonnetje van stil geluk.

De loods heeft het stuurmanshuisje gekocht en toen hij de dankbaarheid van zijn vrouw zag en haar vreugde, dat ze nu altijd zou blijven wonen op 't plekje, dat haar zoo lief was, heeft hij zich gelukkig gevoeld als nooit te voren.

In hetzelfde wiegje, waarin eens het kindje van stuurman Brouwer spartelde en kraaide van pret, ligt nu een klein blond meisje.

Met weinig menschen houden de Wiebema's gemeenschap: als de loods thuis is, verlangt hij waarlijk geen ander gezelschap, dan dat van zijn vrouw en kinderen. Alleen de oude vrouw van schipper Borger is altijd een welkome gast.

De loods heeft het niet vergeten, dat het die oude topper is geweest, die Johanna in dien droeven winter heeft bijgestaan en de behoeftige weduwe van haar eigen armoede nog heeft gesteund.

Eens, toen Johanna 't haar man had gezegd, hoe

die oude vrouw Borger haar nog wel eens aan zijn goede moeder had doen denken, had hij zijn sterken arm om haar schouder gelegd en haar tegen zich aangetrokken.

„Mijn arm, dapper wijf, als ik geweten had, dat het zóó erg was dien winter, dan zou ik mijn lam-lendige verlegenheid wel overwonnen hebben en je, ondanks alle kwaadsprekende klabbeien uit de buurt, hulp hebben gebracht, 't zij hoe dan ook.”

„Maar die ouwe, trouwe ziel zullen we nooit vergeten”

In Johanna's leven, nu door de zorgen voor haar man en haar tweede kindje weer zooveel voller en rijker, is een kalm, stil geluk gekomen en al meer en meer gaat ze zich in liefde hechten aan den loods, die zich geheel en al aan haar en zijn kinderen wijdt.

Maar ook de oude angsten komen weer.

Als Wiebema op zee is en de wind opsteekt, dan komt die beklemmende vrees weer terug, die als een donkere schaduw over haar ziel ligt en haar haar geestkracht schijnt te ontrooven.

Reeds dikwijls heeft de loods, als vroeger stuurman Brouwer, getracht, die overdreven angst voor storm en schipbreuk weg te redeneeren, maar altoos vruchteloos.

Als de storm zijn machtige stem verheft en zij in haar stille woning de Schelde kan hooren bruisen, heeft ze rust noch duur; dan kan ze in haar huiselijke bezigheden geen afleiding vinden. En in de nachten dan drukt die angst met dubbele zwaarte.

't Is laat in den herfst; 't is een sombere, dreigende dag geweest en als het zachtjes aan te schemeren begint steekt de wind op met korte, krachtige stooten. 't Voorspelt weinig goeds.

Johanna heeft zich gerept wat ze kon: 't is Zaterdag en elk oogenblik verwacht ze haar man thuis.... Hoor dien wind!....

Hans heeft al gevraagd en geveleid zijn vader te mogen afhalen, als die met den loodskotter binnenkomt, maar ze heeft het niet toegestaan. 't Kan nog wel zoo lang duren; die angstige onrust tracht haar reeds te grijpen.... Hoor toch dien wind!....

Hans trekt er zich weinig van aan of het dreigt te gaan stormen. Hij schikt zich in 't thuisblijven en fluit een vroolijk deuntje bij de wieg, vermaakt zich met het kleintje, dat hem verwonderd aanziet, niet weet waar dat geluid vandaan komt. De knap met de donkere, oolijke oogen heeft de levenslustige geaardheid van stuurman Brouwer geërfd.

De lamp brandt al. Johanna heeft de luiken gesloten en geluisterd. 't Gaat al harder waaien en langs het dikke, grauwe zwerk jagen zwarte wolkengevaarten, die als 't ware van uit de zee komen opzetten als dreigende onheilsboden.... Hoor dien wind!....

Ze moet even kijken, éven maar op den dijk.

Wat gelukkig, dat Sjoerd op de komst is. Als zijn kotter nu maar binnen kan komen.... Wel ja, zóó erg is het nu nog niet; maar dan dat arme scheepsvolk, dat nu buitengaats is.... Kwam hij nu maar!....

Tegen den wind inworstelend, die haar kleeren als

verkeren om haar heen doet wapperen, loopt ze het gangetje door, dat van den dijk toegang tot het buurtje geeft.

„Ha, jou bange stormvogel!” lacht opeens een zware stem haar tegen. „Heb je 't alweer te pakken?”

Ze schrikt, ze is verlegen maar als ze Sjoerds arm om haar hals voelt, zijn lippen op haar wangen, fluistert ze gelukkig: „Goddank, dat je weer thuis bent, Sjoerd.”

„'n Buitje, anders niet” zegt de loods vroolijk in 't vooruitzicht dadelijk in zijn gezellig huisje bij zijn kinderen en zijn vrouwtje te kunnen uitrusten. Hij verlangt al naar spel met de kleinen, naar 't vroolijk lachen van zijn vrouw. Hij is de wereld te rijk

Zijn pijjekker en zijn geoliede winterjas zijn al opgeborgen.

„Ik uw laarzen uittrekken, vader?” roept Hans.

„Wel ja, trrr ek op!”

Hans spant zich in zooveel hij kan. 't Lukt niet, de ontzaglijke laars weigert.

„Net een prentje van Klein-Duimpje,” plaagt Johanna, „schi er maar uit, Hans, Klein-Duimpje kon 't beter dan jij”

Dan vliegt Hans, die 't niet opgeeft, plotseling met laars en al door de kamer.

„Zie je wel ik kan wel,” hijgt hij.

„Hoor het toch eens waaien, Sjoerd!” herinnert Johanna weer.

„Ja Nou, erg is 't nog niet, maar 't kon toch wel eens gaan spoken. De wind liep van avond al wat

breed en er sprongen al aardig wat witte schuimkoppen in de Wielingen.”

„God alleen weet, wie dezen nacht weer in zee zijn dood moet vinden,” hervat Johanna ernstiger en in haar oogen leeft weer iets van dien geheimen angst op.... Maar Sjoerd is immers thuis.... Ze tracht den wind en den opkomenden storm te vergeten.

Hierbinnen stormt het niet; hier is de heerlijke huiselijke vrede.

Sjoerd dampt en teekent poppetjes voor Hans op de lei; pakt zijn blonde kleintje uit moeders armen en tilt het poezel kindje met zijn groote, bruine vuisten hoog in de lucht; lacht en babbelt en is vroolijk; zijn leven schijnt verjongd en wie hem gadesloeg in die weelde van huiselijk geluk, zou den stuggen, in zichzelf gekeerden zeeman van vroeger niet herkend hebben.

De kinderen slapen. In 't kamertje, waar die beiden tegenover elkander zitten onder 't intieme lampeschijnsel, zij kindergoed verstellende, hij dampende en luisterende naar 't windgeraas buiten, gaan de woorden in rustige vertrouwelijkheid, leeft de stille huwelijksvrede.

Buiten is inmiddels de felle wind aangewakkerd tot een storm, die loeiend en huilend in de schoorsteen buldert, en de ramen achter de gesloten blinden doet rammelen in hun sponningen.

Al een paar keer is de loods naar buiten geweest, om naar de heldere lucht te zien en telkens als een

nieuwe windstoot, heftiger dan de vorige, verkondigt dat de storm in kracht toeneemt, dan is het alsof hij onrustiger wordt.

Ten laatste bemerkt Johanna dat, en vraagt:

„Sjoerd, is er iets niet in orde? Wat scheelt er aan? De kotter ligt toch immers veilig in de haven, en met zulk weer zal toch niemand het wagen deze kust met zijn schip te naderen, of wel?”

„Met opzet zéker niet, maar als het stormt uit den hoek, waaruit het nou waait, dan is er gevaar op onze kust, dat verzeker ik je en God moge het schip genadig zijn dat zich bij deze gelegenheid in de buurt van de banken bevindt.”

Wat het zeggen wil als er bij zulk weer daarginds een schip vastraakt weet niemand beter dan Sjoerd Wiebema.

Meer dan eens heeft hij daar met andere kloeke mannen den dood getart en het gevaar niet gevreesd waar het gold in nood verkeerende schepelingen van een wissen dood te redden.

Nooit echter waagde hij iets lichtzinnig of onbedacht, doch, als hij na rijp beraad tot een besluit kwam, dan trotseerde hij alles met die onwrikbare kalmte en vastberadenheid, die ook anderen een hart onder den riem stak.

De avond gaat voorbij. Sjoerds onrust drijft hem weer naar buiten en Johanna, door het windgeloei en de bezorgdheid van haar man ook verontrust, wacht in het deurportaal, een doek om 't hoofd geslagen, nieuwsgierig wat Sjoerd zeggen zal.

Aandachtig en scherp neemt hij dan het uitspannel waar. Wild jagen de wolken door de lucht. Als de stormwind ze voor een oogenblik vaneenscheurt dan schijnt de volle maan, en maakt het bijna daghelder, doch telkens overweldigen de ontzaglijke, zwarte wolkgevaarten het vriendelijk licht.

Luisterend en starend blijft Wiebema een poos staan, dan gaat hij weer naar binnen en tracht zoo onbevangeu mogelijk met zijn vrouw te keuvelen, doch telkens dwalen zijn gedachten af en verwijlen daarginds, waar de schuimende baren Walcherens kust bestoken Hij zou wel eens willen gaan kijken.

Johanna slaat een blik op de klok. „'t Wordt laat, Sjoerd,” zegt ze; „wil ik het eten maar opscheppen of wil je liever nog wat wachten?”

„Zou ik niet eerst een hoofdstuk lezen, vrouw? Zoo laat is het nog niet en zoolang het uit dien hoek zoo blijft stormen kan ik toch den slaap niet vatten.”

Zoolang hij getrouwd is leest Wiebema, als hij thuis is, des avonds een hoofdstuk uit den Bijbel voor. Johanna heeft hem dit in den beginne verzocht en sinds is het, als vroeger, weer zijn vaste gewoonte waarvan hij nooit afwijkt.

Zwijgend reikt zij hem het oude boek van zijn moeder aan en stil zet zij zich naast hem neer, terwijl hij langzaam de door den tijd vergeelde bladen omslaat. Toch schijnt hij verstrooid. Een vreemd beklemmend gevoel begint Johanna te bekruipeu, de klaarblijkelijke onrust van haar man is haar een

duidelijk bewijs, dat hij iets verborgen tracht te houden, omdat hij haar niet zonder uiterste noodzakelijkheid verontrusten wil. Eindelijk heeft de loods gevonden wat hij zoekt en als zijn rustige, zware stem de woorden leest van troost en bemoediging, van hulpe voor hen die hun vertrouwen stellen op den Almachtigen Helper alleen, zie, dan wordt het wel weer kalmer in Johanna's gemoed.

Sjoerd zwijgt en sluit den Bijbel.... De storm raast nog wilder en woester. „'t Wordt zoo mogelijk nog erger,” mompelt Johanna. „Willen we toch maar ons avondeten gebruiken en naar bed gaan, Sjoerd,” vraagt ze.

De loods wil iets zeggen, als plotseling een dof dreunend geluid boven het loeien van den storm zijn oor treft....

Oogenblikkelijk springt hij op van zijn stoel, als een soldaat in oorlogstijd die het alarmsignaal hoort schallen.

„Een schip in nood!” schrikt hij.... „Hoor! Hoor dan! Weer een schot....” en reeds grijpt hij naar pijjekker en Zuidwester.

„Sjoerd.... blijf hier, hoor!.... Wat ga je doen?”

Daar wordt met ruwe vuist op de voordeur gebonsd en een forsche stem roept: „Ben je nog wakker?.... Kom er dan uit en laten we gaan kijken, wat er gaande is. Er zit er een vast!”

„Ben jij het, schipper?” roept Wiebema terug. „Kom er even in, man, tot ik mijn laarzen aange-trokken heb.... Ik ga oogenblikkelijk mee....”

„Sjoerd, nee hoor! Ik ben zoo bang!”

In de deuropening verschijnt het verweerde gelaat van den ouden Thijs Borger.

't Is voor Johanna waarlijk geen geruststelling, dat juist deze, om zijn dolle vermetelheid bekend staande schipper haar man roepen komt. Zijn vormeloozen Zuidwester zit hem vast om 't hoofd getrokken, maar zijn lange, grauwe haren fladderen hem langs de ooren, hij lacht in zijn ruigen baard en in zijn oogen leeft het verlangen naar avontuur en gevaar. Zijn korte, breede gestalte verraadt kracht en behendigheid.

„Wat gaan jullie doen? Toch niet de zee op? Sjoerd, nee hoor!”

Borger lacht. „'t Kon er wel eens spannen, ja.”

Johanna is bleek geworden; de angst snoert haar de keel dicht. Ze hijgt: „Sjoerd, Sjoerd dan toch Blijf nou hier, je kunt immers niet helpen Is 't zoo erg niet misschien, blijf nou bij me, Sjoerd!”

Ze grijpt hem, klemt zich aan hem vast.

„Sjoerd!”

Zoo had ze nu bijna zeven jaar geleden ook den stuurman trachten terug te houden. 't Was vergeefs geweest. En nu Sjoerd?

Met een blik vol innige liefde kijkt de loods zijn angstige vrouw aan. Ze maakt hem zijn innerlijken strijd zwaar.

Hij ziet den hevigen angst in haar oogen Maar als hij rustig en veilig thuis blijft? Dan zullen zijn makkers wellicht zonder hem hun leven wagen tot redding der bedreigde schepelingen Dat kan, dat

mag niet. Hij hoort er bij. Hij kent het vaarwater als geen hunner . . . 't Is zijn *plicht*.

De oude schipper bemerkt wel de aarzelings, en een smadelijke lach klinkt.

De loods heeft zijn twijfel overwonnen.

„Sjoerd! . . . Blijf je thuis, doe je 't? . . . ja? . . .”

„'t *Kan* niet, vrouw . . . Wie weet wat voor arme kerels daar vechten tegen den dood . . . Ze hebben misschien ook kinderen en vrouwen . . . Dat kan niet, Johanna . . . Maar je meent het ook niet . . . Kom nou, hou je nou flink. Je weet het wel, 'k zal niet roekeloos zijn; 'k zal God niet verzoeken door mijn leven nutteloos te wagen, maar — als redding mogelijk is roept God zelf me dáár, waar mijn plicht als loods me brengt . . . Stil nou maar . . .”

„Dat is manntaal,” roept Thijs Borger. „Nou ook niet langer gesammelt, vooruit nou!”

„Dag, hoor,” fluistert de loods, terwijl hij zijn schreiende vrouw aan zijn hart drukt, „wees nou maar niks bang en bid den Heer voor ons en voor die arme kerels daar ginder.”

Ze zwijgt, haar armen laten hem los . . .

Weer een schot!

Thijs Borger is al weggesneld.

„Leuter niet langer, kerel!” schreeuwt hij.

De loods holt hem achterna.

HOOFDSTUK XV.

Ondanks het bulderen van den stormwind en het late avonduur zijn er toch heel wat menschen aan de kust. Ze hebben moeite zich staande te houden; zóó sterk is de storm, die aangierend uit het Noordwesten, de hooge golven met donderend geweld tegen den voet der duinen doet breken en het zilte schuim opjaagt tot over den hoogen Westdijk.

De meesten, die hier staan, en wier aantal nog steeds aangroeit, zijn zeelui: visschers, schippers, loodsen. Aller aandacht is op één punt gericht.

't Is een angstwekkend gezicht nu de volle maan weer even door de wolken breekt en haar schijnsel een blik gunt over den wijden mond der Wester-Schelde, waar, zoover het oog reikt, alles bedekt is met kokend schuim, dat wegstuift voor den storm. De verraderlijke zandbanken ginds, midden in den vloed, zijn slechts kenbaar aan de golven die zich daar nog wilder verheffen, doordat zij den ondiepen bodem raken en tot schuim verspatten.

Heftig wordt er onder het varensvolk geredeneerd, voorzoover het brullen van wind en golven het hun

veroorlooft zich verstaanbaar te maken; doch allen zijn het er tamelijk wel over eens, dat het vaartuig, daarginds op een der zandbanken vastgelopen, redde-loos verloren is. Wie zal zich in dit weer op het woedende water wagen?

„Daar komen Sjoerd Wiebema, de loods, en schipper Borger,” schreeuwt een der mannen en het volgend oogenblik staat de reuzengestalte van den Fries tusschen hen.

Met kortere tusschenpoozen vuurt het schip zijn noodschoten af, en als een akelige hulpkreet klinkt de doffe donder van het kanon boven het razen van den wind en het brullen van de golven.

„’t Is een harde zaak . . .” schreeuwt een der mannen op den dijk, „’t is een harde zaak om hier zoo met ons allen te staan zonder een hand tot redding te kunnen uitsteken, terwijl ginder die arme menschen, zonder hulp, vast en zeker naar den kelder gaan.”

„Nog een paar uur kunnen ze ’t houden, dan is hun lot beslist,” zegt een ander, „en als de wind draait, als is het maar een halve streek, dan duurt het geen uur meer, of ze zijn voor de haaien. Wat denk jij er van, Wiebema?”

Nog geen enkel woord heeft deze gesproken. Onbeweeglijk staat hij op den dijk, en zijn scherpe zee-mansoogen staren strak naar de noodlottige plek, waar het vreemde vaartuig vastzit.

Niemand weet beter dan Sjoerd Wiebema, wat het zeggen wil thans nog een poging tot redding te wagen, maar ook niemand voelt scherper en duidelijker

dan hij, dat alle hulp te laat zal zijn, indien men niet spoedig handelt.

Alles wat in hem is dringt hem tot handelen, maar niet tot een handelen in roekelooze vermetelheid, die spot met gevaar, maar met koel beleid zooals met zijn stoer karakter overeenkomt.

„Wat denk jij er van, loods?” herhalen anderen en schreeuwen nog harder dan die daareven, want zij denken, dat Wiebema hem niet heeft verstaan.

Dan wendt hij zich om, en zijn sterke stem is duidelijk verstaanbaar, ondanks het rumoer van wind en branding.

„Wat *ik* er van denk, mannen? Waarschijnlijk hetzelfde als jullie, namelijk, dat we niet langer mogen talmen en den tijd niet met praten moeten verbeuzelen, maar aanpakken en doen wat we kunnen . . .”

„Loods . . . ben je gek geworden?” roept de zeeman, die daareven sprak, „het is niet te wagen, man; was het dag, misschien . . . maar we gaan den nacht tegemoet, en daarbuiten loopen baren, waartegen geen enkele loodskotter bestand is.”

„Adriaan heeft gelijk!” klinkt thans de ruwe stem van schipper Borger, „maar — als Wiebema zegt, dat het kan en hij wil gaan, nou, dan ben ik bereid met hem mijn ouwen kop te wagen; hij is een man vol beleid, die geen verloren zaak zal aanpakken, want als het misloopt kost het ook hem zijn hachje, zoo goed als van de lui, die met hem meegaan . . . Nou?” . . .

„Luistert mannen,” neemt thans Wiebema weer het woord. „De Noorderwind veegt de lucht schoon, zie

maar, 't is haast daghelder op het water, maar met den kotter gaat het niet: we hebben negen van de tien kansen, dat we buiten de haven over den kop gaan, of omslaan, maar met de reddingboot is het te wagen.... Wie slaat toe? Kom meê, mannen, met Gods hulp halen wij die stumperds er af, 't is zoo erg niet als het wel lijkt. Talm niet langer, laat ons toonen, dat er op de Zeeuwsche kust nog kerels zijn met een hart in het lijf.... Wie slaat toe?....”

Als een metalen klok schalt de machtige stem van Sjoerd Wiebema over den Westdijk, en hoog opgericht staat daar zijn groote, breede gestalte, terwijl de stormwind zijn lange roodblonde haren om zijn nek doet fladderen.

Zijn manhaftig woord werkt bezielend; de moedigsten dringen naar voren, men ijlt naar de haven en in korten tijd brengen rappe handen de reddingsboot voor, waarmede Wiebema den gevaarvollen tocht wil wagen.

Dadelijk springt de loods in de hooge, sterke boot, die danst op de deining in de haven, rukkend aan de touwen, die haar nog vasthouden aan den wal.

Oogenblikkelijk volgt hem schipper Borger en dadelijk daarop Adriaan, die zoeven nog zoo beslist beweerde, dat redding een onmogelijkheid was.

Dan komen een paar loodsen en een jonge, kloeke matroos, doch met slechts zes man kan men onmogelijk dien tocht ondernemen.

Schoorvoetend naderen nog eenige mannen, maar weifelen. Weer klinkt een schot.

„Hoor je zijn hulpkreet niet?“ roept Wiebema den aarzelenden mannen toe. „’t Is mogelijk, dat ook jullie of ik vandaag of morgen in een dergelijk geval verkeerden . . . Komt op, lui, ons leven is in Gods hand . . .”

Weenend smeeken moeders of vrouwen hun zoon of echtgenoot om toch aan wal te blijven, doch zacht dringen die haar terug, trekken den zuidwester vaster op den kop en springen in de reddingboot, die nu in minder dan geen tijd voldoende bemand is.

Thans staat niets meer het vertrek der boot in den weg. De varengasten grijpen de riemen, Sjoerd Wiebema houdt de roepen en het volgend oogenblik dobbert de reddingboot op het wilde water.

Helder beschijnt het maanlicht thans de woelende baren, brullend rollen de hooge golven om de reddingboot heen, terwijl de stormwind huilt als een hongerig roofdier.

Ontzaglijk is de krachtsinspanning dier dappere mannen in hun strijd tegen de branding. Eenvoudig en trouw, zonder kans op veel belooning of eer, wagen zij hun leven uit zuivere menschenliefde. Het donderend geweld van den storm en het gapende watergraf om hen heen doen hen niet versagen. De tanden op elkaar geklemd, met gespannen spieren, hanteeren zij de riemen en trachten, in een wijden boog omroeiend, het in nood verkeerend vaartuig te bereiken; doch zwaar, ontzettend zwaar wordt de strijd, hoe verder ze uit den wal geraken.

Nu en dan klinkt de metalen stem van Wiebema, die met vaste hand de roepen omklemd houdt. Stipt

worden zijn bevelen opgevolgd en reeds is het schip, dat vastzit op de bank, duidelijk zichtbaar.

't Is een kleine bark, en de bemanning van de reddingboot verdubbelt de pogingen, want ieder oogenblik kan het gestrande vaartuig uit elkander slaan.

Het achterschip is reeds gezonken en het schuim der branding bedekt het geheel; doch het voorschip steekt nog hoog op en dáár bevinden zich de opvarenden. Aan bakboord is de verschansing reeds weggeslagen en slechts aan stuurboord is nog eenige dekking voor de afgetobde schepelingen, die nog overgebleven zijn. Ze hebben getracht een sloep uit te brengen, maar het bleek roekeloos te zijn geweest; die het durfden bestaan zijn omgekomen.

Nu scholen de overigen samen op het voorschip en klemmen zich in doodsangst aan elkander, terwijl hun hulpgeschreeuw akelig over de wilde baren klinkt, half verloren in het rumoer der branding. Ze wachten niet anders dan een graf in de golven, maar ze worstelen nog om hun leven. Hun laatste schot hebben ze afgevuurd en zij bemerken niet, dat hulp nadert.

Dansend op de hooge golven en dan weer verdwijnend in donkere diepte, tracht de reddingboot de bark aan lij te naderen. Ontzaglijk is de inspanning der Vlissingsche zeelieden, doch bij het klimmen van het gevaar is het Wiebema, wiens kalmte en vastberadenheid den anderen een hart onder den riem steekt.

Maar het wordt weer donker om hen heen, roet-

zwarte wolkenmassa's bedekken de maan. Het is, alsof de storm verdubbelt in kracht en snijgend striemt een wilde hagelbui de zwoegende bemanning van de reddingboot in het gelaat.

„God, sta ons bij!” mompelt Sjoerd Wiebema tuschen de tanden, en de brullende golven vertellen hem van Johanna's angsten, en . . . van haar wanhoop, als de wreede zee ook haar tweeden echtgenoot eens opeischt.

„O, God, sta hen bij,” zoo klinkt óók het bange zuchten uit het benepen hart van bloedverwant of vriend, die op de haven in radeloozen angst de handen wringen uit vrees voor het leven van hen, die daar kampen op leven en dood, om anderen, die in nood verkeerden, te redden. De loods weet het. Het schenkt hem moed. „We gaan naar den kelder, als we niet keeren; het is gekkenwerk, . . .” schreeuwt een der mannen in de boot, doch de loods is het oogenblik van zwakheid reeds weer te boven en met donderende stem klinkt het: „We gaan naar den kelder als we *bang worden!* Nou te keeren is gevaarlijker dan doorroeien . . . Hou moedig keep, mannen! 't Is maar een bui, het wordt al weer lichter.”

En het *wordt* lichter, want de stormwind jaagt de zwarte wolken in ijlende vaart voor zich uit het Zuidoosten in.

Hou jij het roer, Thijs Borger,” roept Wiebema den ouden schipper toe, want de loods bemerkt dat, ondanks diens ijzeren wilskracht, de krachten den bejaarden man beginnen te ontzinken.

Het volgend oogenblik heeft hij de plaats van den schipper ingenomen, naast Adriaan op de roeibank, en met geweldige kracht hanteert hij den zwaren roeriem.

Sjoerd Wiebema werkt voor drie; zijn reuzenkracht geeft den vermoeiden roeiers een weinig verademing en langzaam maar zeker nadert men het doel van den zwaren tocht.

Daar verkondigt een luid vreugdegejuich, dat men van de bark de redders ziet naderen; dezen verdubbelen hun inspanning, zoodat men na betrekkelijk korten tijd het ontredderde wrak zoo kort mogelijk aan de lijzijde nabij komt. Dreigend is het gevaar van de stukken wrakhout die hier overal rondrijven. Als een balk of kist door den woedenden golfslag tegen de boot wordt geslingerd, is deze onherroepelijk verloren; doch de oude Thijs Borger heeft nog scherpe oogen en de loods wist wel, wien hij de roepen in handen gaf. Men komt toch alle bezwaren te boven en met ontzaglijk veel moeite nadert men zóó kort het voor tweederde verbrijzelde schip, dat met het reddingswerk kan worden aangevangen. De ruwste, hardvochtigste zeebonk in de boot voelt zich het hart week worden bij het zien der aandoening van het arme scheepsvolk van de Noorsche bark, dat daar zoo plotseling, terwijl reeds alle hoop het was ontzonken, de onverschrokken redders zag naderen.

Smeekend strekken ze de armen uit naar de boot, en hoewel de Vlissingers hun taal niet kunnen verstaan, hun gebaren zijn welsprekend genoeg. Maar

nog wachtte een zware taak de kloeke mannen van de reddingboot: het van boord halen der schipbreukelingen.

Daar rijst Wiebema op van zijn roeibank en grijpt een lange opgerolde lijn.

Een paar keer zwaait hij deze om het hoofd, dan snort het touw fluitend door de lucht en vliegt als een zwarte slang over het wrak.

Zal het baten?

Een zeeman van lange, slanke gestalte grijpt de lijn en in een oogwenk is deze stevig bevestigd aan een stomp van den overboord geslagen voormast.

Man voor man werpen zich nu de Nooren in het schuimende water, de lijn vast tusschen de vuisten geklemd, zoo zich voortpalmd, tot hen de uitgestoken handen der redders kunnen bereiken en zij half verstikt door het zoute water, in de boot worden getrokken.

Het laatst van allen komt de lange zeeman, die de lijn heeft vastgemaakt, en als Wiebema hem bij de schouders uit het water opheft en aan boord hijscht, dan schijnt het dezen een ondeelbaar oogenblik toe, alsof hij dien man reeds vroeger heeft gezien, doch als met ravenvlerken bedekken de zwarte wolken opnieuw de maan Sjoerd Wiebema grijpt weer de roerpen: ook de terugtocht is vol gevaar.

De krachtigste van deze geredde matrozen vervangen de meest vermoeiden van de Vlissingsche varengasten en ook de lange zeeman heeft een roerriem gevat en zit op de voorste bank, zijn zuidwester diep in de

oogen getrokken, met krachtige vuisten te roeien en kijkt bijna niet op. Eindelijk is men het gevaar te boven, en als de boot den Vlissingschen wal heeft bereikt, dan davert de jubelkreet van de zoolang in angstige spanning gewacht hebbende menschen langs het strand. Men dringt in dichten drom om redders en geredden heen. Iedereen wil de manhafte dapperen de hand drukken, hen, die het heldenstuk durfden bestaan, in zulk noodweer met een open boot den golfslag van de Westerschelde te trotseeren.

Als men echter de noodige zorgen aan de arme schipbreukelingen van de Noorsche bark wil besteden, dan blijkt het dat één der geredden verdwenen is. Het is dezelfde lange zeeman, die op de voorste roeibank heeft gezeten en hij is toch een der eersten geweest, die aan den wal sprong toen de reddingboot landde.

Was hij in de verwarring van het oogenblik dan toch nog te water geraakt en verdronken? Had hij zich om een of andere oorzaak opzettelijk uit de voeten gemaakt? Niemand kon daar het antwoord op geven Luider giert de stormwind en wilder brullen de golven als van spijt dat een wisse prooi hun is ontruikt.

Spoedig is nu het strand verlaten, want die aan den langen nachtelijken tocht hebben deelgenomen zijn doodelijk vermoeid en zij, die uren en uren in angstige spanning op den uitslag hebben gewacht, zijn geheel verkleumd van kou.

Ook Sjoerd Wiebema is huiswaarts gegaan. Haastig

onttrok hij zich aan den lof en de toejuicing van zijn stadgenooten en aan de aandoenlijke dankbaarheid der Noorsche zeelieden: zijn hart trok hem naar huis. Geen oogenblik langer dan noodig was, moest zijn Johanna in angst en spanning blijven. Of ze het al wist? Hij hoopte haast van neen. Zelf wilde hij haar de blijde tijding brengen van zijn goed geslaagden tocht. „Gewis,” zoo mompelde hij binnensmonds, „gewis heeft haar gebed mij behoed,” en hij versnelt zijn pas, want na dezen nacht zoo vol van gevaar, schijnt zijn tehuis hem een veilige haven der ruste toe.

HOOFDSTUK XVI.

Wat waren 't moeilijke uren geweest voor Johanna, uren van worsteling met een nameloozen angst.

Als versuft heeft ze, na het vertrek van haar man, een tijd voor zich uit zitten staren; haar vriendelijke woning, straks nog zoo warm en gezellig, scheen haar plotseling kil en leeg.

En in het stormgebulder schenen sombere dreigingen te klinken.

Bij de wieg van haar kleintje is ze neergeknield en haar handen op het dek van 't sluimerend kind heeft ze haar Heer om hulp gesmeekt

Ze weet het wel: Sjoerd *zal* zijn leven wagen, als 't moet.

Even welt er trots op in haar borst: 't Is *haar* man, de dappere, naar wien de anderen zullen hooren. Ze kent hem. Hij weifelt niet in gevaren.

Ze is naar buiten gegaan, ze heeft op den dijk gestaan, maar ze is weer naar binnen geslopen, naar haar kinderen. En de hevige onrust, dat martelende wachten pijnigde haar al scherper.

„Kwam hij maar thuis Zie je, dát was dan zeker

die vreemde angst geweest in den vooravond, toen ze Sjoerd wachtte Ze had dat toen niet begrepen, maar 't was een bang voorgevoel van wat nu gebeurde. En als hij nu eens *niet* weerkwam? Als de zee nu ook hem eens, als vroeger stuurman Brouwer . . . ?”

Ze had gehuiverd van angst en eerst toen gevoeld met hoe sterke banden zij aan Sjoerd Wiebema gehecht was.

„Heere in den hemel, doe hem terugkeeren; ik zou het niet *kunnen* dragen niet *kunnen*”

Langzaam waren de uren voortgekropen. Ze was telkens en telkens weer naar buiten gegaan, ze had gehoord, dat haar man zee in was ze had de handen in wanhoop samengewrongen, maar ze was bij haar kindertjes gebleven en ze had gewacht gewacht en gebeden.

De stormwind loeide en huilde, raasde rond als een, die geen meêlij kent.

Johanna had gedacht aan Wiebema's moeder en in de herinnering aan die dappere, geloovige vrouw had ze troost gezocht.

Die was immers altijd rustig en stil, vol vertrouwen en vol overgave; *die* vond troost en bemoediging in haar onwankelbaar geloof in Gods vaderzorg

O, waarom, waarom is *sij* dan zoo angstig? Wat is dan dat gevaar, dat haar boven 't hoofd hangt? Wiebema's dood? Of iets anders? O, kon ze, *kon* ze 't toch maar van zich afzetten, éven maar.

Die angst tobt haar zoo af Hoor, de wind in den schoorsteen Of zijn 't noodkreten van ster-

venden, die vergaan? Of zijn 't de krijchende stemmen van twee mannen, die worstelen met elkaar? . . .

In haar stoel gedoken, in haar wanhoop haar hoofd op de armen op tafel gesmakt ziet ze vreemde visioenen opkomen en weer wegdeinzen. Haar slapen kloppen, haar hart hamert en in haar hoofd duizelen allerlei wondere gedachten dooreen Wat scheelt haar toch? Ze wil opstaan, maar 't is of een zware afmatting 't haar onmogelijk maakt.

Ze *moet* wakker en helder blijven. Ze *mag* niet toegeven aan die krachteloosheid Wat scheelt haar dan toch O, maar die angst voor iets, dat gebeuren moet, dat ál nader komt, verlamt haar Ze kan niet, ze kan niet, maar ze móet Ze moet opstaan, maar 't is haar of er, zooals soms in zwaren droom, klauwen haar grijpen en haar vasthouden. O, het is die angst, die ontzettende angst voor dát, wat gebeuren gaat.

Er wordt buiten zacht tegen de ramen getikt.

„Sjoerd! Sjoerd!” tracht ze te schreeuwen, maar haar stem sterft in haar keel

Er wordt wéér getikt.

Ze hoort het, maar ze kan niet antwoorden. Ze begrijpt het, maar ze kan 't niet vasthouden in haar denken.

Hoor, de deurknop rinkelt Er klinkt een vreemde stap in de gang

Ja, ze hoort het, ze hoort het wel *Dat* is het 't Is de onheilsbode, die het vreeselijke brengt Maar wat, wat? Ze kan 't niet grijpen met haar gedachten.

Ze wringt zich halverwege overeind en staart in blinden angst naar de deur

„O, mijn God!”

Haar armen slaan wild in de lucht, een akelige gil krijst door het kamertje en de door angst en schrik verpletterde vrouw smakt bewusteloos neer.

Daar staat een man.

Hij grijpt zich aan de posten van de deur vast om ook niet ineen te zakken als die vrouw daar Maar hij is sterker. Hij overmant zich. Zijn holle oogen, donker en lijdend in 't bleeke gelaat, staren naar de arme vrouw met eidelooze liefde en teederheid Uit zijn grijzende haren druipt het zeewater.

Hij is het, de lange zeeman, de zwijgende, die de reddende lijn greep, die over het wrak werd heengeslingerd, die met reuzenkracht meeroeide in de reddingboot, die zich uit de voeten maakte, zoodra hij den veiligen wal had bereikt

Hij kon zijn verlangen niet bedwingen O, 't was verkeerd geweest, 't was *te* plotseling voor haar gekomen Arme, mooie Hannie.

Hij steunt zich aan de tafel, loopt op haar toe Dan — plotseling — valt zijn oog op 't kindje in de wieg; op den schoorsteen ligt een tabakspijp

Zijn hart breekt. Om zijn lippen krampt een akelige glimlach.

„Te laat” mompelt hij, „te laat!”

Er dreunt een zware tred bij de huisdeur, die met kracht wordt opgeduwd. De loods komt thuis en terwijl hij in 't portaal zijn zuidwester afzet roept

zijn vroolijke stem al geruststellend de kamer in: „Ik ben er al, hoor! Goddank! . . . er ging een zware wijs op, maar we hebben ze allemaal van het wrak . . .”

Hij komt binnen, dan — als door den bliksem getroffen blijft hij staan. Hij wankelt, zijn knieën knikken en zijn oogen staren in ontzetting dien vreemde aan.

„Br Brou Brouwer!” hijgt zijn stem.

De vreemdeling ziet naar den loods met wezenloozen, starren blik. Hij strekt de hand naar hem uit, als wilde hij hem om hulp smeeken.

„Kerel!” stamelt Sjoerd „Wie ben je? Komen dan de dooden terug? Spreek op, ben je ’t? Ben je Brouwer? of zijn geest?”

Dan valt zijn oog op Johanna. En de nieuwe schrik schijnt zijn krachten weer op te trekken; hij krijgt zijn tegenwoordigheid van geest terug en ijlt op haar toe: „Johanna Wat is er?”

Brouwer ziet het en nameloos leed verscheurt zijn hart.

„Te laat” mompelt hij, „te laat; ze is van een ander van *hem!*”

Wiebema heeft Johanna al opgetild; hij draagt haar in de bedstee Dan keert hij zich om en in zijn oogen leeft de diepe ellende.

Is *dit* nu het plotselinge einde van zijn mooi geluk? Daar staat de man, wiens vrouw hij getrouwd heeft, wiens huis hij bewoont, wiens jongen hem vader noemt Is dat alles werkelijkheid of is ’t een booze droom?

Maar Brouwer schijnt meer tot zichzelf te komen. Hij heeft den loods herkend, den trouwen zeeman,

aan wiens zorgen hij zijn vrouw eens toevertrouwde, jaren geleden.

't Is hem zoo wonder te moede.... „Te laat,” zegt hij zacht.... „Ik kom te laat, Wiebema”....

„Kerel.... Brouwer.... maar hoe?.... We dachten, dat.... Hoe kom je hier?”

„Stil maar, Wiebema.... slaapt ze?” fluistert de stuurman. Hij trekt zich terug om te zorgen, dat Johanna hem niet zien kan van uit de bedsteê, als ze de oogen opslaat. „Domme kerel, die 'k was, zoo plotseling te komen, maar.... och Wiebema, ik kòn 't niet langer bedwingen, dat hevige verlangen.... dat van jaren!”

„Kom mee,” wenkt de loods en voert den stuurman naar het achterkamertje. Hij maakt licht, en luistert of hij Johanna hoort.

„Slaapt ze....” vraagt Brouwer weer.

„'k Zal zien....”

Sjoerd komt terug. Zijn handen beven van aandoening, zijn stem trilt.... „Ja, ze schijnt weer te slapen; ze is zoo bleek; ze keek me zoo vreemd aan.... Maar, hoe kom je hier? Waar ben je geweest?.... En wat moet er nou gebeuren? 't Is *jou* vrouw”....

Brouwer glimlacht en in zijn oogen is een vreemde blik, alsof hij in diepe verten staart.

„*Mijn* vrouw?.... 'k Kwam te laat, Wiebema.”

„Maar hoe.... kon je dan nooit iets van je laten hooren?”

„Luister, man.... Kan ze ons niet hooren hier?”

„Neen....”

Toen, met horten en stooten, kwam het rampzalig lijdensverhaal van den stuurman. En daar door heen schrijnde het hevige leed van den armen man, wiens verlangen, zijn vrouw weer te zien, nu op zoo bittere wijze bevredigd was.

Soms, als de gedachte aan den verschrikkelijken toestand, waarin hij, en ook die man daar tegenover zich, nu zich bevonden, te sterk werd, schudde hij in wanhoop 't hoofd, dan snikte zijn stem, maar — hij vermande zich en vertelde, vertelde maar aldoor . . . 't Was of hij daardoor de vreeselijke ontkenning van dit droeve geval verschuiven wilde.

„De „Marianne” is verbrijzeld op een koraalrif, Wiebema; ze is kort en klein geslagen ergens ver weg in het meest verlaten gedeelte van de Stille Zuidzee.

„We hebben getracht ons te redden in de booten . . . ja, 't is al lang geleden . . . och, de een na de ander sloeg vol eer ze nog buiten boord was.

„De grootste kregen we eindelijk drijvend, nadat de helft der bemanning reeds verdronken was. 't Baatte ons al weinig; midden tusschen de koraalriffen zaten we, die als ondoordringbare gordels de eilandjes omringen, die zich daar op die breedte bevinden. Dat verraderlijke goed maakt landen onmogelijk.

„Nou — onze strijd was kort. De sloep draaide in de kokende golven rond als een tol, met roeien was niets uit te richten, en een volgend oogenblik reeds werden we tegen de klippen gesmakt en onderstboven geslagen.

„Ik was bedwelmd door den schok en zou wel niet meer boven gekomen zijn als niet een jong matroos mij had gegrepen en een oogenblik opgehouden.

„De brave kerel offerde voor mij zijn leven, want toen ik mijn bewustzijn terugkreeg en de armen uit-sloeg om te zwemmen was *hij* uitgeput.

„„Goeden nacht, stuurman!”” riep hij nog en voor ik naar hem grijpen kon was hij verdwenen.”

Brouwer wachtte een oogenblik. De pijnigende gedachten schenen zijn keel dicht te schroeven . . .

„Arme Jan Smit!” stiet hij uit, zóó onuitsprekelijk bitter, dat het den loods huiveren deed . . . „Hij heeft me geen dienst bewezen door me te redden, evenmin als jij dezen nacht, Wiebema . . .”

Maar de stuurman overwon die bitterheid. Een oogenblik rustte zijn hoofd in de hand, toen keek hij op en vervolgde: „Al mijn lotgenooten vonden hun graf in de golven, de meesten hunner werden te pletter geslagen tegen de riffen; ik echter werd er tusschendoor geslingerd en eenmaal achter den klippen-rand werd het water heel wat kalmer . . . Ik werd gered, hè? . . . Waarvoor? . . . Om nou te zien, dat . . .”

Hij schudde den kop, maar *wilde* door vertellen.

„Half verstikt door het zeewater en bijna lam gebeukt door den golfslag, zou mijn lot wel spoedig beslist zijn geweest, als niet een groote kist, die tot de lading van de „Marianne” had behoord, langs mij heen was komen drijven.

„Zwemmend kon ik die bereiken en zoo dreef ik vanzelf aan land, want de wind stond vlak op de kust. Tot den dood toe vermoeid kroop ik toch nog zóó hoog op het zandige strand, dat het zeewater me niet meer bereiken kon, maar toen ook was mijn kracht volkomen uitgeput: ik werd bewusteloos of viel in diepen slaap.

„Hoelang ik daar lag, weet ik niet, doch de zon was op het punt van onder te gaan, toen ik mijn oogen weer opende.

„Ik dankte God voor mijn redding, doch gevoelde mij ziek en ellendig, terwijl mijn gansche lichaam mij pijn deed, maar toen ik eenige schelpdieren had genuttigd, die ik op het strand vond, ging het wel wat beter.

„Toen beklom ik het duin. Daarachter zag ik een weelderigen tropischen plantengroei.

„Aan levensmiddelen had ik nimmer gebrek, evenmin als aan drinkwater, dat op het tamelijk groote eiland in overvloed voorhanden was.

„Maar wat zal ik meer van mijn ellendig lot vertellen? Daarvoor is thans geen tijd; ik heb daar geleefd zooals zoo menig ongelukkig zeeman in een dergelijken toestand leefde, altijd en altijd uitziend naar een zeil, dat maar hoogst zelden en dan altijd op zeer verren afstand aan den horizon verscheen. Zoo volgden dagen en weken, maanden en jaren elkander op zonder eenige kans op verlossing voor me en altijd knaagde dat heimwee, dat machtig verlangen naar huis aan mijn hart.

„In waken en droomen waren mijn gedachten in 't verre vaderland, hier op deze plek, bij Johanna, en bij ons kind”

Hij wachtte even, trachtte zijn aandoening meester te blijven.

„De gedachte, dat ze gebrek zou lijden, martelde mij, maar nog oneindig veel meer het denkbeeld dat ze na de eerste smart mij, ongelukkige, zou gaan vergeten, die, dat begreep ik zeer goed, in 't vaderland wel als dood zou worden beschouwd. Van tijdrekening wist ik niets meer, en reeds had ik alle hoop, om van het eiland verlost te worden, opgegeven, toen een voorval mijn energie weer opwekte, en mij aanspoorde tot een poging om weg te komen òf — bij de uitvoering daarvan het leven te verliezen, dat onder de omstandigheden, waarin ik verkeerde, voor mij toch niet veel waarde had. Mijn hoop, door een of ander vaartuig te worden opgepikt, had ik sinds lang zien verdwijnen.

„Op zekeren dag woei een sterke kustwind, die spoedig tot een storm aanwakkerde. Een groot schip, dat ik reeds op verren afstand had opgemerkt, trachtte te vergeefs uit de gevaarlijke nabijheid der koraalriffen te komen.

„Echter al zijn pogen was vruchteloos, en voor mijn oogen onderging het ongelukkige vaartuig hetzelfde lot, als eertijds de Marianne, alleen met dit onderscheid dat van de bemanning van het vreemde schip niemand den dood ontkwam.

„Den halven nacht was ik ondanks regenvlagen

en duisternis aan de kust gebleven, of ook soms iemand van het verongelukte schip levend aan wal spoelde, maar de wind was inmiddels gedraaid en woei van de kust af, zoodat niets aan land dreef. Toen ik me den volgenden morgen weer uit mijn hut — die ik van het wrakhout der Marianne had opgebouwd — naar de kust begaf, zag ik in de verte iets dobberen op het nog altijd onrustige water.

„Na lang uren bespeurde ik eindelijk dat het een groote boot was, die kwam aandrijven, en die, evenals ik indertijd, tusschen de riffen was doorgeraakt.

„Mijn plan was spoedig gemaakt: de boot zien te bereiken en zooveel als mijn gebrekkige hulpmiddelen het toelieten die zeewaardig maken en dan te trachten er mede tusschen de riffen door te komen en volle zee te bereiken. Dan zou ik maar steeds doorroeien naar het Westen, waar ik wist dat de handelsweg der schepen lag, die naar Australie voeren.

„Dát was voor mij de eenige kans op redding en dat plan zou ik volvoeren, òf den dood vinden. Zwemmend poogde ik de boot te bereiken, ondanks de haaien, waarvan het daar wemelt en al grijnsde de dood mij op dien tocht op vreeselijke manier aan, het lukte mij toch, in de half volgeslagen boot te komen, en door met een stuk drijfhout dat ik opvischte, rechts en links te roeien zoo goed en zoo kwaad als het ging, den wal te bereiken”

Een oogenblik weer zweeg de stuurman en een pijnlijke glimlach kwam op zijn gelaat „Waarvoor?”

„Hoe ik gewerkt heb aan die sloep; geen tijd gunde ik me tot eten of slapen. Twee stel riemen maakte ik, en een kleinen mast, en een nieuw roer” Zooveel mogelijk versterkte ik de boot door er van boord tot boord stevige dwarshouten in te maken, alles met messen gesneden, die ik genoeg bezat, want de meeste lijken van de bemanning der Marianne waren aan wal gespoeld en door mij begraven, en bijna al de arme kerels hadden messen bij zich. Ik was immers hun aller erfgenaam?

„Daardoor had ik al dien tijd kleeren en wapens in overvloed, doch genoeg van dit alles; ik kreeg mijn boot klaar, proviandeerde ze met vruchten en gedroogde visch, en bracht een vaatje zoet water aan boord.

„Toen wachtte ik een goede gelegenheid om te vertrekken. Ik moest lang geduld oefenen, maar eindelijk scheen alles mij gunstig en geschikt voor de afvaart. Vurig bad ik tot God om hulp en bijstand in de gevaren, die mij wachtten; toen stak ik van wal. Ik zal niet spreken van wat ik leed op dezen tocht. Ik zal niet vertellen, wat ontzettende inspanning het mij kostte om door de branding heen om de koraalriffen heen te komen.

„Schier al mijn proviand ging daarbij verloren, maar ik *kwan* er door, zij 't ook met gebroken mast en zonder zeil. Toen schoot mij niets anders over dan gebruik te maken van mijn riemen; toch, met hoop in het hart en met inspanning van alle krachten, roeide ik naar het Westen, dáár was kans

op redding. Hoelang heb ik geroeid? Hoelang geworsteld voor mijn behoud, waarbij de gedachten aan vrouw en kind mij kracht gaven tot het uiterste? Ik weet het niet, dat doet er ook niet toe En alles is nu toch vernield Spoedig was het weinigje voedsel, dat ik had overgehouden, verteerd en de honger kwam aan boord, die ten slotte mijn spierkracht verlamde en mijn denkvermogen benevelde. Mijn hoop werd wanhoop en mijn inspanning werd óverspanning.

„Overdag brandde de zon mij op den kop dat mijn hersens bijna smolten en steeds waren er haaien om mij heen.

„Des nachts kwelden mij vreeselijke visioenen; soms ook liefelijke droombeelden, waarin ik mijn vrouw zag tusschen de bloemen in ons tuintje. Toen kwam de waanzin en daarna bewusteloosheid, maar tóen ook was redding nabij. Een Amerikaansch schip nam mij, meer dood dan levend, op en dagen lang was ik ook werkelijk het sterven nabij. Toch knapte ik op en zoodra het mij mogelijk was, werkte ik als matroos mede met het Amerikaansche scheepsvolk. Het schip was op de huisreis naar New York en spoedig hadden we deze plaats bereikt.

„In New York had ik het geluk op de Noorsche bark, die zeilree lag met bestemming naar Vlissingen, onder een anderen naam te monstren, want ik wilde onbekend blijven, totdat ik wist wat er van de mijnen geworden was in het vaderland.

„Och Wiebema, het schip liep snel genoeg,

maar mij was het als kroop het over de baren.

Ik ging immers naar huis! Ik zou vrouw en kind wederzien, waarnaar ik met zooveel heimwee had verlangd, al die lange jaren die ik als een banneling op dat eiland doorbracht Ik zou weer gelukkig zijn.

Maar deze nacht is de ellendigste van mijn leven . . .

Ik heb gevloekt als een waanzinnige toen wij schipbreuk leden in het gezicht van deze stad en ik was als dol van vreugde toen ik de heldhaftige poging tot redding bemerkte en de reddingboot naderen zag.

Ik herkende jullie allen, maar jou het eerst, Sjoerd Wiebema; zelf wilde ik nog niet herkend wezen, daarom sloop ik bij de landing weg en snelde oogenblikkelijk hierheen, en toen”

Hij smakte zijn hoofd neer op de tafel, zijn lichaam schokte wild op in die hevige smart, zijn stem snikte.

„Toen toen was 't vernietigd. Alles dat alles!”

Beiden zwijgen.

Buiten raast de storm met sarrend gehuil.

De loods zit op een stoel ineengezonken als een gebroken man en staart verbijsterd naar dien ongelukkige voor hem; al het lijden, al het worstelen, al het heimwee van den zoo wreed teleurgestelde voelt hij En al de ellende overstelpt hem.

Uitkomst ziet hij niet.

Eindelijk barst hij uit: „Brouwer, 't ware beter geweest, als maar een van ons beiden, jij of ik, dezen nacht naar den kelder was gegaan

Zoo als 't nou is, zóó is 't verschrikkelijk.

„Vijf jaar heeft ze op je gewacht, trouw op je gewacht, met onwankelbare liefde.... Dat verzeker ik je. Vijf jaar heeft ze getobd en gezwoegd voor jullie jongen, gewerkt tot door ziekte van Hans armoe en gebrek binnenkwamen. Toen — is ze met mij getrouwd en we hebben gelukkig geleefd.... *te* gelukkig. Moet nou *dit* het einde zijn?.... Brouwer, daar moet een eind aan komen, jij of ik, maar één van ons moet, vóór ze wakker wordt, verdwijnen en nooit, nooit meer terug komen....”

Van uit de andere kamer klinkt gerucht.

„Ze is wakker,” schrikt de loods.... „Ze mag er niet uitkomen, ze mag niets weten, of.... of.... Weet ze 't al? Zag ze je al?”....

Hij sluipt haastig naar de bedsteê.

Brouwer volgt hem in vreemd verlangen zijn vrouw weer te zien, haar stem te hooren, maar hij houdt zich achter af, dat ze hem niet bemerken kan.

Hij ziet haar overeind gevlogen in bed, haar armen krampachtig om Sjoerds hals geslagen, met wilde oogen rondzoeken.

„Sjoerd.... ben *jij* het. O, houd me vast! Dat angstige.... waar is het nou? O, 't was zoo verschrikkelijk. Wat was het, Sjoerd....? Sjoerd!....”

„Stil, stil maar.... je was zoo bang voor....”

„O, hoor!.... Het tikt op de luiken.... Sjoerd dan, hoor je 't niet?.... 't Komt zóó binnen, Sjoerd, houd me vast, houd me dan vast!.... Hoor, de luiken....”

„Stil toch, vrouw . . . Er is niks, niks hoor. Dat is de wind. Ga maar rustig liggen.”

„O! . . . o! . . . Sjoerd. Het komt . . . Ik weet het wel, het zal weer komen. Help me! Help me dan! . . . Sjoerd!”

Ze stort terug; haar gelaat vertrekt stuipachtig en weer zakt ze bewusteloos neer.

Hendrik Brouwer is teruggedeinsd. Een bittere glimlach verkramp't zijn trekken, wild jaagt het bloed hem naar 't hoofd en in zijn hart brandt die ondukbare pijn. Hij *heeft* haar gezien, ja, maar in de armen van een ander, hij *heeft* haar gehoord, ja, om hulp smeekende . . . dien ander.

Maar het leed van zooveel jaren heeft hem geleerd zichzelf te beheerschen. Hij is een doode voor haar en als een doode heeft ze, liefhebbende vrouw als ze is, hem betreurd . . . Ze heeft om hem smart geleden, ja hij begrijpt dat wel, om hem, die haar 't dierbaarst was op aarde . . . Dat is een wondere vreugde voor hem, maar — hij heeft haar nu verloren, evenals zij meende hem verloren te hebben.

't Is niet haar schuld . . . Zij faalde niet. Hij vergeeft haar, omdat hij haar *nog* liefheeft, liever dan zichzelf en daarom — nu weet hij, wat hem te doen staat. Hij weet het helder en zeker; alle aarzeling is verdwenen en kalm en vastberaden klinkt zijn fluisterende stem: „Loods, . . . luister! Dek haar toe, en luister!”

Willoos schijnt Sjoerd te gehoorzamen. Hij ziet den stuurman aan met radeloosheid in zijn blik. Hij hijgt:

„Zeg op dan, wie . . . , jij of ik? *Jij* hebt recht te kiezen. 't Was *jou* vrouw!”

„Luister, . . . ik zal 't kort maken. Ja, 't *was* mijn vrouw, nou is ze de jouwe. Straks kwamen kwade gedachten in mijn ziel, Wiebema . . . God zij gedankt, dat is voorbij . . .

„Jij waagde vannacht je leven om arme zeelui te redden en ook mij redde je onwetend m'n rampzalig leven. Ik heb je er niet voor gedankt, maar 't zou toch een bitter loon voor je zijn als ik nou hier bleef en jou leven en in de eerste plaats dat van mijn vr . . . , van *jou* vrouw, die we toch allebei liefhebben, verwoestte. . . Dát doe ik niet. Er *moet* een offer wezen, loods; dat zal *ik* zijn . . . Nee, nee, sputter niet tegen, luister maar. Niemand heeft me herkend vannacht, en ook op de Noorsche bark wisten ze niet, wie ik was. Ik heb gemonsterd met de papieren van een ander, van een der verongelukte matrozen, die de zee op mijn eiland wierp, toen dat vreemde schip, waarvan ik de sloep bemachtigde, was vergaan. Ze zullen denken, de arme kerels, die vannacht gered zijn, dat *ik* verdronken ben; de Noorsche kapitein zal den naam opgeven, waaronder ik monsterde en *niemand* ter wereld zal weten dat William Worbroke en Hendrik Brouwer dezelfden zijn; niemand . . . alleen jij.”

„En Johanna dan . . . Zag ze je dan niet toen je binnen kwam?”

De stuurman schudt het hoofd. „Voor haar ben ik alleen een vreeselijke verschijning geweest, een spook. De angst voor jou in dien storm en de plotselinge

schrik door mijn domme haastigheid hebben haar verbijsterd Als ze weer bijkomt en ze ziet me niet meer, *nooit* meer dan zal 't haar lijken als iets uit een akeligen droom Arm wijfje, ik *wil* haar nieuw geluk niet verstoren. En jij? Zeg nooit iets, laat nooit één woord over je lippen komen, hoor je me wel niet één woord, dat ik *werkelijk* hier was. Dat zou haar dood zijn. Dat zou haar krankzinnig maken. Beloof je me dat?"

De donkere oogen van Brouwer zien den loods aan met vasten blik.

Wiebema nadert hem dichter. Zijn stem stokt in zijn keel: „Brave kerel ben je,” hijgt hij, „brave kerel. Liever beet ik mijn tong af, dan ooit een woord te spreken Maar jij, waar moet je heen?"

De stuurman antwoordt niet op die vraag.

„Laat me nog even mijn jongen zien, mijn lieven jongen Gauw dan, Johanna kan bijkomen elk oogenblik, gauw dan Ik moet weg”

Dan staan ze een oogenblik bij het slapende kind, de beide mannen. Een nachtlampje beschijnt hem flauw, maar Brouwer ziet den heerlijken blos der gezondheid op zijn wangen; hij ziet den glimlach van vroolijkheid, die zelfs in zijn droomen hem niet verlaat, hij ziet de stevige knuisten, speelsch saamgeknepen, op 't dek liggen

Brandende tranen biggelen den armen vader langs de vermagerde wangen, en de ontroering grijpt hem zóó aan, dat zijn lippen beven, en zijn knieën knikken, dat hij zich steunen moet aan den loods om niet in

wilde smart over dien lieven jongen, *zijn eigen jongen*, heen te vallen.

„Hans . . . Hans!” stamelt hij.

Hij buigt zich over 't kind heen, drukt het een kus op de wangen, nog een . . . nog een.

Dan — wendt hij zich af.

Nog eenmaal dwaalt zijn blik door 't huisje, dat hem zoo lief was, omdat het al zijn aardse schatten, zijn vrouw en zijn jongen borg, en al de herinneringen aan zijn jong, mooi geluk . . . dan — doet hij er afstand van, gewillig en vastberaden.

„Dag Hannie, dag meid . . .” fluistert hij zacht, en haast zich het portaal in. In de bedstee klonk gerucht.

„Gauw, Wiebema . . . ze wordt wakker. Ze mag niet alleen zijn, ze is zoo angstig . . . Zorg goed voor haar, hoor! En wees een vader voor mijn kind, maar om den wille van zijn moeder, maak er toch nooit een zeeman van . . . Dag Wiebema.”

Hij steekt zijn hand uit. De loods grijpt die. Beiden zwijgen en wachten een oogenblik. En ze weten niet, waarop ze wachten.

„Brouwer,” stamelt de loods . . . „je bent een brave kerel. Ik beloof je . . . *alles!* Geld, wil je wat geld hebben? Je bent alles kwijt . . . Ik zal je . . .”

„Niet noodig . . . 'k red me wel. Maar — dat is waar ook; zeg, die oude tobber, die moeder van Jan Smit in Amsterdam, als je die vindt, maak de oude ziel eens blij. Haar jongen verdiende dat aan mij . . . Vaarwel. God zegen je en je vrouw en je kinderen . . .”

Brouwer is verdwenen in den donkeren stormnacht.

HOOFDSTUK XVII.

Bange, zeer bange dagen waren er gevolgd op dien vreeselijken nacht, dagen van angst en droefheid voor Wiebema en de zijnen, want een hevige zenuwziekte bracht Johanna op den rand van het graf.

Lang, zeer lang duurde het, eer de geneesheer kon verklaren, dat het gevaar geweken was. Toen eindelijk langzamerhand haar krachten terugkeerden en zij zich van het gebeurde rekenschap zocht te geven, kon zij van de ware toedracht der zaak zich weinig of niets meer herinneren. Eerst geruimen tijd later, op een mooien avond toen de loods en zijn vrouw op de bank zaten voor hun huisje, vertelde Johanna hem, dat van alle schrikbeelden, die tijdens haar ziekte haar geest hadden verontrust, niets haar zoo helder voor oogen had gestaan, dan de gestalte van Hendrik Brouwer. „Vreemd toch, hè. Hoe zou dat nou gekomen zijn, Sjoerd.” Een huivering voer den loods door de leden ondanks de zwoele warmte van den zomeravond.

„Ik zag hem in mijn droom zóó duidelijk voor me staan, alsof het werkelijkheid was. Heusch Wat

zou dat toch geweest zijn, die vreemde ziekte? Zou 't van den angst om jou gekomen zijn? Of zou ik haar misschien al langer onder de leden gehad hebben.... 't Is vreemd. Zijn kleeren dropen van het water en zijn gelaat zag zoo bleek als dat van een doode, terwijl zijn haren, die ordeloos van onder zijn natten zuidwester uithingen, reeds begonnen te grijzen. Ik zag dat alles toch zoo duidelijk, hè.

„O Sjoerd, hoe hevig moet de koorts mij in het hoofd hebben gewoeld, om met zulk een akelige duidelijkheid mij dat droombeeld als werkelijkheid te laten zien.

„Maar laat ik dankbaar zijn,” vervolgde ze, zonder de ontroering van Wiebema op te merken, „God is goed en zijn almacht is onbegrensd, want juist die onzinnige, overdreven angst, die vóór mijn ziekte mij geheel overmeesterde als het slecht weer werd, en jij op zee was, die vrees is verdwenen.

„Vroeger kon ik bidden en Gods bescherming over je afsmeeken, wanneer je weg was, maar ik miste het ware vertrouwen in mijn gebed.

„Dat is anders geworden; door genade van Boven heb ik geleerd, stil te zijn en den vrede des gemoeds te bewaren al ben jij op zee in nacht en ontij....

Nou *kan* ik kracht en moed putten uit den ouden Bijbel van je moeder, Sjoerd, en nou kan ik *begrijpen* waarom er zulk een heerlijke troost voor ons zwakke menschen ligt in het vaste geloof dat er geen muschje op de aarde valt zonder den wil van den Hemelschen Vader.”

„Ik herinner mij nog zoo duidelijk, wat je moeder me eens antwoordde, Sjoerd, toen ik telkens weer bij haar troost zocht in mijn verdriet over het wegblijven van Brouwer, en mijn onrust over het lot van de „Marianne” mij bijna zinneloos maakte.

„’t Is me, als hoor ik *nog* haar rustige, kalme stem tot mij zeggen: „Kind, indien de Heere uw Hendrik wil oproepen om voor Hem te verschijnen, dan *bereikt* de dood hem, onverschillig waar hij zich bevindt, thuis of op zee. Maar, als het in zijn ondoorgrondelijke bedoeling ligt, je je man terug te geven dan *zal* hij terugkomen, al grijnsde de dood hem ieder uur aan”

Een oogenblik bleef het stil op de bank, toen Johanna’s zachte stem zweeg.

Dan keek ze haar man eens aan; ze was wel van hem gewoon, dat hij niet veel sprak, maar thans was hij al bijzonder stil.

Strak en onbeweeglijk staarde hij voor zich uit als iemand wiens gedachten ver weg waren gedwaald.

Een onaangenaam gevoel be kroop haar.

Zou Sjoerd nou heusch? Kende ze hem dan zóó slecht? Zou hij, met zijn edel hart, zijn trouw karakter, toch diep in zijn gemoed zwak genoeg zijn een gevoel van jaloezie te koesteren, omdat ze hem van Hendrik Brouwer vertelde?

Deze gedachte deed haar pijn en haar arm om zijn hals leggende vroeg ze met haar zachte, ernstige stem: Sjoerd ben je jaloersch, neen toch, hè? Ik weet

het niet, misschien heb ik in mijn ijrende koorts dikwijls over Hendrik gepraat, maar” . . .

„Wel nee, wel nee, . . . Johanna, hoe kom je er bij? . . .”

„Zóó maar. Je bent zoo stil, zoo in je zelf gekeerd, je kijkt zoo vreemd . . . Niet, dat ik er kwaad om ben, maar ik dacht . . . Je moet niets voor me verbergen, hoor. Je bent zoo goed voor me altijd. Is er iets, dat je hindert, zeg het mij dan ook. Hindert het je, als ik van Hendrik spreek?”

„Wel nee, nee . . . zeker niet. Brouwer was een edele kerel . . .” stiet de loods bijna heftig uit. „Hoe kun je dat van me denken? We moeten hem nooit, nooit vergeten, den braven kerel . . .”

Johanna keek hem aan. Bij het maanlicht, dat helder gloorde, zag ze, hoe het bloed Sjoerd naar 't hoofd steeg, en zijn gebronsde wangen donkerder kleurde . . . 't Was vreemd. Wat had hij toch?

Hij bemerkte haar verwondering. Dat ging verkeerd, ze zou meer vragen en misschien vermoedens krijgen van geheimen, die hij met zich omdroeg. Dat mocht niet.

„Wat een dwaasheid van je, vrouw . . . Neen, weet je waar ik aan dacht, toen je 't over je droomen had? Aan dat arme wijfje, waarvan je me wel eens vertelde, dat je ontmoet had in Amsterdam in de wachtkamer van de reeders van de „Marianne”, en dat ook kwam informeeren naar een der schepelingen, naar d'r zoon, geloof ik, . . . weet je nog wel?”

„Jawel . . . Hoe kwam je daar zoo aan?”

„Ook zoo'n stakker, die matroos, net als je brave stuurman.”

„Och Ja, of ik het nog weet; maar al te goed.”

In haar geest zag ze weer de deftige wachtkamer met de breede met bruin leer bekleede banken en op een daarvan, op een hoek, dat magere, oude vrouwtje, met de handen onder den verschoten, uitgerafelden omslagdoek geborgen.

„Ja Sjoerd, die oude tobber ben ik niet vergeten; maar wat bedoel je eigenlijk?”

„Och, zie je, 'k moet eerstdaags in Amsterdam zijn voor zaken van 't loodswezen, zie je, en ik ken daar niemand. Nou dacht ik, als 'k dat oude wijfje nou eens opscharrelde, — als ze ten minste nog leeft, — en 'k bracht haar de complimenten van jou eens, en 'k stopte haar eens wat in de handen? Zie je, ze heeft toch ook haar zoon verloren en als ze nou nog eens van de vrouw van den stuurman van de „Marianne” hoort zie je, dan”

Op Johanna's gelaat kwam een glans van genoegen.

„Ja, *dat* is aardig, *dat* moet je doen! Als je haar maar vindt, en als ze maar niet gestorven is.”

Nog een poosje keuvelden ze samen over 't nieuwe plan. Eindelijk ging Johanna 't eerst naar binnen.

Toen de loods alleen was staarde hij weer strak voor zich uit en verloor zich in diep gepeins.

„Ze dacht, dat 'k jaloersch was” mijmerde hij. „O, als ze 't eens wist, arm wijf, dat die edele kerel me geen uur van den dag uit de gedachten is. Ze moest 't eens weten, dat haar stuurman nog leefde

en dat 't geen droombeeld of een spook is geweest, dat haar zoo'n angst aanjaagde, dien vreeselijken nacht Ze moest het eens weten."

„Vrijwillig gaf hij *alles* op, wat hem in de wereld geluk gaf, *alles* stond hij af, om harentwil. Hij moet wel veel, ontzaglijk veel van haar gehouden hebben, brave kerel, die hij was."

„Ik? Ze roemden me en prezen me, mij en mijn kameraads, omdat we het volk van die Noorsche bark hadden gered. Ja, ze vonden me, *mij* ook, een flinken vent och, wat lijkt me mijn eigen gedoe nou nietig bij die opoffering van den stuurman Zou *ik* 't gedaan hebben in zijn plaats? Ik weet het niet Jonge, jonge, wat moeilijk, zóó iets te doen."

„En terugkomen? Neen, dat doet hij nooit. Een zeeman als Brouwer nou toch terugkomen? Hij zal wel den oceaan tusschen zich en ons houden"

Diep toch in Wiebema's hart knaagde immer een stil verwijt, omdat hij de gedachte niet van zich kon zetten, dat al het geluk, dat hij smaakte, de liefde van zijn vrouw, de aanhankelijkheid van Hans, de weelde van zijn vriendelijk thuis, eigenlijk, zij 't dan ook zonder zijn schuld, een onrechtmatig bezit was en feitelijk een ander toebehoorde.

Dat knagend verwijt liet hem zelden met rust. 't Ging met hem mee naar zee, 't kwam met hem thuis en 't deed hem stiller en meer in zich zelf gekeerd worden dan in dat vreugdige eerste jaar van zijn huwelijk; het deed hem peinzen en mijmeren. De gedachten aan dien vreeselijken nacht werden hem een looden last,

dien . . . hij *alleen*, geheel *alleen* te torsen had. Hij moest zwijgen, hij had 't beloofd en zijn belofte, hoe zwaar ook te houden, gold hem als een heilige eed.

„Kon ik, kón ik 't toch maar van me zetten,” mompelde hij, toen Johanna hem riep voor 't avondeten.

„Kon ik 't toch maar vergeten,” piekerde hij nog toen Johanna al uren sliep en hij zich onrustig omwierp . . . „Kon ik, kón ik 't maar.”

HOOFDSTUK XVIII.

Armelijk en somber is het straatje, waar de oude vrouw Smit woont, in een der armste gedeelten van Amsterdam.

De huizen, morsig en vuilgrijs van ouderdom, staan scheef of hangen met de voorgevels voorover; deuren en vensters zijn verveloos en hier en daar stopt een stuk papier een gebroken ruit.

't Is een triestige avond in den nazomer, den ganschen dag al druilde 't weer; nu begint een kille, fijne motregen te vallen.

Ze woont op een vierde verdieping van een der bouwvalligste huizen, de oude sloof.

Ze is zoeven de nauwe, donkere trappen van portaal tot portaal opgeklommen en zit nu hijgend van inspanning uit te rusten.

In 't net opgeruimde en heldere kamertje, dat uitziet op een rommelige binnenplaats, vertelt alles van armoede en schamelheid en ontbering, maar ook van zindelijkheid en netheid.

De oude vrouw verdient een karig stukje brood met kousen breien voor een winkel in de buurt en

met het oppassen van kinderen, wier moeders buitenshuis haar brood moeten verdienen.

Nu is ze juist teruggekeerd uit een huisgezin, waar de moeder ziek te bed lag en de vader voor zijn beroep den ganschen dag elders moest zijn.

Vrouw Smit woont niet alleen. Een meisje van ongeveer twaalf jaar deelt haar huisje en — haar armoê.

't Is de kreupele Mijntje, 't eenig schepseltje, dat haar overgebleven is in de wereld. 't Is een meisje van haar dochter, nu al jaren dood, die met den kruier was getrouwd en dat de oude vrouw met veel moeite van den ontaarden vader had mogen behouden. Met zijn andere kinderen was hij naar elders vertrokken. Ze had nooit meer iets van ze gehoord.

Het kind helpt haar grootmoeder met kousen breien en zorgt bij afwezigheid van deze voor het sobere huishoudentje . . .

Het bestaan van die beide menschen daar op dat armoedige, triestige zolderkamertje is zóó arm aan zonneschijn en zóó gewoon aan de zorgen des levens, die alreeds op het ernstig gelaat van het kind hun stempel hebben gedrukt, dat het wel iets van belang moet zijn, wat de oude vrouw, na een oogenblik van zenuwachtig zoeken in haar kleeren, thans sprakeloos weer in haar stoel doet terugzinken met de handen voor de oogen. Angstig hinkt Mijntje naar haar toe.

„Grootje, grootje, wat scheelt er aan, ben je wat kwijt?”

„O Mijntje, arm schaap, wat moeten we *nou* beginnen? Ik ben mijn zak verloren en daar zat mijn beursje in.”

„Ja? . . . O, grootje . . .”

De oogen van het kind vullen zich met tranen, want ze weet maar al te goed, wat dit verlies voor hen beteekent, te meer nog, omdat het Vrijdagavond is en de oude vrouw Smit dan gewoon is haar karig loon te ontvangen in den winkel waarvoor ze werkt.

„Waar ben je heen gekomen, grootje?” vraagt Mijntje met een flauwe schemering van hoop. „Zal ik eens gauw gaan zoeken, je kan nooit weten . . . ja?”

Mistroostig schudt de oude vrouw het hoofd terwijl ze de straatjes en stegen noemt, waar ze is doorgekomen. „’t Is toch voor niks, kind, want om dezen tijd loopt het vol met werkvolk en sjouwers en als die het vinden is de kastelein er het beste meê . . .”

Dat woord klinkt hard en bitter, doch ze laat er dadelijk op volgen: „Ik moest dat eigenlijk niet zeggen, Mijntje, want er zijn ook onder hen nog goeie menschen genoeg, die er geen centje van zouden nemen, als ze wisten dat het van een arme ziel was, maar het kansje, dat je ’t terug vindt, is klein, erg klein.”

„Toch ga ik zoeken, hoor!” zegt Mijntje moedig, en na den uitgerafelden wollen doek van vrouw Smit te hebben omgeslagen als bescherming tegen den steeds dichter vallenden regen, strompelt het kreupele kind de steile trappen af om in de morsige sloppen en stegen een hopelooze poging te doen, den verloren schat van haar grootmoeder nog terug te vinden.

’t Is inmiddels donker geworden op het kamertje, en slechts het flauwe oliepitje, waarop het steenen

koffiepotje staat te pruttelen, verspreidt een vagen lichtschijn.

Nog altijd zit het vrouwtje ineengedoken op haar stoel, verdiept in haar bittere overpeinzing.

„Hoe kom ik nou aan de huishuur voor Maandagmorgen en hoe kom ik aan de centen voor den winkelier, die toch nog wat van me krijgt van de vorige week? 't Was alles net besomd en nou mot ik mijn geld verliezen, waar Mijntje en ik de gansche week voor geploeterd hebben. 't Is toch zoo verdrietig' Dan rijst ze eindelijk zuchtend overeind en steekt haar lampje aan „Wacht 'es!”

Een nieuwe gedachte komt in haar op. Ze heeft nog wel iets, dat zooveel waarde bezit, dat ze er haar verlies van hedenavond mee kan dekken.

Kijk, daar op het kastje in dien hoek staat een glazen stolp, en daaronder, op een groenachtig geschilderd voetstuk, dat zeewater moet verbeelden, rust een statig driemastschip.

't Is een mooi werk, een kunststukje van vlijtigen nauwgezetten geduldsarbeid, dat den kenner toont, hoe aan de tuigage zelfs niet het kleinste touwtje of takelblokje mankeert.

Tot in de kleinste bijzonderheden is alles afgewerkt en het scheepje, zooals het daar staat, legt een duidelijke getuigenis af van het onuitputtelijk geduld, waarmede sommige zeelieden in hun vrijen tijd, of, als windstille hen tot werkeloosheid doemt, dergelijke dingen weten te fabricceeren, soms met bijna geen ander gereedschap dan hun mes.

't Is een getrouwe nabootsing van de „Marianne,” welke naam dan ook op den spiegel prijkt.

Toen de zoon van vrouw Smit van de laatste reis thuis kwam heeft hij het scheepje voor zijn moeder meegebracht en nu de oude vrouw er het oog op richt met de gedachte: „Wat zou het voor een liefhebber waard zijn?” nu is het, als ziet ze haar Jan weer voor zich staan met zijn vroolijk, frisch gelaat, met zijn onbezorgde, ruwe trekken, als hoorde ze weer zijn prettige stem in haar ooren klinken.

„Kijk eens, moeder,” had hij gezegd, „kijk eens wat ik voor je meebreng, daar kan je nou je kajuit eens aardig mee opknappen; 'k heb er voor den drommel werk genoeg aan gehad, maar ik deed het met plezier, omdat ik dacht als moeder thuis naar de kleine „Marianne” kijkt, dan denkt ze gewis aan de groote „Marianne” waarop d'r Jan ronddobbert.”

En nou zal ze het scheepje van haar jongen, dat hij met eigen handen gemaakt had, gemaakt met de gedachte aan zijn moeder terwijl hij zoo ver van huis op zee zwierf, dat scheepje zal ze nou gaan verkoopen, misschien voor een appel of een ei?

Er komt een floers voor de oogen van de oude vrouw, zoodat 't haar lijkt, of het scheepje op de kast onrustig te deinen begint, en driftig het hoofd schuddend mompelt ze: „Nee, dát nooit, zoo lang ik leef; . . . het scheepje van mijn armen, verdronken jongen verkoopen *doe* ik niet, dan maar liever honger lijden.”

Met bevende hand zet ze twee kopjes gereed en blaast het lichtje onder het koffiepote uit. Ze maakt

de schrale boterhammetjes voor Mijntje gereed, zelf kán ze nu niet eten, hoewel ze straks, vóór ze het verlies van haar beursje bemerkte, zich al verheugd had in het vooruitzicht van een warmen kop koffie en een boterham. Ze was moe en flauw . . .

Daar hoort ze aan de onderste trap een ongewoon gestommel en ze verstaat duidelijk, dat een zware stem zegt: „Weet je zeker, dat hier de weduwe Smit woont?”

„Ja zeker, meneer, driehoog môt je wezen, meneer; dank je, meneer!”

Die laatste stem kent vrouw Smit wel, 't is die van een opgeschoten jongen uit de buurt, die klaarblijkelijk den vreemdeling den weg heeft gewezen, en nu een footje krijgt.

Een oogenblik denkt de oude vrouw, dat dit bezoek mogelijk in verband kan staan met haar verloren schat, doch even snel verwerpt ze dit denkbeeld weer, want de stem, die ze daar hoorde, is niet die van een Amsterdammer uit de achterbuurten. Veel tijd tot vermoeden heeft ze echter niet, want reeds dreunt de oude versleten trap onder een zwaren voetstap en als het moedertje de deur van haar portaal opent, dan schrikt ze bijna voor de reuzengestalte die de deur-opening vult.

„Ben ik hier terecht bij de weduwe Smit?” vraagt Sjoerd Wiebema, want deze is het.

„Ja meneer,” . . . antwoordt de oude vrouw, maar haar lippen beven. Wat moet dat beteekenen? Bij haar komt nooit iemand. En — waaraan ze het ziet, zou ze niet kunnen zeggen, maar deze vreemdeling is

een zeeman Een machtige ontroering komt over haar. Wat zou dat kunnen zijn?

Verlegen schuift ze een stoel naderbij.

Of meneer niet wilde gaan zitten? Ja, dat wilde de loods wel, want hij was moe van al dat dwalen door straten en stegen. Het was waarlijk niet gemakkelijk geweest dit plekje te vinden in een zoo groote stad als Amsterdam met zoo weinig gegevens als Johanna hem had kunnen verschaffen, doch met vragen en eindelijk met behulp van een straatjongen had hij toch zijn doel bereikt.

Een oogenblik dwaalt Wiebema's blik door het armeljk kamertje en blijft dan plotseling met de bewondering van den kenner op het scheepje onder de glazen stolp rusten.

Hij kan van zijn zitplaats den naam op den spiegel niet zien, maar toch herkent hij dadelijk het model der „Marianne.”

„Ik behoef je eigenlijk niet te vragen, of je de moeder bent van Jan Smit, die als matroos op de Marianne voer en er meê verongelukt is, ik zie het al aan 't scheepje daar op die kast.”

Zwaar en ietwat ruw, onverschillig, is de stem van de loods nu juist niet geschikt het bedeesde oude vrouwtje spoedig op haar gemak te brengen, maar de goedige oogen in het schijnbaar zoo norsche, baardige gezicht, en het feit, dat hij iets van haar zoon schijnt te weten, verbant uit het hart der moeder alle verlegenheid of vrees.

„O, meneer,” zegt ze, „uwes bent een zeeman of

een zeekaptein, weet uwes soms iets van mijn eenigen zoon, van mijn Jan Zou het soms mogelijk kunnen wezen, dat dat hij niet verdronken is?"

Het verschrompelde geelbleeke gelaat van de vrouw wordt door ontroering nog bleeker en zonder er zich van bewust te zijn grijpt ze met beide handen de vuist van Sjoerd Wiebema.

„O meneer, zou het nog kunnen?”

Deze voelt zijn oogen vochtig worden. Hoe lief had ook deze arme moeder haar zoon, en het valt den zeeman hard, dat hij de voor een oogenblik opgewekte hoop zoo bitter moet teleurstellen. 't Moet maar dadelijk gebeuren.

„Neen, vrouw Smit, 'k wou dat ik je zulk een tijding kon komen brengen, hij is voor de haaien, de brave jongen, maar toch is het iets dat met hem in verband staat, waarom ik je hier ben komen opzoeken Luister eens goed!”

„Allereerst moet je nou maar geen „meneer” tegen me zeggen, en ik ben ook geen zeekapitein, maar een Vlissingsche loods, zie je”

„Och,” zegt het oude vrouwtje, in wier brein weer een ander lichtpunt glanst, „och, de eerste stuurman van de „Marianne” woonde ook in Vlissingen Ja, dàt was een braaf zeeman, meneer,” vervolgt ze met vuur, „*hij* heeft mijn Jan, toen die den verkeerden weg op wilde, weer op 't goeie pad gebracht, en mijn jongen zou voor stuurman Brouwer den dood zijn ingegaan, dat weet ik zeker. Hij hield zooveel van hem, hè! En nou zijn ze *allebei* dood. Jan heeft zijn

arme, oude moeder, waarvoor die zoo trouw zorgde, en de stuurman zijn mooie, jonge vrouw moeten achterlaten, 't is hard, wel hard, meneer; maar 't moest zeker zoo wezen, denkt uwes ook niet?"

„Er gebeurt niets zonder den wil van God hierboven, moeder,” zegt de loods, „en al ben ik nou de man niet om veel over deze dingen te kunnen praten, dát kan ik je toch wel zeggen, dat wat Hij doet altijd recht en goed is, al begrijpen wij er ook verder niks van, en al is 't moeilijk er altijd tevreden mee te zijn. Maar nou ter zake.

„De vrouw van stuurman Brouwer heb je eens op het kantoor van de reederij der „Marianne” ontmoet, nietwaar?"

„Ja meneer,” is het haastige antwoord, „wij wachtten daar allebei op eenig bericht van de „Marianne”. Zij was zoo jong en zoo mooi, ik oud en arm, maar ze was niks trotsch, meneer, ze had zelf ook zoo'n verdriet om d'r stuurman, maar ze troostte me nog en wees me op God, bij wien niets onmogelijk was, en toen gaf ze me nog een gulden ook, en ik, ouwe stumper, ik kon haar niet eens bedanken; ze keek, eer ze den hoek van de straat omsloeg, nog ééns om en knikte met het mooie blonde hoofd Ik kan 't nog voor me halen, hè 'k Zal der wel nooit meer zien, maar vergeten zal ik ze ook nooit meer, net zoo min als ik den braven stuurman van de „Marianne”, die m'n Jan Och, stakkers, stakkers zijn 't, allemaal.”

't Doet Sjoerd Wiebema goed te merken, hoe diep het beeld van de vrouw, die hij zoo lief heeft,

in het hart van die arme oude ziel gegrift staat.

„Nou moedertje,” zegt hij, „’t is in *haar* naam, dat ik hier ben, maar je zoon, die is er toch de eigenlijke oorzaak van.”

„M’n zoon? Hoe zoo dan?”

„Je zei daareven, dat je zeker wist, dat je zoon desnoods zijn leven zou hebben gewaagd voor zijn stuurman; nou dat is gebleken, want ik ben te weten gekomen, dat je zoon werkelijk bij de poging om stuurman Brouwer het leven te redden is omgekomen”

„O ja? Heeft hij dat nog gedaan? Goeie jongen! En de stuurman?”

„Stil nu, moedertje, luister nou maar. *Hoe* ik het weet, doet niets ter zake,” vervolgt de loods snel, „’t is genoeg *dat* ik het weet De vrouw de weduwe, ja, de weduwe van stuurman Brouwer is je niet vergeten hoor, maar ze heeft zelf in armoede verkeerd en Vlissingen ligt ver van Amsterdam, maar nou is ze in beteren doen geraakt en uit haar naam kom ik nu hier om je wat te brengen”

Met deze woorden haalt de zeeman zijn beurs uit den zak en telt de verraste oude vrouw zestien gulden voor.

„Nou kun je voortaan elke maand op dezen datum hetzelfde bedrag ontvangen op het kantoor van de firma, waarvan ik je het adres later wel zal zenden”

Als versuft kijkt vrouw Smit, van het geld op de tafel, naar den genoeglijk glimlachenden reus vóór haar, en van hem weer naar het geld. Zij begrijpt dat alles niet goed.

„Raap nou je geld op, ik geloof, dat je het drommels

goed kunt gebruiken, want je boterhammetjes daar zijn niet te vet gesmeerd, moeder . . .”

Nu komt het besef van dit onverwachte geluk; de tranen stroomen de oude vrouw langs de wangen en zij tracht haar dankbaarheid te uiten met woorden, waarvan de loods de helft niet verstaat.

In de vervoering van haar vreugd bemerkt ze niet eens, dat het kreupele Mijntje, nat geregend en moedeloos, naar boven is komen strompelen, en nu met groote, verwonderde oogen in de portaaldeur bleef staan.

„k Heb niks kunnen vinden, grootje,” zegt het kind op treurigen toon, daarna knikt ze verlegen tegen den vreemden man.

„O kijk eens, Mijntje . . . Kom eens, kind!” roept de grootmoeder in de vreugde van haar hart, „kijk eens wat een geld deze meneer ons gebracht heeft, en dat juist nou, nou ik heelemaal geen raad meer wist, omdat ik mijn beursje kwijt was.”

„Mijntje stroomt het bloed naar de bleeke wangen. „O . . . en . . . en . . .” hakkelt ze. Dan vertelt het moedertje den zeeman, waarvan zij met haar kleinkind te zamen moet leven, hoeveel ze elke week verdienen en wat het voor hen beiden beteekende, dat ze haar beursje verloren had met de opbrengst van een week kousenbreien.

De loods slaat van verwondering de breede handen ineen, en verklaart, dat hij geen kans zag voor die paar centen een week lang een kokmeeuw te vreten te geven, nog veel minder twee menschen in 't leven te houden. „'t Is . . . 't is een mirakel, hoe je daar

nou van kan leven En heb jij nou naar die arme centjes loopen zoeken, hier in die drommelsche stegen en sloppen, waar geen mensch uit wijs kan worden, jij kleine meid?"

„Ja, meneer,” zegt Mijntje, nog wat verlegen en kijkt hem schuchter aan. Wie zou dat toch zijn? Zou-d-ie zoo rijk wezen?

„Wat ben je nou moe en nat, en hongerig zeker ook, arm schaap,” zegt grootje, „maar ik zal gauw de koffie nog wat opwarmen, hoor!”

Dan wordt de vreugde haar weer te machtig. Ze slaat haar magere armen om Mijntjes hals en kust haar en snikt: „Arm tobbertje, nou zal je 't goed hebben, hoor! Ja, hoor.”

„O, meneer, we hebben zoo dikwijls samen zitten uit te rekenen, of er soms nog niet eens een half onsje koffie af kon, als er zoo weinig meer in 't doosje was maar d'r was altijd zooveel te kort, maar nou Ja, Mijntje, en nou zegt meneer, dat we dat aan Jan, aan jou oome Jan te danken hebben, omdat die zijn stuurman gered heeft en nou stuurt die mooie, goeie vrouw van den stuurman ons zooveel geld Och, meneer, zal je de goeie ziel bedanken, heel erg bedanken?

„Ik wou van avond nog wel dat mooie scheepje van mijn Jan gaan verkoopen, omdat ik geen raad meer wist, toen mijn beursje weg was, maar ik zou het *toch* niet hebben gedaan, o neen ik was nog liever honger gaan lijn; maar nou komt net die meneer. Dat hebben we aan mijn jongen te danken;

die zorgt nog voor zijn moeder, na zijn dood”

„Ja, grootje,” antwoordt het kind en dan, bedeesd en fluisterend: „Onze lieve Heer heeft het zeker zoo gemaakt, hè, grootje?”

Die laatste woorden zijn het scherpe gehoor van den zeeman niet ontgaan, en het doet hem goed hier in dit schamel verblijf van stille armoede die schuchtere uiting van geloofsvertrouwen uit den mond van het arme Mijntje op te vangen.

„Je bent een goed kind,” klinkt zijn zware stem, „en weet je nou, wat je doet? Doe nou nog eens even je doekje om en haal gauw wat koffie, een versch brood en een flink stuk worst, hier is een gulden Gauw terug komen, hoor.

„En jij, oudje, berg nu eerst je geld weg en zet dan vlug je keteltje op om water te koken voor de koffie, dan eet ik een boterham mee, als je 't goedvindt, en dan ga ik naar mijn logement, want morgenochtend reis ik weer naar Vlissingen. 't Is weer vroeg dag voor me.”

Sinds den dood van haar zoon heeft de arme vrouw Smit niets dan moeite en verdriet gekend en haar *gansche* leven was arm, o zoo arm aan zonneschijn geweest, doch deze avond, die zoo treurig begon, is een der gelukkigste van haar leven geworden.

En niet om die zestien gulden en 't blijje vooruitzicht alleen. Ja, dat begrijpt ze op 't oogenblik nog wel het beste en 't maakt haar vroolijk en moedig, maar dat andere, dat wondermooie, dat niet zoo gemakkelijk te begrijpen is, die heldendaad van haar

jongen, al kostte die hem zelf het leven, *dat* geeft haar zoo vreemde vreugde diep in haar hart, *dat* maakt haar wonderlijk droevig en wonder gelukkig tegelijk.

En die vreemde zeeman, die zoo plotseling is komen opdagen, die zeeman zoo ruw en zoo rond, het schijnt haar toe of ze hem nu al lange jaren kent.

Ze hadden gezamenlijk brood met worst gegeten en versch gezette koffie gedronken.

Toen had hij zijn pijp gestopt en als de tabaks-rook door het kleine kamertje kringelde, scheen het vrouw Smit toe, als was haar Jan weer thuis Hij zelf had niet veel gesproken, doch hij had met belangstelling geluisterd naar wat het moedertje hem van haar zoon vertelde.

Eindelijk stond hij op. Met ontzag keek het kreupele Mijntje naar zijn reuzengestalte.

„En nou ga ik weer vertrekken, moeder Smit, en ik zal de vrouw vertellen, hoe juist van pas ik bij je gekomen ben, dat zal haar buitengewoon veel genoeg doen, dát verzeker ik je.”

Gaarne had het moedertje gevraagd, wie hij nou toch eigenlijk was, maar dat durfde ze niet goed. Plotseling een ingeving krijgend, zei ze haperend:

„O meneer, zou het niet kunnen, dat ik die mooie blonde vrouw van stuurman Brouwer een plezier kon doen met het scheepje van mijn jongen? Háár zou ik het graag geven. Zie je” vervolgt ze driftig, „ik ben oud en heb niet veel tijd meer te leven, en

als ik sterf, waar zal het dan blijven? O, als ze het van me wou aannemen zou ik zoo blij zijn, want waar kan het scheepje van mijn Jan beter zijn dan bij de vrouw van zijn stuurman, voor wien hij zijn leven waagde, en die zoo goed voor hem was nietwaar meneer? Kijk, meneer, uwes bent bepaald familie van de weduwe van stuurman Brouwer, als uwes nou zoo goed zou willen zijn mij een briefje te schrijven, of ze het hebben wil van me, dan zal ik hier wel een schipper vinden die op Vlissingen vaart, om het over te sturen. Zou je dat niet willen doen, meneer?"

Onwillekeurig was Wiebema getroffen door de groote dankbaarheid van de oude vrouw.

Die eenige gedachtenis aan haar zoon, waarvoor ze liever den honger had willen trotseeren, dan het te verkoopen, die gedachtenis haar zóó dierbaar, wilde ze nu in haar eenvoud gaarne afstaan als tolk harer dankbaarheid.

„Neen, neen, moeder Smit, zoo lang jij leeft moet de kleine „Marianne” bij je blijven, maar als het daarboven besloten is dat jij eer wordt opgeroepen dan zij of ik, dan — zal de vrouw, die eens de vrouw van stuurman Brouwer was, doch thans de mijne is, het scheepje van je dapperen zoon, als een gedachtenis graag aanvaarden. Vast en zeker.”

Toen was hij naar beneden gegaan en de oude trappen hadden gekraakt onder zijn gewicht.

„Blijf altijd gelooven, dat God het goed met je voor heeft, wat er ook gebeurt; zal je dat doen, kleine meid?" had hij gezegd tot het kreupele Mijntje, die

hem uitliet en hij had er nog bijgevoegd, terwijl hij haar een gulden in de hand duwde: „Daar, dat is voor *jou*, koop daar maar een strikje of een lintje voor”

Zoo lang ze kon, had Mijntje, met haar geld in haar hand geklemd, hem na staan kijken, totdat ze bij het flikkerend schijnsel van de straatlantaarns de reuzengestalte om den hoek van het nauwe straatje zag verdwijnen.

Vrij wat vlugger dan eenige uren geleden snelde ze nu de trap weer op: toen keerde ze treurig en moedeloos terug van het vruchteloos zoeken naar grootjes beursje, en thans — klopte haar hart van dankbaarheid, en een gevoel van veiligheid en rust kwam over het kind en ook over de oude vrouw, toen ze weer samen op het kamertje zaten.

Het scheen wel, alsof het nederig lampje helderder brandde, alsof 't kamertje warmer en gezelliger was geworden, alsof de kletterende regen vriendelijk langs de ramen sijpelde, en uit de harten dier beide tobbers, wier bange vrees voor broodsgebrek verdwenen was, steeg een danktoon naar boven, tot Hem, die alles leidt naar *Zijn* welbehagen.

Ook in het gemoed van Sjoerd Wiebema was het rustiger geworden. Hij had immers de opdracht vervuld van den man, wiens beeld hem steeds voor oogen stond, wiens plaats hij had ingenomen, en die thans als een vrijwillige balling door de wereld omdoolde!

Johanna had tranen in de oogen gekregen, toen

de loods haar op zijn eigenaardige manier vertelde, hoe hij alles op dat kamertje in een achterstraatje van Amsterdam bij de oude vrouw Smit had aangetroffen.

„O, Sjoerd,” had ze gezegd, „ik dank God dat wij in de gelegenheid zijn, die arme stakkers te kunnen helpen *Jij* hebt nooit armoe gekend, Sjoerd, maar ik weet, wat het zeggen wil, arm, doodarm te zijn, en dan toch te fier om hulp te vragen bij de menschen. En als er dan uitkomst is, o, dat is zoo gelukkig”

HOOFDSTUK XIX.

Enkele jaren zijn voorbijgegaan sinds den avond, waarop Wiebema blijdschap bracht op 't armoekamertje.

Nu wonen daar andere menschen, want grootje's afgesloofde lijf is verhuisd naar den doodenakker, waar de boomen ruischen en de zon schijnt en de vogels zingen.

Met trouwe liefde heeft Mijntje haar grootmoeder verpleegd gedurende haar ziekte. Toen de oude vrouw haar einde voelde naderen heeft ze haar vijftienjarig meisje bij zich geroepen.

„Nou blijf je alleen over, arm schaap, want je vader heeft zich nooit over je bekommerd, wie weet, waar hij zit; misschien leeft hij niet eens meer Nou zal je alleen staan op de wereld, maar dat is niet zoo héél erg, hoor Mijntje. Onze lieve Heer heeft voor beiden zoo goed gezorgd, Hij zal 't voor jou alleen zeker ook wel doen, hoor.”

Mijntje had snikkend haar hoofd op grootjes vermagerde hand gelegd: „O, grootje, nee, nee blijf nog een poosje bij me, we waren zoo gelukkig samen”

„Blijf altijd maar gelooven, dat God het goede met je voor heeft, wat er ook gebeurt, Mijntje. Dat zei die goede zeeman toen immers ook tegen je. Weet je nog wel?”

Mijntje knikt. Ze heeft het niet vergeten.

„Mijntje . . .” heeft de oude vrouw toen fluisterend van afmatting verder gesproken, „Mijntje, je moet een brief schrijven naar mijnheer Wiebema, dat ik zóó ziek ben, dat ik niet lang meer leven zal. Anders behoef je niets schrijven. Hij is de eenige vrind, dien je op de wereld hebt, en ik voel het aan mijn hart, die zal een arm, verlaten kind, zooals jij, niet aan haar lot overlaten, nee . . . dat zal hij niet doen, Mijntje.”

„En nou moet je het scheepje van je oom Jan dáár op de tafel zetten, dáár ja, dat ik het zien kan . . . en als ik dood ben moet je het netjes met stolp en al in dien geruiten zak doen, je weet wel; en dan moet het naar Vlissingen gestuurd worden, hoor . . . met den schipper, dat weet je ook allemaal wel, niewaar. Die man weet er alles al van en het geld voor de vracht ligt in dat blauwe vaasje op de kast . . .”

Een dag later was grootje heengegaan.

Tot het laatst toe had haar blik gerust op 't scheepje van haar Jan, en haar laatste gedachten hadden haar jongen gegolden, dien ze liefhad met al de kracht van een moederhart . . .

Sjoerd Wiebema heeft het briefje van Mijntje ontvangen, juist toen hij van een reis met den loodskotter naar het Engelsche kanaal was weergekeerd. Zwijgend

heeft hij het onbeholpen schrijven van het meisje aan zijn vrouw toegereikt.

„Wij moeten dat arme, verlaten kind helpen, Sjoerd,” heeft Johanna gezegd, en de loods is het daar volkomen mee eens geweest, dadelijk.

„Weet je, wat we het beste konden doen, vrouw,” opperde Wiebema, „we moesten de arme meid maar bij ons in huis nemen, jij kunt best hulp in je huishouden gebruiken en 't is een goed, stil kind, voor zoover ik heb kunnen opmerken . . . nou, hoe denk je daarover? . . .”

„Je bent een goede kerel, Sjoerd, ik zou niet weten op welke manier wij de stumper beter konden helpen,” en op het gebronsde gelaat van den loods is een glans van genoeg gekomen bij deze woorden, want op de goedkeuring van zijn vrouw stelde hij altijd bijzonder hoogen prijs.

Een paar dagen na het ontvangen van Mijntjes brief, is een schipper, die van Amsterdam op Vlissingen voer, een grooten geruiten zak komen brengen.

De schipper had de zak met de grootste voorzichtigheid in de gang neergezet en Johanna had maar met geen mogelijkheid kunnen begrijpen wat er de inhoud van was, voor de man de noodige opheldering had gegeven.

„Er zit een glazen stolp in, juffrouw, en nu zou ik graag willen, dat u den zak even openmaakte, dan kunnen we zien, dat ik het ding onbeschadigd heb afgeleverd.”

„Van wie komt dat dan, schipper?” had Johanna

gevraagd, en toen vertelde de man lachend, dat, wel langer dan een jaar geleden, er een oud vrouwtje bij hem gekomen was, terwijl hij met zijn vaarttuig aan den steiger lag te Amsterdam, en hem gevraagd had, of hij op Vlissingen voer, en toen hij daarop toestemmend antwoordde, vroeg ze, of hij kans zag een glazen stomp met een scheepje er onder, aan een adres in Vlissingen te bezorgen. „Ik zei haar,” vervolgde de schipper, „dat ze het vrachtje dan maar eens brengen moest, maar dat kon nog niet, zei ze, ze wou enkel maar weten of ik het bepaald goed zou bezorgen, als het bij me aan boord gebracht werd, en wat of het wel kosten moest. Nou, ik verzekerde haar, dat het veilig op zijn bestemming komen zou en ik noemde haar het bedrag van de vracht; toen scheen ze tevreden, en na nog gevraagd te hebben, of ik altijd aan denzelfden steiger aanlag, sukkelde ze haastig weg.

„Het heele zaakje was ik al weer lang vergeten toen nou verschenen Dinsdagavond een kreupel meisje mij dezen zak kwam brengen met het geld voor de vracht en een footje op den koop toe netjes in een papieren zakje afgepast.

„Je ziet het, juffrouw, dat het onbeschadigd bezorgd is! Ik heb woord gehouden, 't scheen voor dien ouden tobber wel een ding van groot belang te zijn. Dag juffrouw! 'k Ben nou maar blij, dat het thuis is.”

Met diepen weemoed is Johanna blijven staren op de erfenis van de oude vrouw Smit, op het scheepje, dat naar het zeggen van haar man zoo sprekend

moest gelijken op dat ongelukkige schip, welks naam op den spiegel met kleine vergulde letters was aangebracht. Wat al gedachten zijn Johanna door het brein gegaan toen ze dat scheepje, dat gemaakt was aan boord van de „Marianne,” daar voor zich zag.

Wie weet, hoe dikwijls stuurman Brouwer er naar had staan kijken, terwijl de matroos, die het vervaardigde, er aan bezig was.

Toen was hij stellig nog vroolijk en levenslustig geweest, haar Hendrik, en het is haar, nu zij daaraan denkt, alsof zij zijn lach hoort en zijn slanke gestalte ziet staan bij den matroos, die, denkend aan zijn moeder, werkt aan het scheepje, dat nu daar op de tafel voor haar staat. Die matroos was dood, de zee had hem opgeëischt; de oude vrouw voor wie hij het scheepje maakte was ook dood, haar Hendrik ook, jarenlang al maar de kleine „Marianne” zou nu nog een plaatsje krijgen daar op die lage mahoniehouten kast tusschen de andere glazenstolpen met stukken koraal en gedroogde planten. 't Kon vreemd gaan in 't leven.

Zoo spoedig Wiebema gelegenheid had, was hij naar Amsterdam gereisd en had Mijntje treurig en eenzaam op haar kamertje aangetroffen.

Zoo goed hij kon had hij alles voor haar beredderd en met een bundeltje kleeven in de hand en stille droefheid in haar hart was Mijntje medegegaan en op den hoek van het straatje had ze nog eens omgekeken en een laatsten blik geworpen in de arme-

lijke volksbuurt, waar haar treurige kinderjaren waren voorbijgegaan.

Liefderijk had Johanna het arme kind ontvangen en die vriendelijkheid was voor 't meisje als milde regen voor een verwelkende plant.

Met trouwe aanhankelijkheid vergold Mijntje de haar betoonde goedheid en toen ze eenige maanden in het huisgezin van den loods had doorgebracht, hielden allen evenveel van haar, zoowel de loods en zijn vrouw, als de wilde Hans en de roodwangige, driejarige zus.

Dikwijls verklaarde Johanna haar man, dat Mijntje haar rechterhand in het huisgezin was, en dat ze haar niet voor nog zooveel zou willen missen. En dan — het kind was zoo dankbaar voor alles.

Dan glimlachte de loods en zei, dat er ook geen betere ankerplaats was in geheel Vlissingen als in het huisje waar zijn mooie blonde vrouw het commando voerde.

„Je hebt nog wel eens aardig slag van complimentjes maken, zulk een zeebeer als jij bent, Sjoerd, maar ik zag je liever wat vroolijker, je bent niet meer zoo als voorheen. . . . Wat scheelt er toch aan? Je bent zoo stil. Er is iets dat je hindert, Sjoerd, en dat je voor mij verbergt. . . . geloof me, als ik je zeg, dat ik al sinds den tijd, dat we er samen eens over gesproken hebben, de gedachte niet heb kunnen kwijtraken dat een geheime kommer je drukt. Je weet toch nog wel, Sjoerd; ik was toen pas hersteld van mijn ziekte en wij zaten 's avonds nog laat op de bank, omdat het zulk een mooie zomeravond was? . . . Mag ik het niet weten wat je scheelt?”

Ja zeker, de loods wist het nog heel goed, wat ze bedoelde, en zijn forsche kop zonk hem op de borst Hoe zou hij 't vergeten? Maar eensklaps, als door een onweerstaanbaren drang gedreven, richtte hij zich op, keek Johanna vast in de oogen en zei: „Ja vrouw, waarom ook te willen verbergen, wat ik niet verbergen kan? Er *is* wat, dat me drukt, en dat altijd maar door aan mijn geluk knaagt, en dat ik maar niet van me kan zetten 't maakt me zoo ongelukkig, als je 't eens wist. En toch kan ik 't je niet zeggen, jou niet en niemand, ik moet het *alleen* dragen, je *kunt* me niet helpen, neen Een belofte, die ik niet breken mag, sluit me den mond; mijn geheim is niet van mij alleen, ook van een ander”

„Maar Sjoerd, waarom?”

„Meer kan en mag ik niet zeggen, Johanna; vraag me nou ook niet meer. Vergeef 't me, als ik wel eens zoo erg teruggetrokken ben, en denk er van, wat je wilt, alleen dit ééne nog moet ik je zeggen, en je zult me gelooven, dat weet ik Ik heb geen schuld, nergens aan, en hij, die ander niet”

Hij zweeg. De zweetdruppels parelden hem op 't voorhoofd van inspanning, en toch scheen er iets van rust te dalen in zijn ziel. Zij wist nu iets van zijn ellende, al begreep ze het verschrikkelijke niet. 't Was hem een vreemde verlichting. Maar zou ze niet branden van nieuwsgierigheid, hem 't niet moeilijk maken met gevraag en gezeur om toch eindelijk te weten?

Hij keek haar in de trouwe oogen en zijn vrees minderde

Johanna zag hem peinzend aan. Ze was geschrokken. Wat beteekende dat? Hij een geheim? Sjoerd? Die eenvoudige, hartelijke vent? Zijn woorden troffen haar tot in 't diepst der ziel, maar — wantrouwen wekten ze niet. Ja zeker, ze geloofde hem onvoorwaardelijk.

Wat het was, dat hem zoo drukte, kon zij in de verste verte niet vermoeden, doch dat het van groot gewicht was, iets heel ergs, dat begreep ze maar al te goed. Hoe zou het anders dien kalmen, stoeren man zoo kunnen aangrijpen? En hij *zou* zwijgen, dat begreep ze ook. Een belofte sloot hem den mond en zoolang hij niet van die belofte ontslagen was, zou hij haar ook niet breken, al moest het hem zijn leven kosten; daarvoor kende ze hem te goed, haar onverzettelijken Fries.

„Sjoerd!” zei ze zacht.

Hij keek haar vragend aan.

„Sjoerd, *ik* zal je niet kunnen helpen, maar je hoeft toch niet alleen te dragen. De Heiland zeide: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven,”” nietwaar?”

Sjoerd knikte. Zijn hoofd gebogen, zat hij naar den grond te staren.

„Zoek dan bij Hem den vrede, Sjoerd, dien je in je zelf niet kunt vinden, nimmer vinden zult ook en, al kan ik je dan ook niet helpen, ik zal voor je bidden” Ze legde haar arm om zijn hals, dwong hem haar aan te zien.

Toen — greep hij haar in zijn armen en haar tegen

zich aantrekkende, alsof hij vreesde, dat er iets komen zou en haar van hem wegnemen, fluisterde hij met opgewonden, heesche stem: „Jou kan ik niet kwijt, nooit, nooit Met jou kan ik alles dragen, maar als ik jou missen moest Ik wil het niet, ik wil het niet!”

Bijna verschrikt zag Johanna hem aan. „Sjoerd toch spreek zoo niet, dat is zonde. Als de Heer ons scheiden wil, maar hoe kom je toch zoo vreemd?”

Hij herstelde zich. „Och, er is een scheiding *nog* erger dan de dood,” mompelde hij in zich zelve.

„Je hebt gelijk, vrouw,” hernam hij kalm. „En — nou praten we er maar niet meer over; mogelijk komt er een tijd, dat je alles duidelijk wordt en dan zal je kunnen begrijpen, dat het geen kleinigheid is, die me den kop doet buigen en me wel eens in de war maakt”

Johanna's vriendelijke woorden hadden hem bemoeidigd en gesterkt. Nog hoorde hij dat troostende: „Ik zal voor je bidden,” toen hij dien nacht weer tevergeefs den slaap zocht, en hij peinsde: „Bidden voor *mij* en voor *hem* niet. Dat weet ze niet, dat zal ze nooit weten Arme kerel, wie bidt er voor jou?”

En dien nacht rees *Sjoerd Wiebema's* innig smeekgebed omhoog voor den armen zwerver, die omdoolde, met zijn groote smart alleen, door de wereld, zonder vaderland, zonder thuis, zonder iemand die hem liefhad.

HOOFDSTUK XX.

„'t Zal een mooie dag worden vandaag, moeder,” zegt de loods als hij op een herfstmorgen de vensters van zijn woning opent en met de hand boven de oogen naar de lucht kijkt. 't Is nog vroeg in den ochtend en, hoewel hij gisteravond laat is thuisgekomen, wijkt hij toch niet van zijn gewoonte af, reeds vroegtijdig present te zijn.

Johanna ziet ook naar buiten en vindt dat het al kil wordt 's morgens, maar ze weet wel, dat straks, als de nevel optrekt en het zonnetje wat hooger komt, het heerlijk wordt hier achter het huis en in het tuintje.

De loods merkt er niets van dat het kil is, hij is van zijn vroegste jeugd af zoodanig tegen weer en wind gehard, dat hij van kou of hitte niet gauw last heeft.

Kalm haalt hij zijn koperen tabaksdoos voor den dag en dampert er spoedig flink op los.

Een poosje drentelt de loods op zijn pantoffels voor het straatje heen en weer, dan weer loopt hij voorzichtig over de met kiezel bestrooide paadjes van zijn kleinen tuin.

Sommige dhaliastruiken bloeien nog en hier en daar vertoont nog een late aster de sporen van zomerweelde, verder wijst alles op verwelken en vergaan.

Wiebema merkt het op, en zijn tot zwaarmoedigheid geneigde gemoedsgesteldheid stemt hem weemoedig.

„Goeie morgen, vader!” klinkt een heldere vroolijke jongensstem achter hem, en het gelaat van den loods klaart op.

„Morge, Hans, jonge, wat ben je vroeg op, was nog een uurtje onder de wol gebleven.”

„Neen hoor,” lacht de knaap, „ik droomde juist zoo prachtig en net toen het op zijn mooist was schrok ik wakker, en zag ik de zon door de ruiten schijnen; toen wilde ik niet meer slapen Zal ik eens vertellen, wat ik droomde, vader? Ja?” Met welgevallen ziet de loods op den schoonen, slanken knaap neer, en ook nu weer treft hem de sprekende gelijkenis met Hendrik Brouwer. Hans is de lieveling van Wiebema; zijn vader kan hem niets weigeren, en als Johanna niet zulk een verstandige moeder was, zou de loods den jongen reeds langs hebben bedorven door zijn verregaande toegeeflijkheid.

„Nou, vertel op.”

„Ik droomde, dat ik aan het strand was, achter de duinen, en de zee lag net zoo glad als een spiegel voor me. Toen kwam er een mooi, groot schip naar den oever varen, en al was het zoo stil, dat er geen enkel rimpeltje op het groote water te zien was, alle zeilen stonden bol, wat echt! Geen mensch zag ik

aan boord, en toch bleef het vlak aan den oever, waar ik stond, stil liggen. Een rare droom, hé vader? Maar het mooiste komt nog, luister maar.

„Toen 't schip stil lag, zag ik opzij een smalle trap hangen, en toen klom ik er dadelijk op, maar ik was net aan boord, of het schip draaide van den wal af en in korten tijd was de kust uit het gezicht verdwenen.

„Wat was dat heerlijk, vader! Het water was zoo helder als glas en allerlei vreemde visschen en andere zeedieren zag ik zwemmen, een heele hoop, en 't was alles zóó vreemd en zóó mooi, en 't was zóó stil en 't was zoo'n fijn licht, dat ik wel altijd door had willen varen Ja, 't is vast waar, hoor!”

De loods glimlacht om de leuke opgewondenheid van den jongen.

„En het werd *nog* mooier. Op eens zag ik weer land voor me, o, zoo mooi, met erg hooge boomen, vol lekkere appels, van die rooie, die zoo glimmen en prachtige bloemen en mooie vogels, net als onze papagaai, maar nog veel mooier, en nog veel meer dat ik niet allemaal goed meer weet. Ja, en 't was net, of alles op het heldere, stille water dreef, en mijn schip zeilde maar altijd voort. 't Ging zoo *fijn*!

„Toen wou ik zoo'n mooien appel plukken, want ik was er vlak bij, ik kon hem zoo maar pakken, en jammer hè, toen ik mijn hand uitstreckte werd ik wakker Vindt u dat nou ook niet erg, erg jammer, vader?”

„Voor *jou* wel, dat ging je neus leelijk voorbij,

Hans," lacht de loods, „maar ik heb met droomen niet veel op. Wat heb je aan al dien onzin, je kunt er geen touw aan vast knopen."

„Ja, maar . . ."

„Wat . . . ja maar . . .?"

„Ja, maar, vader . . . ik vaarde zoo fijn. Ik zou best echt willen varen, op een echt schip."

„Vaar jij maar in je bed, hoor, dat is veel beter voor jou."

„Vader," zegt de jongen op eens ernstig en overredend, „moeder wil, dat ik schoolmeester word, omdat ik goed kan leeren; schoolmeester, evenals grootvader Ruling geweest is, waarvan moeder nog zooveel mooie boeken heeft, maar ik zou liever zeeman worden, vader, mag ik? Zeg *u* 't nou eens. *U* vindt het wel goed, hè?"

De glimlach verdwijnt van het gelaat van den loods, hij denkt aan dien Vrijdagavond toen Johanna er in toestemde zijn vrouw te worden, doch er de voorwaarde bij bedong, dat hij, als haar Hanske later óók zou willen gaan varen, dat *hij* dan, Sjoerd Wiebema, al het mogelijke zou doen, om te beletten, dat haar zoon denzelfden weg opging als zijn ongelukkige vader.

De loods vond dien angst voor de gevaren van het zeemansleven overdreven, doch zonder aarzelen had hij destijds zijn woord gegeven.

Wiebema denkt ook aan een ánder tijdstip, hij denkt aan den vreeselijksten nacht van zijn leven. Aan dien nacht, waarin Hendrik Brouwer voor hem stond, doodsbleek en met druipnatte kleeren . . . Hoe

hij afscheid nam met de woorden: „Wiebema, wees een vader voor mijn kind, doch om den wille van zijn moeder, laat hem nooit een zeeman worden als je 't kunt beletten.” Tot nog toe had Hans er nooit over gesproken, dat hij óók naar zee wilde; altijd had zijn moeder den lust tot leeren bij den knaap trachten aan te wakkeren en hem met het denkbeeld vertrouwd gemaakt, als hij groot geworden was, óók schoolmeester te zijn, evenals zijn grootvader Ruling geweest was.

De jongen leerde gaarne en uitstekend, daarom verwondert het Wiebema, dat Hans zoo plotseling lust gevoelt voor het zeemansleven.

„Mag ik, vader?” herhaalt de knaap, als de loods nog steeds blijft zwijgen. „Ja? . . . Zeg u nou maar ja, dan zal moeder . . .”

„Neen, jongen, dat mag je *niet*” . . . is het antwoord van Wiebema.

Hans kijkt hem verwonderd, bijna verschrikt aan. Wat klonk dat hard en zoo onverbiddelijk. Zóó sprak zijn vader nooit tegen hem . . . En, er is geen herroepen aan, dat voelt de jongen maar al te goed.

„Vader, maar . . .”

„Nou?”

„Vader, maar *waarom* dan niet. Er zijn hier in Vlissingen toch zooveel jongens, die naar zee gaan . . .”

Ze staan bij het hekje, op dezelfde plek waar eens de loods voor het eerst kennis maakte met stuurman Brouwer.

Wiebema legt zijn zware hand op den schouder van den knaap en ziet hem ernstig in de oogen.

„Hans, mijn jongen, er is voor mij niets vreemds in wat je me vraagt; ik zelf ben afkomstig van een geslacht van visschers en zeelui. Van jongsaf heb ik gevaren en zoolang de goede God mij er de kracht en de geschiktheid voor geeft hoop ik te *blijven* varen, want ik heb niet anders geleerd en ik houd van de zee.

„Nou ben jij nog wel jong, maar verstandig genoeg om te kunnen begrijpen, dat ik je niet zou weigeren zeeman te worden, als ik er geen bijzondere reden voor had, dat te doen; vat je dat, Hans?”

„Ja, vader, dat begrijp ik wel, maar . . . welke reden is dat dan? Ik zou toch zoo erg graag . . .”

„Als je ouder geworden ben, Hans, dan zul je *alles* weten, nou kan dat nog niet, maar het denkbeeld van zeeman te worden, moet je uit je hoofd zetten, beslist!”

’t Blijft een oogenblik stil. Hans kijkt zijn vader in de goede, trouwe oogen, en hoe jong hij ook is, de knaap is getroffen door de woorden, die hij hoorde, door dien ongewoon strengen toon, die toch iets treurigs heeft, en hij voelt wel, dat er iets heel bijzonders moet zijn, dat zijn vader zoo vreemd optreden doet. Het doet Hans pijn, dien goeden vader zóó te zien.

„Ben je boos op me, vader, omdat ik naar zee wil?” vraagt hij trouwhartig.

„Neen, neen, jongen . . . wel neen; maar — nou zwijgen we er over, Hans, versta je me wel? Nou *zwijgen* we er over. Denk nou maar, dat er iets

bijzonders is, dat 't onmogelijk maakt voor me je te laten gaan. Later zul je 't hooren. En nou, mond dicht, hoor Kijk, je moeder roept Zwijgen, nietwaar?"

„'k Zal er geen woord meer van reppen, hoor vader," verklaart de jongen moedig, terwijl hij nog even blijft talmen voor hij naar binnen gaat. „'t Kwam zeker van mijn mooien droom denk ik."

„'k Denk het ook," en dan met een zweem van zijn oude vroolijkheid, vervolgt de loods: „'t Loopt je niet erg mee, Hanskemaat; vannacht toen je vruchten zou gaan plukken, werd je net wakker, en vol van de gedachten aan je spookschip, wou je gaan varen en dat kan ook al niet, doch troost je, mijn jongen, want *dat* kan ik je wel zeggen, men verdient zijn brood op zee soms zuur genoeg en 't varen gaat in werkelijkheid lang niet zoo gemakkelijk, als jij 't vannacht gedroomd hebt."

„Kom toch, Sjoerd en jij ook Hans, wij zullen vroeg boterham eten, dan kunnen we straks op ons gemak klaar komen, om naar de kerk te gaan; kom nou. Mijntje blijft thuis bij zus Kom je dan, de thee wordt koud?"

Alles in het huisje van den loods is op dezen schoonen herfstmorgen vroolijk en zonnig, alles ademt vrede en geluk. Geluk straalt uit de blauwe oogen van de nog altijd schoone, jong en bloeiend uitziende vrouw des huizes, want allen, die zij lief heeft, zijn om haar heen.

Gelukkig, en zoo innig tevreden, is ook het arme

meisje uit de Amsterdamsche achterbuurt, die hier een vriendelijk tehuis vond.

't Is haar aan te zien dat de Zeeuwsche lucht haar goed bekomt; haar groezelige, geelbleeke kleur is verdwenen voor een frisschen blos.

Hans denkt al niet meer aan wat hem vanmorgen zoo bezighield, den rechten, onbedwingbaren lust voor de zee, die zijn vader eens kenmerkte, bezit hij niet, daarvoor heeft hij te veel van het volgzame karakter zijner moeder, en reeds speelt en stoeit hij weer met zijn koddige, kleine zus.

Slechts de loods kan zijn sombere, knagende zielepijn nooit geheel meester worden, maar hij verbergt haar zorgvuldig voor zijn huisgenooten, en niemand, zelfs Johanna niet, weet, of kan vermoeden dat die sterke man al zijn wilskracht noodig heeft om te strijden tegen een steeds toenemende moedeloosheid.

Juist als men gereed staat naar het bedehuis te gaan en de klokketonen, die luid en krachtig door de zonnige herfstlucht trillen, de gemeente oproepen, valt de klopper op de voordeur.

't Is de postbode en Wiebema pakt zelf den brief aan, dien hij brengt. De hand van den loods heeft.

„Een brief uit Engeland?” mompelt hij. „Het adres is in het Engelsch geschreven en met een vrouwenhand, lijkt het wel. Wat zou . . . ?”

Een vreemd gevoel maakt zich van Wiebema meester. Dat is geen brief, die met het loodswezen in verband staat. Wel neen. Maar . . . Hij zoekt haastig in zijn zakken naar een mes.

't Is een pleegzuster uit het ziekenhuis van een Engelsche havenplaats, die den brief schrijft. Wat ze meldt komt in 't kort hierop neer:

Eenige weken geleden was een schip in de haven gekomen, waarop gedurende de reis, toen men reeds kort bij de Engelsche kust was, brand uitbrak.

Met groote moeite en geweldige inspanning was men den brand meester geworden, echter niet voordat enkele van de dapperste mannen bij hun moedige poging tot blusschen hevige brandwonden hadden opgelopen.

Drie er van werden, toen het vaartuig geland was, naar het ziekenhuis vervoerd en aldaar opgenomen, teneinde geneeskundig behandeld te worden. Één van hen, de tweede stuurman William Worbroke, aan wiens heldhaftigheid, zooals de twee andere gewonden verklaarden, het behoud van het schip was te danken, bleek er het ergste aan toe; zijn wonden waren van dien aard, dat alle kans op levensbehoud was buitengesloten. „Nog maar zelden, gedurende mijn tienjarige loopbaan als pleegzuster, zag ik zulk een zwaar lijden zóó geduldig en zoo moedig dragen als deze dappere zeeman zijn smarten droeg,” schrijft ze.

„Reeds bij het eerste onderzoek vroeg hij in goed Engelsch, maar met vreemden tongval, aan de dokters, of er kans was, dat hij er het leven zou afbrengen, en toen de geneesheer, tot wien hij zijn vraag richtte, een ontwijkend antwoord gaf, trok een wonderlijke glimlach over zijn gelaat. Toen ik, na het onderzoek,

bij zijn bed stond en de dokters vertrokken waren, voegde hij mij toe: „„U zult niet lang last van me hebben, zuster, want al wil de dokter het niet ronduit zeggen, ik begrijp toch zeer goed, dat een man, wiens beenen tot aan den romp toe zijn verbrand, ten doode is opgeschreven Och, 't is zoo wel goed, wel heel goed.”” Toch weêrstond zijn ijzersterk gestel de koortsen, die hem teisterden, veel langer dan men had gedacht, eindelijk waren zijn krachten uitgeput, en toen de langzaam naderende dood hem reeds gevoelloos gemaakt had voor lichaamsspijnen, bleef zijn geest nog helder, tot op het laatste oogenblik.

„Nog nooit was eenige zieke, die ik verpleegd had, mij zoo sympathiek geweest als *deze* zeeman.

„Hij scheen dat te gevoelen, en op een nacht — de voorlaatste van zijn leven — vertelde hij mij zijn geschiedenis. Wat was *die* tragisch!

„Ik ben acht en twintig jaar oud, en van mijn achttiende jaar af als pleegzuster in verschillende ziekenhuizen werkzaam geweest, dus met alle soort van menschelijk lijden vertrouwd, doch wat deze man mij mededeelde, trof mij diep in het hart en ik heb geweend als een kind.

„„Niet schreien, zuster,”” zeide hij, „„zóó is het immers het beste, ik kan het op de wereld toch niet meer vinden, want waar mijn hart mij heentrekt kan en mag ik niet komen; daarom schenkt God den armen zwerver rust in het graf

Maar wilt u wat voor mij doen, zuster?

Schrijf dan, als ik gestorven ben, een brief aan

het adres dat ik u zal opgeven. Schrijf aan den loods Wiebema te Vlissingen, dat William Worbroke dood is, en dat hij tot het laatste toe aan hem in vriendschap heeft gedacht.

Met den dood voor oogen getuig ik, dat er geen zweem van bitterheid tegen hem in mijn hart is geweest sinds den nacht, dat ik Vlissingen verliet.

Wat gebeurd is heeft zoo *moeten* zijn, en slechts de Groote Stuurman weet, waarheen Hij ons scheepje wendt, doch wat nood, als slechts de veilige haven wordt bereikt, en daarom heb ik, door tegenspoed gelouterd, *leeren bidden*.

Ik heb den loods dien nacht doen beloven, dat er nimmer een woord over zijn lippen zou komen, waardoor mijn vrouw zou kunnen vermoeden, dat Hendrik Brouwer nog leefde, en ik weet, hoe heilig hij die belofte zal houden, maar mijn dood ontheft hem daarvan.

Indien, wat God geve, Johanna sterk genoeg is, het te kunnen dragen, is het mogelijk beter dat haar man haar alles vertelt, want het is niet goed, dat er een geheim bestaat tusschen man en vrouw.

En als de loods kan besluiten, zijn vrouw dat alles bekend te maken, laat hij er dan bijvoegen dat slechts God alleen weet, wat het mij gekost heeft, van vrouw en kind gescheiden te moeten leven, doch dat ik het nu volkomen te boven ben. Thans kan ik, door Gods genade, van alles, wat mij op de wereld zoo dierbaar was, willig afstand doen, want door het bloed van Christus vond ik, arme schipbreukeling,

eindelijk vrede, en rustig wacht ik den dood, die voor mij geen verschrikking heeft.

God behoede allen, die mij lief zijn in 't oude vaderland. Vaarwel!”

„Als gij dezen brief ontvangt, is William Worbroke reeds begraven,” zoo schrijft de pleegzuster.

„Hij stierf kalm en zacht; ik heb er verder niet veel meer bij te voegen, slechts dit nog: Gij zult, dat weet ik door hetgeen Worbroke mij van u heeft medegedeeld, hem nooit vergeten, maar ook ik, de voor u vreemde Engelsche pleegzuster, zal steeds aan hem blijven denken, als aan een man met een zeldzaam edel hart, als aan een held en aan een martelaar beide.”

.
 Het is den loods, alsof hij de gansche beteekenis van hetgeen hij las niet kan begrijpen. Slechts dit eene is hem duidelijk: Hendrik Brouwer is dood en reeds begraven op vreemden bodem.

Dan, plotseling, vervult de gedachte zijn ziel, dat thans het sombere geheim, hetwelk hem zoo vreeselijk drukte, is opgeheven en het schijnt, alsof een loodzware last hem van de schouders glijdt.

„'t Is niet goed, dat er tusschen man en vrouw een geheim bestaat,” zoo staat er in den brief. Zou Johanna sterk genoeg zijn om alles te weten? Zou *zij* het kunnen dragen, wat hem, den sterken man, zoo had terneder gedrukt?

„Als Brouwer nog leefde,” mompelde de loods, „dan zou ik zwijgen, doch thans zal ik haar alles vertellen,

en haar den laatsten groet overbrengen van den man, die haar eenmaal meer waard was dan ik, die haar meer waard zal blijven dan ik, want *hij* kon afstand van haar doen, om harentwil, omdat zulks voor haar het beste was, *ik* zou dat niet hebben gekund.

„Den vrede heeft hij nu gevonden op den oever van den dood, maar arme, brave kerel, welk een lijden, naar ziel en lichaam, is daar niet aan voorafgegaan”

Groote tranen biggelen den loods langs de wangen. „Arme, arme kerel!” mompelt hij.

Hij merkt niet eens, dat de deur haastig geopend wordt en zijn vrouw binnentreedt. Ze heeft haar beursje vergeten, bemerkte het eerst toen ze bij de kerk was en Hans al door een andere deur naar binnen was gegaan. 't Was nog vroeg genoeg. Ze kon 't nog best even halen, misschien kwam ze Sjoerd al wel tegen

Dan ziet ze hem.

Slechts éénmaal heeft ze den stoeren man in tranen gezien, dat is dien onvergetelijken morgen geweest, toen hij zijn moeder dood vond op haar stoel.

En nu? Wat kan hem thans zoo geweldig aangrijpen, dat hem de tranen in den baard rollen?

„Sjoerd wat is er?” roept ze verschrikt.

Hij ziet haar aan en in zijn oogen is zoo'n name-loos wee, dat ze op hem toevliegt. „Sjoerd, zeg het dan een ongeluk? Sjoerd?”

Hij schudt het hoofd en wijst op den brief.

Zij kent geen Engelsch.

„Wat is dat dan? Wat staat er in? . . . Ik dacht, dat hij van 't loodswezen . . .”

„Neen, neen! Hij is van . . . van . . . William Worbroke.”

„William Worbroke? . . . Wie is dat? En wat moet dat dan toch? . . .”

Dan, plotseling, schiet het haar door 't hoofd: „Zou dat nu iets wezen van het vreeselijke geheim, dat hem altijd zoo drukt?”

„Sjoerd,” zegt ze, terwijl ze haar arm om zijn hals slaat, „Sjoerd, is dat . . . het geheim?”

In haar oogen is een vreemde angst, het te hooren.

De loods ziet haar lang aan en verzamelt al zijn krachten. Thans is het oogenblik gekomen, dat hij spreken moet.

„Ja,” zegt hij langzaam, „dat is het geheim. Nou zal ik 't je vertellen, maar . . . zul je sterk zijn, Johanna? . . . Ik ben bang, dat . . .”

„Nee, nee, zeg maar op. Ik heb wel geleerd, Sjoerd, mij te onderwerpen aan den wil van den Hemelschen Vader; ik zal wel kunnen dragen, wat Hij over mij beschikt.”

„Ga dan zitten. Ik zal je *alles* vertellen. Alles, wat me zoolang kwelde, en wat me daareven deed schreien als een kind . . . Zul je sterk zijn?”

„Ja, ja . . . heusch.”

Dan vertelt de loods het droeve geheim van dien ontzettenden nacht; hoe de zeeman van het Noorsche schip, die men dacht, dat bij de landing van de reddingboot verdronken was, niemand anders dan

Hendrik Brouwer was geweest; hoe hij, Sjoerd, bij zijn thuiskomst den stuurman had aangetroffen en haar, Johanna, in zwijm had zien liggen; hoe de edele kerel was heengegaan en hem had doen beloven nooit iets te zeggen van wat er was voorgevallen.

„Nooit zou je het geweten hebben, als deze brief niet was gekomen, Johanna,” zegt hij met diepen weemoed in zijn stem, „nooit, dat Hendrik Brouwer je niet verschenen was als een spook, door je koorts en zenuwoverspanning opgeroepen, maar als een man van vleesch en bloed. Nou mag je alles hooren.”

Dan vertaalt hij haar den brief.

Zijn stem trilt van ontroering. En als hij de laatste woorden leest kan hij bijna niet meer.

Bleek en stil, de handen in den schoot gevouwen heeft Johanna zitten luisteren, zonder een woord te spreken; haar oogen staren als in een ver, vèr verleden. Wat is dat alles vreemd. Wat lijkt het onwerkelijk. Droomt ze?

Langzamerhand komt ze tot helderder besef, maar een wonderlijke kalmte geeft haar diepen troost.

Veel wordt haar thans duidelijk, wat tot dusver onverklaarbaar was.

Nu begrijpt ze, waarom Sjoerd nooit over dien stormnacht spreken wilde, nu is het haar duidelijk, dat haar stoere man met zijn streng, eerlijk karakter, geen rust en geen vrede kende, zoolang hij wist, dat Hendrik Brouwer als balling omdoolde in den vreemde.

Haar hart krimpt ineen als zij denkt aan haar

vroolijken, levenslustigen stuurman, aan dien mooien droom harer jeugd Wat schijnt dat lang, lang geleden. „Hendrik, Hendrik,” fluistert ze stil voor zich henen, „arme jongen Nooit heeft hij me kunnen vergeten, nooit”

Met haar hoofd tegen den breeden schouder van den loods geleund weent ze, weent ze lang en stil.

Hij laat haar begaan en staart zwijgend naar het door de zon beschenen tuintje, waar de kinderen dartelen. Hij begrijpt haar.

„Gods wegen zijn wonderlijk, Sjoerd,” zegt ze eindelijk.

„Maar weet je wat me verheugt? Toen Hendrik op de „Marianne” was, deed zijn overmoed hem alles, wat ernstig was, in den wind slaan, en als hij bij den ondergang van het schip nu eens verdronken was? Zou hij dan zoo bereid zijn geweest te sterven als nou? Hij heeft moeten strijden en lijden, zwaar en veel, doch de Heer alleen weet waarom”

Ze kijkt Sjoerd aan.

Dan, met droeven glimlach, zegt ze: „Nou zijn er geen geheimen meer tusschen ons, Sjoerd.”

„Neen, God zij gedankt neen!”

HOOFDSTUK XXI.

Hans had zijn vader beloofd niet meer te spreken van naar zee gaan, en — hij hield woord.

Reeds op jeugdigen leeftijd wist hij een plaatsje als jongste bediende op een groot koopmanskantoor te bekomen, want in het destijds zoo schraal bezoldigde beroep van schoolmeester zag de loods niet veel heil, en Johanna, die toch wel gaarne zou gezien hebben, dat haar jongen haars vaders beroep had gekozen, gaf aan den wensch van Hans gehoor.

„Je hebt toch altijd je vader op je hand,” had ze lachend gezegd, „dus zal ik maar toegeven.”

Het had haar nooit berouwd. Hans wist later het vertrouwen zijner superieuren te winnen en nog maar pas gehuwd, werd hij door den dood van zijn schoonvader, die boekhouder was op hetzelfde kantoor, diens opvolger.

Toen was het geen Hans meer, doch de deftige heer Brouwer; voor zijn moeder en voor Wiebema, voor zijn blonde zuster en het kreupele Mijntje bleef hij echter *Hans* en soms kon de loods hem nog wel eens met zijn groote hand op den schouder kloppen en hem Hanskemaat noemen als weleer.

Nog lang bleef Wiebema varen, doch eindelijk dwong de jicht, die lastige kwaal der oude zeelui, den grijzen varensman het zeemansleven voorgoed vaarwel te zeggen.

Doch nog jaren daarna kon men hem schier elken dag een tijd aan de haven zien staan of op zijn stok geleund zachtjes langs het strand van de Schelde zien kuieren, doorgaans vergezeld door een paar kleinkinderen. Zijn overigen tijd bracht hij door in zijn tuintje als de tijd van het jaar en het weer het toeliet, of keuvelde met Johanna, die volgens zijn beweren *altijd* jong bleef.

Toen kwam de tijd dat het kantoor, waarop de heer Brouwer werkzaam was, overgeplaatst werd naar Amsterdam.

't Scheiden van hun kinderen viel Wiebema en zijn vrouw bitter hard, doch welke moeite en overreding Hans en diens vrouw en kinderen ook in het werk stelden, de oude lui mee te nemen naar Amsterdam, het mocht niet baten. Zelfs het feit dat hun oudste dochter, die met een ambtenaar gehuwd was, en altijd grootouders' lieveling was geweest, ook reeds in Amsterdam woonde, kon den loods en zijn vrouw niet doen besluiten het huisje te verlaten, waarin zoo veel herinneringen leefden, en dat ze zoo liefhadden.

Eerst na het overlijden van Wiebema, eenige jaren later, kon Johanna den drang niet langer weerstaan.

Toen nam ze met een hart vol van weemoed afscheid van het plekje waar zooveel geleden en gestreden, zooveel genoten was.

In de mooie kamers van den heer Brouwer, waar Johanna met haar trouwe Mijntje haar intrek nam, prijkte nog lange jaren de oude mahoniehouten kast uit het huisje van Vlissingen en onder de groote glazen stolp daar boven op, stond de kleine „Marianne.”

Soms kon ze uren naar het scheepje zitten staren, de oude vrouw. Dan kwam haar jeugd weer, haar lijden en haar stil geluk.

En altijd weer gingen haar gedachten henen naar den man, die eens in nacht en noodweer was weergekomen om . . . afscheid te nemen van wat hem het liefst op aarde was.
